

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 37-38, iunie 2020**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Nicolae Pârvulescu

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Nicolae Dabija

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

George Geafir

Spiridon Popescu

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

Gheorghe Boaghe - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Filomela Elena Bucur

Prezentare grafică & DTP

Daniela Truică, Irina Dumitrescu

danielapredoana@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Gelu Negrea

O REMEMORARE NECESARĂ

Alexandru Philippide – ramură prestigioasă a unui arbore genealogic ce a impus câteva nume de substanțială rezonanță în cultura românească – oferă, printr-o îndelungă și multilaterală activitate literară, imaginea tonică a unei mobilități spirituale cu totul remarcabile. Poet de aleasă înzestrare, traducător avizat (mai ales din lirica germană și franceză), eseist și autor de aforisme, teoretician subtil, vizând edificarea unei utile estetici a curentelor literare, Philippide se mișcă, de asemenea, degajat în spațiul vast al literaturii universale, frecventare asiduă – de obicei, la prima mână – a operelor abordate, facilitându-i posibilitatea de a disocia fin și a avansa judecăți de valoare nuanțate, pertinente. Manifestă timpurii preocupări pentru comparativism, numărându-se, la noi, printre merituoșii pionieri ai acestei discipline.

Dar autorul *Monologului în Babilon* este, totodată, și un prozator interesant, în chip nemeritat mult mai puțin cunoscut în această ipostază. O personalitate poetică de prim rang, eruptă viguros în conștiința publicului încă de la debutul cu *Aur sterp* (1922), la care s-a adăugat propria lipsă de perseverență în ale prozei, tradusă în publicarea a numai două lucrări, *Floarea din prăpastie* și *Îmbrățișarea mortului*, au împins în umbră un nuvelist de extracție realistă, sarcastic, vitriolant, creator de tipuri literare memorabile, dar, în același timp, cu disponibilități pentru un fantastic descinzând din cele mai fecunde tradiții universale ale genului, nutrit însă cu egală voluptate și de substanța prozei eminesciene. Fără a modifica fundamental configurația universului său literar, epica lui Alexandru Philippide o completează dintr-un unghi inedit și revelator. Ne aplecăm, așadar, astăzi asupra celor două nuvele cu sentimentul unei rememorări firești și necesare.

Prima, *Floarea din prăpastie*, publicată în 1942, atestă o reală vocație a surprinderii automatismelor psihologice și sociale ce guvernează putrefacția latentă a unei lumi vege-

tând într-o adâncă precaritate spirituală și promiscuitate morală. Inginerul Ștefan Budu descinde timid în capitală și, introdus într-un anturaj „select”, de indivizi cu tabieturi și manii de tot felul, este inițiat în ritualurile bizare ale lumii „bune” din metropola autohtonă, sfârșind stupid într-o aventură amoroasă cu strania Mara Dor, soția unui pseudo-inventator – în realitate, esecrocul de anvergură internațională Emil Racliș.

Fabulația este deci, oarecare, dar îi permite autorului să insereze câteva pagini notabile prin pregnanța cu care este sugerată atmosfera cosmopolit-mărginită din casa Adelaidei Assan, precum și prin fermitatea conturării unor siluete umane dintre care se detașează generalul epicureu, suficient și tembel, Viorica Budu, frigidă și săracă cu duhul, Excelența – spiritist, afemeiat și escroc, Agalidi, un *raisonneur* discret, zeflemist, prea superficial pentru a fi realmente pătrunzător, dar destul de inteligent pentru a-i judeca uneori lucid pe ceilalți, Emil, peștele cinic, comercializând fără scrupule farmecele nevastei. În ceea ce-l privește pe Ștefan Budu – tip fără aspirații și veleități, dominat de o soție îndrăgostită animalic de progenitura croită după chipul și asemănarea lui taică-său, soțul femeii din prima căsătorie – nu reușește să-și devanseze nici o clipă mediocritatea. Pulverizat total în contingent, incapabil de cea mai elementară vibrație metafizică, Budu prezintă un simptom patologic ambiguu: nu visează niciodată. Dar nu numai atât: inginerul nici măcar „nu înțelege cum cineva poate să viseze”. Ne-am aștepta ca odată atins de această boală romantică (un vis accidental), personajul, zdruncinat de noutatea senzației, să i se abandoneze înscriindu-și existența pe traiectoria unui destin excepțional, mai ales că prima sa aventură onirică poate fi suspectată de tulburătoare înțelesuri simbolice. Din păcate, însă, acest plan interesant, care ar fi putut deveni suportul unei proze fantastice de bună calitate, chiar dacă nu este cu totul părăsit, degenează în reprezentări erotice ne semnificative.

Există totuși două elemente care ar fi putut face din *Floarea din prăpastie* mai mult decât un onorabil roman de observație socială: pasiunea pentru ocultism a unor personaje și prezența celor două femei misterioase: Coralia și Mara Dor. Din nefericire, ședința de spiritism prezidată de Excelență este însă departe de a transmite fiorul adânc, neliniștit, propriu atmosferei mistice, pe care o degajă, de exemplu,

clubul „Amicii întinericului” al căror oaspete este Angelo al lui Eminescu. Și asta în primul rând pentru că ex- și viitorul ministru folosește prilejul mai mult spre a-și consolida avansurile licențioase pe care i le făcea Marei Dor și, în al doilea rând, pentru că lui Budu, afectat de formația sa intelectuală net pozitivistă, îi lipsește total apetitul misterului. Nici un personaj nu trăiește, de altfel, la mari tensiuni obsesia comunicării cu lumea de dincolo. Mai mult, totul se dovedește o mistificare grosolană: Coralie – boliviana-medium a Excelenței – scapă viguroase accente fonetice oltenesti, lui Agalidi, faptul nu-i scapă, ceea ce era enigmatic în tăcerile, privirile și prezența ei prevestitoare de obscure nenorociri devine suspect în plan imediat și tot eventualul farmec se pierde pentru că autorul nu-și poate reține reacția sarcastică, iar sarcasmul – atitudine lucidă, obiectivă, rațională – este incompatibil cu fantasticul. Gestul ucigaș din final al Coraliei lasă impresia unui accesoriu împrumutat din romanele senzaționale ale epocii, menit să taie firul unei acțiuni intrate în impas. *Floarea din prăpastie* rămâne astfel o meritorie pagină de roman social, dar o virtualitate încă inconsistentă privind posibilitățile autorului în domeniul prozei fantastice.

Faptul este compensat oarecum de *Îmbrățișarea mortului* (1940), apărută în același volum de nuvele din 1942, unde aerul straniu capătă densitate, un indeterminism temporal învâluie oamenii și le descompune hieratic mișcările, atmosfera este halucinantă, sumbră, totul purtând întunecata pecete a morții. Nuvela debutează sub semnul mării nevoi de singurătate pe care o resimte Costache Brumă, asistând la ceremonialul înmormântării părintelui său – ceremonial lipsit de solemnitate, narat din perspectiva unei acute plictiseli a eroului. Periplul în fosta locuință a bătrânului Manole Brumă, „o clădire veche, cu etaj, enormă și lăbărțată, plină de mobile demodate și împărțită bizar”, în consens cu arhitectura interioară a unui „suflet ascuns și sucit”, constituie deja prologul, subtil sugerat, al unor întâmplări neobișnuite. Interiorul, adăpostind o colecție de exponate entomologice, dobândește treptat dimensiuni fabuloase, peste cele câteva pagini descriptive fulgurând „adierea grea a unei lumi ireale”. Se află aici, în cuști și vitrine urechelnițe de culoare galbenă murdă, cu câte 42 de picioare, cu antene iscoditoare, alergând repede în toate direcțiile, nesuferind

lumina, sălbatică și crunte, șarpele orb, negricios, cu înfățișare de rămă, cu picioare subțiri ca niște peri; apoi scolopendre de toate felurile de la cârcâiacul obișnuit în România până la scolopendra gigantică din ținuturile tropicale culeasă de bătrânul Brumă tocmai din sudul Egiptului... Ochiul, „înfiorat de scârbă” al lui Costache Brumă întârzie o clipă asupra „gânganiei monstruoase”, „lungă de un sfert de metru”, care „își întindea trupul gălbui inelat, sprijinit pe 80 de perechi de picioare, cu antenele vibrând la pândă printre pietre”, în vreme ce prin minte i se perindă secvențe retrospective, recompunând figura ciudată a tatălui său îndrăgostit de miriapode, disprețuitor față de parvenitii naturii care sunt mamiferele și păsările, evocând „vremurile de acum sute de ani, când scolopendre uriașe cu sute de picioare, lungi cât șerpii foiau nestingherite printre ferigile înalte și copacii giganti”. Impresia de proliferare monstruoasă a zoologicului, conjugată cu bizarul apetit al lui Manole Brumă pentru vecinătatea miriapodelor și reptilelor, îi conferă acestuia dimensiuni magice, permanența amintirii sale în tăcerea camerei, provocând fiori. Ritualul fantastic al hrănirii lighioanelor, colocviile bătrânului cu umbrele în incinta sufrageriei aranjate în chip de tricliniu, detașarea sa față de condiția umană și apropierea de o lume antropomorfizată a insectelor (unul dintre voluminoasele sale tomuri tratează despre „sentimentul matern la arahnide”) îi desenează silueta unui alchimist medieval care a abandonat iluzoria piatră filozofală, căutând, asemenea naturalistului Goethe (cu al cărui *Faust* are oarecari tangențe) explicația originii și evoluției lumii, nu într-o frunză, ci într-un celenterat.

Se poate afirma, fără nici o intenție de paradox, că figura centrală a nuvelei, cea mai pregnant articulată, este a acestui personaj absent, entomologul Manole Brumă. Fiul său, Costache, este o prezență mai ștearsă – în nuvelă ca și în viață –, investit doar cu rolul de a susține replica fratelui vitreg Nicolae Păun – acesta o apariție cu adevărat memorabilă, mai cu seamă prin persistența senzației de blestem și de nenorocire pe care o răspândește prezența sa pretutindeni unde apare. Iată-l în chip de mic Mefistofel, la discreția banilor lui Manole Brumă: „cu niște ochi negri și răi, o față uscată și galbenă, parcă trecută prin foc, sprâncene negre și încruntate, îmbrăcat în straie vechi și ponosite”. Și apoi, de geniu al răului, arborând „o înfă-

țișare impersonală, rece și corectă”, impresionând „prin ochii extraordinari de lucioși și mari, de un negru de funingine, sclipind sub fruntea agresivă ca un pumn”, cu o față „ciolănoasă și uscată având ciudate nuanțe de mătase veche, cu mâinile potrivit de mari și vânjoase”. Povestea sa este, din păcate, neinteresantă (amintește narațiuni lacrimogene, cu copii din flori, lăsați în voia sorții, întreținuți din stipendii pseudo-misterioase, provenite, bineînțeles, din buzunarele tatălui cuprins de remușcări) și numai finalul readuce, prin întorsătura gravă a lucrurilor, încordarea din primele pagini ale nuvelei.

Excitat până la isterie de alcool și de furia negăsirii banilor, Negriciosul, într-un acces vecin cu demența, atentează la viața lui Costache Brumă, iar acesta, fără intenție, îl ucide – fapt care generează un veritabil coșmar, întreținut și amplificat la nesfârșit în întinderea tăcerii și adâncimea nopții de prezența mortului: „Urechile-i țiuiau făcând tăcerea și mai mare...

Respira greu, parcă ar fi urcat un munte. Numai de nu s-ar repeta senzația de înăbușire de adineauri, frica aceea cumplită că nu mai poate respira!... Ciocanele din inimă izbeau din nou cu putere. Crăpătura din canatul din dreapta al ușii se făcea tot mai largă. Încuietoarea veche se desprindea din cauza presiunii. Da, ușa era împinsă dinăuntru. Ușa, în dosul căreia se afla mortul!” Situația, ca și atmosfera, sunt halucinante, desprinse parcă din povestirile lui Poe.

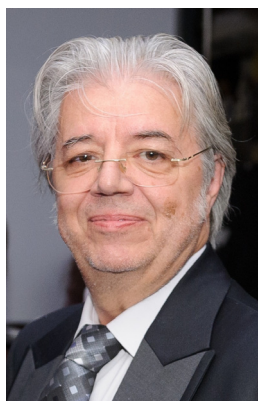
A doua zi, trupurile îmbrățișate ale celor doi frați morți înfățișează un tablou sumbru, dominat de sutele de hârtii de câte o mie, împrăștiate peste cadavre – semn al damnațiunii setei de avere, precum în narațiunea cu final similar a lui Gala Galaction, *Gloria Constantini*.

Nuvela lui Al. Philippide confirmă prin sfârșitul său puternic, în regim *horror*, adevărul vechiului adagiu – verificat aproape fără excepție, în viață ca și în literatură – conform căruia *finis coronat opus...*

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihai Firică, Ioan Lascu, Florea Firan, Gabriela Rusu Păsărin, Mihai Ene, Ion Munteanu, Mircea Pospai și Nicolae Marinescu

Liviu Pendefunda

NUNTA ALCHIMICĂ

*Capacitatea și puterea de a-l
cunoaște pe Dumnezeu
sunt cele mai frumoase daruri
acordate omului de Tatăl Ceresc.
Este dovada clară a iubirii sale.
Jakob Böhme (De tribus principiis)*

Poezia lui Bacovia concentrează motive specifice poetului: ploaia, noaptea, singurătatea, somnul, coșmarul, golul, prăbușirea. Prezența acestor motive ca și stările sufletești ale eului liric (nevroza, plictisul, angoasa, spaima) converg spre începutul lumii, al umanității, chiar prin desemnarea locuinței construită pe apă, de către omul preistoric.

Apa leagă începutul de diluviu, de sfârșit, poate chiar prin descompunerea treptată, de „sfârșitul continuu” - *Aud materia plângând*, în infinitul căruia poetul se simte singur, ca și când ar fi ultimul om al planetei. *Toamna sună-n geam frunze de metal, / Vânt. // În tăcerea grea, gând și animal / Frânt. // În odaie, trist sună lemnul mut: / Poc. // Umbre împrejur într-un gol, tăcut, / Loc. // În van peste foi, singur, un condei / Frec. // Lampa plânge... anii tăi, anii mei / Trec. // Să mă las pe pat, ochii să-i închid, / Pot. // În curând, încet va cădea în vid / Tot. // O, va fi cândva altfel natural, / Bis. // Toamna sună-n geam frunze de metal, / Vis.* (Monosilab de toamnă)

Călinescu însuși realizează că în *Lacustră* poetul se confruntă cu o „halucinație a unui diluviu ce izbește cu valuri de apă pe cel adormit”. E cel din căruța celestă, din sarcofagul ce regenerează, e nașterea din propria cenușă a păsării Phoenix. Întoarcerea la non-spațiul existențial ca o rotire exasperantă a aceleiași tablou îl împing pe creator dincolo de limitele timpului concret. ... *Și voi lua din cer / Ceea ce nu mai găsesc / Prin stele, / De când rătăcesc. // Această gândire mai vreau / Din câte-am dorit - / Sau cerul e rece / La infinit... (Vreodată).* Atunci unde e nunta? E o oscilație profund rosicruciană între realitate și vis, între reușită, izbăvire și dezastrul apocaliptic. *In amurguri roșii, nupțiale, / Stau pale și nu se mai mărită. // ... Din treacăt, tuturor, în perde-*

le, / Le pun cate-o roză de sânge. (Amurg de vară). Totuși acțiunea se desfășoară în grădina inițiativă, chiar dacă întreaga operă nu depășește crearea argintului, în această etapă, poetul recunoaște și aurul alături de semnul însângerat al neantului. *Havuzul din dosul palatului mort / Mai aruncă, mai plouă, mai plânge- / Și stropii căzând, în amurg, iau culori: / De sineală, de aur, de sânge.* (Amurg antic)

Dimineața până și stelele trec prin culoarea cosmică primordială, cea care se învecinează cu chaosul, cu întunericul care n'a cuprins și nu poate cuprinde Lumina: *Aurora violetă / Plouă rouă de culori - / Venus, plină de fiori, Pare-o vie violetă.* Ci totul se desfășoară sub bătaile (nu ale lunii ca la Blaga) ci ale trandafirului sângerând în geamul violet al iubitei (Matinală). Și totuși luna are puterea de îmbina regnurile, strălucind în spații nemaiîntâlnite, nu prin aemuirea cu trandafirul, nu prin culoare, nu prin senzații afective, ci calea și cheia spre nunta alchimică. Crinul regal și moneda care trebuie predată ca semn de recunoaștere la poarta palatului rămân garanția unei străvechi moșteniri: *Rămâne luna roza de argint, / Azi nu-i vreme de alint, / De vei veni / Când n-o să vin, / Pe banca veche vei găsi / Un crin / Și o monedă de argint.* (Romanța)

Am devenit foarte atent la un poem în care se concretizează memoria transcendentală emanată de versurile lui Bacovia. Este de fapt o amintire, o mărturisire și o profecie. Nu doresc să comentez mai mult, cei inițiați știu ce spun, alții bănuiesc, iar celor mai mulți nu le pasă:

Acolo, unde nu-i nimeni, / Nici umbre, / Unde se duc / Mulțime de ani, / Și zgomotul zilei, / Și tăcerea nopții... / Unde toate sunt știute... / Acolo, spun călătorii, / Că numai rafale de foc / Se denunță / Lugubru, metalic, / Din minut în minut. / Acolo, unde nu-i nimeni, / Și nu mai trebuie / Nici un cuvânt. (Sic Transit). E singurul poem în care din volucrul neantic se pomenește elementul secret, totem ancestral.

După cum spune el: *Și s'ascuți pustiul* (Rar). Pentru a înțelege sensul rostirii divine, pentru a te putea integra în revelația profetică este necesară o hermeneutică transcendentă. Inspirația directă provenită din arcurile reflexe abisale și cerești reprezintă o experiență nemijlocită și o viziune metafizică prin conștiința faptului că primește cunoașterea odată cu inspirația, asemănător cu declanșarea de idei, gânduri, imagini (conținute a priori în tezaurul nostru

energetic) la receptarea unui cuvânt scris sau rostit. *Vioarele in doliu, cu strunele plesnite, /Te cheamă tremurânde cu nota cea din urmă, /Și-n van se uită-n zare și-ntreabă de-a ta urmă /Fecioara-n alb, pe brațe cu roze vestejite. //Se du-se visătorul cu fruntea intristată, /Și trandafirii de-acuma nu vor mai înflori, /Cu visurile moarte în pace va dormi.../Fecioara-n alb muri-va pe marmura stelată... (Tu ai murit)*

În armonia universului fiecare ființă interpretează propria sa partitură. Aici intervine sufletul, rezonând cu sinele, universul atât cel vizibil cât și cu cel invizibil. De multe ori transpunerea străbate oglinda în ambele sensuri. Iar noi îi numim genii. Dar geniile sunt astfel, chiar dacă apar a fi neînțelese, când transmit restului lumii un fior. Fiorul ca și dorul sunt elemente ale Creației. Ele sunt materializarea umană a primordialului *Fiat!*. Vorbind lumii, creatorul uman transmite Logosul., adică starea în care timpul întâlnește veșnicia și spațiul infinitul. Lumea divină a Înțelepciunii însămânțează, răsar, crește și înflorește în țărâna Cunoașterii. Poetul spune: *Cu vise de mereu nuvele, /În zvon de noapte orășenesc.../Și ce dacă corpuri cerești se-nvârtesc/Și dacă lucinde stele!.../Și ce dacă veacuri grele pândesc/Clipe din viață mai ușurele!.../Și dacă corpuri cerești se-nvârtesc, /Ori stau departe lucinde stele. (Și ce?)*

Poetul trece prin contemplarea terestră, în meditație și retrăgându-se în asceză, izolându-se în grota inițiată, sarcofag, arcă, mormânt, apelează la un arc reflex celest, cel din care primise viziunea și harul de a o destăinui. De aceea lirica sa emoționează subliminal. Iată'l plutind într'o extraordinară reprezentare: *În pâcla nopților de iarnă, cu hornuri ce fumează, / Când lămpile de stradă cu miile veghează, /În pâcla colorată mă duc abia simțit -/Mai mult ca orișicine, îmi pare c-am greșit./Am fost atât de singur, și singur am rămas, /În creierul meu plânge un nemilos taifas.../De sună-n ziduri ninse, vreo muzică de bal, /Mai stau, și plânge-n mine un vals provincial./De la fereastra ninsă, cu finele perdele, /Mă duc pe străzi de gheață cu spuza lor de stele;/Și-n mijlocul odăii, tot singur mă prezint:- Valsa o blonda-n alb, și cu pantofi de-argint.../Aprind, pe masă, lampa, și iarăși mă dezbrac, /As vrea să-mi fac un ceai, și stau, și nu-l mai fac.../Ma clatină spre pat al insomniei pas -/În creierul meu plânge un nemilos taifas. (Dormitând). Taifasul lui Bacovia e o*

intimă conversație cu sinele într'un act reflex, coparticipant nemilos fiind doar reflecțiile asupra alchimiei realizate, a operei magna dăruită de timp în spațiul său solve et coagula ca străfulgerări de timp.

Plasticianul, poetul, muzicianul devine o carte ce conține universul. Arcurile reflexe succesive îi permite să reveleze în vizibil undele invizibilului, să ordoneze chaosul a cărei valoare germinativă este infinită. Acest grăunte de lumină ne permite să învingem ispita, răul și păcatul, purtându-ne dincolo de poarta neantului unui abis întrezărit în undele fotonice. *Dormeau adânc sicriile de plumb, /Și flori de plumb și funerar veștmânt --/Stam singur în cavou... și era vânt.../Și scârțâiau coroanele de plumb. //Dormea întors amorul meu de plumb/Pe flori de plumb, și-am început să-l strig --/Stam singur lângă mort... și era frig.../Și-i atârnav aripile de plumb. (Plumb).* Este un poem în care nu este vorba despre moarte. Aceasta este, cu siguranță, o retragere în clopot, în interiorul sinelui absorbant și absorbit de chaos. Pentru a înțelege poetul din Poet, dumnezeul din Dumnezeu, Lucifer devine precum Adam, elementul central al evoluției cosmogonice căreia'i suntem părtași. De la contemplație, meditație și rugăciune, creatorul de cuvinte se zbate între voință și imaginație, întrupând în natură imaginea veșnică a înțelepciunii supreme. Între naștere și moarte cunoașterea are valoare, dar prin ființare. Ritmul vieții corespunde doar aceluia existent în energia cosmică divină deschisă avidității umane de cunoaștere. Ca orice creație cheia tălmăcirii sale constă în Duh, în reintegrarea activității noastre interioare în Lumină. Moartea simbolică nu este decât o treaptă spre împlinirea unui destin. Restul nu reprezintă decât proiecțiile propriilor trăsături de natură socială, ale mediului reflectat în adâncul esențelor vizibile ale materiei. Iubirea față de spațiu și timp sunt doar fațete vii ale unui areal refractat din transcendent, din experiențele călătoriilor succesive prin infinitul și eternul inimaginabilului. Libertatea omului tinde să profite de porțile deschise de alchimia originală. Într'un curs retrograd planetar poetul deschide o filiație martinistă și steineriană în lirica Duhului Sfânt.

Oglinda, cum spunea Roland Barthes în „*Imperiul semnelor*” e vidul pentru orient și nu un obiect narcisiac ca în occident. Ea captează alte oglinzi și această reflecție infinită este vidul însuși, *marea refracție* cum am defini-o

noi, alunecând și penetrând cerurile până în invizibilul etern, *În oglinda larg-ovală încadrată în argint*, (Poemă în oglindă)

Blaga afirma în 1935 că multe momente și aspecte aparținând conștiinței ar putea fi socotite drept reflexe ale inconștientului și ele „se integrează, nu numai ca semnificație și ca finalitate în angrenajul complex al inconștientului, ci în afara de aceasta, aceste momente și aspecte sunt prin ele însele un reflex al substanței și conținuturilor ca atare ale inconștientului”. Noi nu o identificăm *personanței*, care poate avea în raportul cu științele exacte, azi, un statut real. Încercăm să depășim ideile creativității inconștiente printr-un mod logic și încă nedemonstrat pe deplin în biochimia activității sistemului nervos central.

„Geneza cosmică și geneza poetică au același principiu și dezvoltare” – afirma Georges Poulet în *Metamorfozele cercului*. Sufletul poetului este în același timp și centrul de unde naște universul și sfera infinită care îl conține ca pe un punct. În fiecare punct finit al spațiului sufletul uman se poate constitui ca centru și să se servească de spațiu ca să atingă și să cuprindă întregul. Lumea e un câmp deschis pe care omul îl invadează cu gândirea. Macro și microcosmosul se interferează aici, univers și suflet uman, *și nimeni nu știe ce-i asta* (Spre toamnă).

În univers orice mișcare trebuie să producă unde - unde, ca și infinitul celor produse de aruncarea unei pietre în apă. Primim astfel informații despre tot ce se întâmplă în univers. „Tous les êtres circulent les uns dans les autres” – scriau Diderot și Pascal și afirmă primul că omul, spiritul său poate fi ca și astrul, centru universal. Și parcă pentru a demonstra această idee gândul lui Charles de Bouelles mi se pare edificator: „L’homme est un rien en face de tout..., pour qu’il devienne l’œil de tout, le miroir de la nature, détaché et séparé de l’ordre de choses, placé loin de tout pour être centre de tout”.

Iată deci sistemul nervos, centru al cunoașterii, dar și un centru al forțelor, fiind la rândul lui fântâna izvorând, un principiu de inspirație și de mișcare, o centralizare parcă secretă. Poetul presimte interpretarea geniului în zone psihiatrice. *Sunt solitarul pustiilor piețe/ Cu jocuri de umbră ce dau nebunie;/Pălind în tăcere și-n paralizie, -/Sunt solitarul pustiilor piețe...* (Pălind). Cuprins de o lume ce nu îl poate accesa ascultă *plânsul tălângii când plouă!//Ce basme tălângile spun!//Ce lume-așa goală de*

vise!//... Și cum să nu plângi în abise, /Da, cum să nu mori și nebun? (Plouă). Tot el, însă, realizează călătoriile neantice din care, în care și unde hălăduiește, aducând explicații sau implicații destinului său: *Imensitate, veșnicie, /Tu, haos, care toate-aduni.../In golul tău e nebunie, -/Și tu ne faci pe toți nebuni*. (Pulvis). Prin lumea infinită, conștiința umană e determinată să hălăduiască mereu precum și Bacovia e un rătăcitor în pofida aparentei sale claustrări. De aceea recunoaște mesajul său primordial: *Filosofia vieții mi-a zis:/Undeva este, cu mult mai departe.../Atâtea și-atâtea...* (Requiem), pe care ar trebui, mai atenți să-l recitim.

„Captif en ce moment sur la Terre, je m’entretiens avec le cœur des astres, qui prend part à mes joies et à mes douleurs”, scrie Nerval, ca o unitate sufletească a multora născuți nu contează unde și când pe suprafața acestei planete.

În același timp viziuni multiple îl apără și raze magnetice emană din el, din ceilalți, traversând fără obstacole lucrurile infinite. Deci creația prezintă o bază de receptare mai fină, mai penetrantă a *interferențelor* universale.

Am înțeles condiția creației în activitatea nervoasă superioară ca un balsam și ca o necesitate, emanația noțională a cuantumului memorat prin propriul mod de gândire din totalitatea percepțiilor senzitive incluzând și simțul telepatric și cel al cunoașterii prin inconștient a sideraliei.

Mnemoclastia sugerează un circuit vital al stocării mesajului mnemic, al dizolvării (distrugerii, cu toate că termenul cel mai corect ar fi al topirii) informației primordiale și dobândite conștient sau inconștient cu păstrarea celulară a matricei în care să poată avea loc oricând renașterea, asamblarea și folosirea creatoare a acestei informații.

Deci întregul fenomen modulat la rândul lui de condițiile date genetic este reprezentat de constituirea în cuvânt a cuantelor blastice născute din matricea mnemoclastelor.

Gigantica textură neuronală pe care o reprezintă sistemul nervos uman, necesită o precizie și nuanțată interconectare pentru o funcționare perfectă, adaptată și armonioasă. Toată această rețea în care spațiul înconjurător aduce mesajul său mnemic emană la rândul lui valuri de gânduri.

Puținii care s’au aventurat în necunoscut, urmând în sens invers razele refracției cosmice, mesajul involuntar transmis prin sufletul însin-

gurat poetic, au sesizat greutatea sau imposibilitatea prezentării acestuia prin cuvinte.

Simplitatea poeziei lui Bacovia e ca un sistem binar. Reducerea semnelor cât mai mult face posibilă transmiterea mesajului la o colosală variabilitate genetică de receptori umani; mesajul trece prin mulțimea de sinapse, pătrunde în imensitatea neuronală și aici se înmagazinează creându-ne fără a fi cunoscut vreodată traducerea simțăminte cele mai diverse.

Bacovia a fost un receptor-emițător, precum cea mai mare parte a marilor artiști, condiție ce mi se pare esențială pentru un geniu. Totul e decodare și codificare, fără a te întreba care e

lumea percepută în lumina ta: „E ziuă și întuneric...”, „Creierele ardeau la flacăra de soare.../ Pustiul tot mai larg părea...”, „Muzica sonoriza orice atom.../ Dor de tine și de altă lume”. „Aud materia plângând”. „Eu prevăd poema roză a iubirii viitoare.../În oglinda larg ovală încadrată în argint”. Lumea noastră trecută prin simțurile sale, triste, obsedate, claustrofobe. Și totuși de unde vine lumea aceasta? Din mintea lui, din alambicul creativ al minții sale, într'un moment de liniște sau muzică transformată în culori (ca la Van Gogh). Și totuși e altă lume. Chiar el spune: *Trec singur... și tare mi-e teamă... /și, unde mă aflu, nu știu* —(Mister)

Victor Martin

TOATĂ LUMEA FACE REGULI

Toată lumea face reguli. Și Măria Sa editorul, și Măria Sa criticul, și Maria Sa cititorul. Pentru scriitor.

În articole foarte interesante, unii editori ne povestesc cum au fost și ei începători în ale scrisului, cum, de la startul literar și până azi, s-au autoeducat continuu în spiritul supunerii în fața regulilor impuse de alții și cum au ajuns, la rândul lor, să imagineze reguli.

Nu ne spun dacă demersul le-a folosit la ceva. Ne iau pe după umeri și ne bat condescendent pe spate, la maniera: „Nu te supăra, frate! Și eu am fost scriitor!”.

Din punctul lor de vedere, au dreptate. De două ori. Întâi, pentru că, așa cum am spus, s-au auzit ca editorii să-și elaboreze propriile lor reguli și să le aplice scriitorilor, debutanți sau nu. De cazul invers, n-am prea auzit, aici, pe întinsele plaiuri mioritice. În al doilea rând, trăim o perioadă în care legea liberală a cererii și ofertei înclină balanța în favoarea ofertei. Prost sau deloc plătiți, în accepțiunea editorilor români, scriitorii ar trebui să vină cu bani de acasă. Dacă fac acest lucru, sunt considerați, din start, niște nulități, care și-au finanțat cărțile. Trăim o mare generalizare; chiar și a celei mai insignifiante reguli.

Pe nimeni nu mai interesează cartea; doar modul cum a fost publicată și prezentată pe la târguri și expoziții, dacă s-au respectat sau nu niște norme impuse; e prea puțin. Iubim tradiția, dar urâm tradiționaliștii. Neplătiți sau nepremiați consistent, scriitorii noștri nu pot, nici să vrea cu ardoare, să se ridice la înălțimea anglosaxonilor; chiar dacă, în lipsa concurenței, străinii au coborât ștacheta calității. La un nivel impus de ei, americanii știu că tradiția se construiește cu bani; sentimentele nobile și talentul sunt necesare, dar nu ajung.

Și dacă mai apare câte unul, nu avem un sistem de publicitate stimulat. Distribuția de carte sau revistă se face preferențial, ca și editarea. Nici legea sponsorizării nu e stimulat; în țările civilizate, patronii se roagă de scriitori să le accepte sponsorizarea.

Trăim literatura, nu o producem. Habar nu avem că, în lumea reală, ca să cumperi un automobil, ți se face o reducere de 40%; avem impresia că trebuie să plătim 50% în plus pentru a achiziționa un automobil în rate. Exemplul e valabil și pentru cultură, și pentru literatură, în particular. Într-o țară virtuală, cu o creștere economică negativă, cu minus venituri, bani imaginari, fără acoperire valorică, e clar că nu putem lucra decât cu IQ-uri negative.

Înainte de 1989, în interiorul marii pușcării numită România, se construia o pușcărie mai mică, literatura, pentru a-i ține laolaltă pe cei ce aveau prostul obicei să gândească, dar, în foarte multe țări, ca Iugoslavia, de exemplu, existau mai mult consumatori de film străin și traduceri decât producători slabi. Azi, vedem că totul a fost un fals; am devenit și noi consumatori. Până

la un punct, Internet-ul a ținut loc de cultură, dar, datorită tot mai deselor delictelor de interpretare, acesta se va sparge în mii de bucăți. Revigorată timp de o secundă, oferta de carte românească e tot mai firavă. Se confunda cartea de calitate cu cea de succes. Nu avem carte de calitate cu succes la public. Nici o critică, din acest motiv, insomniacă.

În condițiile astea, să vorbești despre introducerea de reguli draconice, e cel puțin neproductiv.

Pentru a arăta Europei de Est cine e mai puternic, SUA și Occidentul au inventat literatura de calitate. De ce n-ar fi fost acesta de calitate dacă putea îmbogăți peste noapte un întreg sistem: impresari, producători, critici, proprietari de edituri și reviste, editori, scriitori etc? Capitaliștii nu au avut prostul obicei de a se minți, invidia, fura, înșela sau denigra unii pe alții. Au știut să-și recunoască valorile, nu să le drogheze cu reguli de circumstanță. Mi-am dat seama de acest lucru când am văzut ce castel grandios i-au construit inventatorului compact-disc-ului. La noi, oamenii inteligenți și talentați sunt priviți cu suspiciune chiar și de cei ce sunt în stare să vadă inteligența și talentul. Cei care nu sunt în stare să vadă inteligența și talentul îi privesc cu ură, specifică neînțelegerii sau proastei înțelegeri.

La noi, se consideră că diferența dintre un scriitor și o găleată de gunoi e găleata.

Editorii români nu au bani să te plătească. Nici ei nu știu de ce s-au apucat de o astfel de activitate: poate din disperare, poate din orgoliu, cine știe? În general, e prurit dat de orgoliu. Nu pot ști dacă „se scot” cu traduceri anglo-saxonilor, acestea nefiind nici pe departe ceea ce au fost în „epoca de aur”.

Inventarea și impunerea de reguli e o mască a neputinței de a da un produs românesc comparabil măcar cu nivelul avalanșei de traduceri de acum. În general, lucrul prost plătit e de slabă calitate. La noi, merg și „chinezăriile” literare. La noi, sunt proaste și lucrurile bune; nu sunt de firmă. Se preferă lucrurile proaste, de firmă, cu reclama făcută; în Vest sau America, se fac cele mai bune lucruri proaste. Bune pentru noi. Înțelege fiecare ce vrea. Sau ce poate. Sau ce îi convine.

Într-o maree de traduceri, cauți literatura cu lumânarea. Orice se publică este numit, convențional, literatură. E trendy să fii scriitor. În

măsura în care fiecare consideră că e la modă ceea ce face el, toată lumea e la modă. În acest moment, de exemplu, s-a hotărât că fantasy-ul e la modă și trebuie tratat separat de mainstream. Poți să contrazici pe cineva? Prin ceea ce publici, e mai ușor să literaturizezi, până la diluare, decât să faci ceva distinct literar; trebuie prea mult talent.

Prost sau deloc plătit, dintr-o pasiune considerată de prost gust, care calcă în picioare regulile convenționale, mai apare câte unul, mai cu moț, dar e imediat tuns la zero, să arate și el ca un pușcăriaș al literaturii. Fiecare se lovește de cel de alături; nici un scriitor român nu poate trăi de răul altuia. Gâlceava de după moarte cu lumea literară, a unor autori decedați, e tot mai prezentă.

Nu e adevărat că nu avem o grămadă de scriitori, dar, în loc să-și vadă fiecare de opera proprie, stau adunați să nu se piardă. Dacă comiți o proză-două și respecti regulile unei asociații, uniuni sau ligi, poți fi băgat în seamă, într-un dicționar sau în altul, și poți emite păreri. Avem un foarte mare număr de critici pe metrul pătrat. Se scriu cronici, se dau sfaturi; toată lumea știe câte ceva.

Toți fac reguli și se supără dacă nu le respecti. Redactorii se adresează unei categorii de disperați, care, în speranța gloriei și banilor, sunt în stare să se conformeze oricăror reguli, călcând în picioare orice alte reguli. Bătrâni care au ratat șansa, tineri care nu știu de unde să apuce frânghia succesului, adunați în paginile vreunei reviste, nu reușesc nici împreună să producă masa critică menită să confere saltul calitativ dorit.

Spre Premiul Nobel pentru literatură, de exemplu.

Politica editorială nu este altceva decât oglinda oricărei guvernări românești. Prin faptul că li se taie și ceea ce nu li s-a dat, scriitorii sunt niște medici ai imaginației. Când nu e plătit, oricine se poate imagina scriitor. Când nu e plătit, oricine se poate imagina medic. Literatura română e o boală mai mult sau mai puțin cronică, tratată cu paliative.

De la șeful de scară, care hotărăște cât de tare trebuie să-ți latre câinele, până la ultimul parlamentar, care hotărăște că ar fi bine să te îmbolnăvești din 15 în 15 minute, la preț de 5 lei, toți redactorii fac reguli. Și îi sfătuiesc părintește pe scriitori să facă „ciocul mic!”; adică „să accepte” regulile arbitrare impuse de o anumită parte a literaturii românești „și să tacă”.

Dacă tot nu are nimic de câștigat, scriitorul român ar face bine să execute o „mică mare diferență”, să se „îndigneze în particular”, pentru că „n-are nici un interes să se revolte public”. De ce?! Deoarece e „contraproductiv”, deoarece „își va înstrăina cu siguranță niște potențiali cititori”, ne spune „fiul surfistului”, luat de val.

„Dacă vrei să vă fie bine, ascultați-mă pe mine!”, pare să fie regula de aur a politicii editoriale dâmbovițene. Experiența vieții lor i-a învățat pe aceia care fac reguli că „orice afirmație cu caracter general riscă să-i nemulțumească tocmai pe cei ce reprezintă excepțiile de la generalitate”. Adânc, împăciuitoare adânc înfipt în sol, unde se ridică particularul la general și generalul la particular, pentru a pleda pentru iubire între scriitor și cititor, iubire care trebuie să se desfășoare după reguli stricte, emise de ei, criticii momentului, conform programului de 8 ore, câștigat cu greu de înaintașii comuniști de centru dreapta.

Scriitorul e un tip orgolios, dar orgolios poate fi și redactorul, și criticul, și cititorul, și gunoierul, și cerșetorul din colț. Într-o zi, un cerșetor, după ce și-a terminat „programul de lucru”, și-a numărat banii, și-a pus teancul de bancnote într-un buzunar, iar pălăria plină cu mărunțiș, a vărsat-o într-un coș de gunoi. Cu mărunțișul strâns de acesta într-o lună, se poate scoate o carte, dar, orgolios, cerșetorul, va prefera să-i arunce la gunoi. El nu citește; el „muncește”.

Orgoliul poate fi menținut la un procent rezonabil doar prin educație, fiind, astfel, benefic, generator de concurență loială. Când dă pe afară, orgoliul devine violent.

Între a fi convins de propria valoare și a-i convinge și pe alții de acest lucru e un întreg ev mediu întâmplător. Unii reușesc să străbată acest

deșert în timpul vieții, alții după moarte. Sau nu. Istoria literaturii își alege exponenții după criterii considerate de-a dreptul absurde, indiferent de fel de reguli urmăm, indiferent de ce reguli vrem să impunem altora. Unii vor să asculte sfaturile editorilor, alții nu. Cui, ce-i pasă? Trăim o epocă a falselor criterii, care generează false valori. Nu s-a constatat nici o legătură între respectarea sau nu a regulilor și succes. Prins între editor și scriitor, cititorul poate sau nu cumpăra o carte. Aici, intervin alte reguli, cele ale pieței, care sunt greu de controlat. Nimeni nu cumpără o carte pentru a-l ajuta financiar pe scriitor sau editor.

Fiecare cu regulile lui, fiecare cu adevărul lui. Într-o paranoia aproape generalizată, fiecare are impresia că nu există decât un singur adevăr: al lui. Toată lumea are dreptate și, mai rău, caută să o impună tuturor.

Prin sistemul deficitar de învățământ post revoluționar, am ratat o generație de editori, critici, redactori și cititori. S-a format o pătură arbitrară de editori, critici și cititori caracterizați prin încăpățănare. Internetul dă o idee despre literatură, dar nu dă nici o idee despre faptul că aceasta doar se repetă, la un nivel superior cărții pe suport de hârtie. Cei de azi nu au habar că au redescoperit apa caldă, dar în alt fel de vase comunicante.

Oricât ar fi de absurde, regulile sunt respectate doar dacă aduc un beneficiu. În contextul actual, chiar dacă ar fi genial elaborate, regulile sunt inutile.

Scriitorul nu scrie pentru bani; dacă face asta, e un simplu administrator al scrisului său. Nu scrie nici pentru redactorul de carte, care poate fi tot timpul altul. Între autor și critic, cel mai deștept cedează: scaunul.

Ioan Baba

BICIUL FERECAT ÎN CRUCI

Împletit în patru fermecate cruci
Ca o amintire mioritică pe-un zid
Cu coada lui de ulm
Biciul de lână e martore încremenit

Oile și caprele răspândite pe aiurea
Ling igrasia de pe fațadele centrale
Sunt mulse de faliți regimentari
Mieii și iezii au murit pe la festinuri
Iar pudelii au crescut în lupi orientali

Când din amintiri de fluier
Seara se îndoaie-n doliu
Nici-o limbă din tălângi
Nu mai răsună în volute
Oierul astronomic
Leit cu Tata
Plutește-n nava lui de nuc

Prin pășunea ieri perenă
Au crescut la cruci albastre
Iar măgarii fără turmă
Parcă sunt pierduți

Cine să dezmiere acum
Biciul ferecat în cruci

ULTIMUL ROTAR

Vecinul meu Păun Clean
a învățat meseria de rotar la Filip Gean.
După trei ani a devenit calfă
iar pe urmă un vestit rotar.
Făcea trăsurile ca femeile chilimurile.
Lucra pedant ca un artist,
și tot timpul fluiera.
Schimba doinele până nu făcea
loitrele
roțile,
leucile.

Când le vopsea ca pictorul privirea
- atunci cânta precum la poarta-mpărăției.

Cântau apoi și scârțâiau trăsurile ticsite.
Cântau apoi, la nunți, se veseleau...

Dar ce folos căci lumea nu mai ține cai
și trist - ascuns de patrihoți, prin podurile caselor,
prin colț de curte
- singuratic stă un dric, un perinoc,
- cu loiterele e îngrădit porumbul prin hambare
năruite,
doar, roțile servesc ca un decor
pe la moteluri, prin grădina casei sau într-un
muzeu.

Și doamne, doamne, deodată...
în cap mi se-nvâresc năluci volute
dar nici o doină și nici măcar un tropot de copite -
- nici măcar o iapă,
- nici măcar un vânător armăsar.

Tractorul cu remorca traversează logosul și firea,
- acolo prin hotarul neamului
iar amintirile au urcat în vârful pletelor.

E atâta ne/siguranță, un dor de bucurie și durere
ca-n Țara absolută a lui *Cremene*
și trist ca-n basme fără de rotar.

Nedeljko Terzić
(Serbia)

ZIDUL POETIC DE LA CRAIOVA

Zidul Poetic este unic și invizibil după structură
pentru care materialul de pe Terra a urcat în
Cosmos
revenind apoi pe Pământ,
acum este un zid ridicat
între Alea figurilor din boschete verzi
și Strada lui Mihai Eminescu,
nimeni nu știe că este indestructibil
lung și înalt zidindu-se cu fiecare toamnă.
Toți musafirii traversează prin el
crezând că pe aici vor trece mai repede
să ajungă oriunde ar pleca.
Când oaspeții obosiți pleacă la dormit
tinerii artiști-arhitecți
primesc sarcina ca nevăzuți
să-și pună mânușile albe
să cioplească chipuri noi pe Zidul Poetic

invizibil

în timp ce prin trupurile lor
străbate reverberația vânturilor din Carpați.
Zidul devine placat cu lambriuri de ceramică,
patrate, lustruite
și de pe fiecare scânteiază
o figură de poet care a trecut pe aci,
cei care i-au însoțit, după chip
le recunosc versurile,
falnici că au închinat cu ei câte un pahar
în nopțile calde de septembrie
iar mai apoi rostesc la versuri
de-odată în mai multe limbi.

Într-o astfel de noapte mi-a reușit încercarea
să pronunț deodată mai multe rugăciuni,
de parcă a fi una:

Tatăl nostru... Sfinte Dimitrie... care ești în
Ceruri,
păstrează acest Zid Poetic sub Universul sideral.
Poeții de un car de vreme s-au decis să rămână aci.

JOC PE NISIPUL FALS

Când ai spus că în față este Opera
am încercat să mă închin cu plecăciune
divelor nevăzute și soprelor admirate,
voiam să-mi expulzez gândurile
de la bișnițarii care mi-au vândut
un teanc de ziare tăiate în loc de lei
reușind doar ca un bas-bariton prost
să-ți intonez numele în cântecul nostru:
„Angelia, apă dulce...”
flagrant sub privirea bătrânilor Români
care nu ți-au recunoscut tandrețea
în cântecul meu sârbesc
și nu m-au identificat
ca pe un trecător întâmplător
în viețile lor,
când acceptasem jocul cu tine
în Piața ticsită cu arii din operete
cu pavaj de piatră tocită
transformată în granule și dune de nisip
ca visurile noastre fermecate până-n zori.

Tălmăcire din limba sârbă © IOAN BABA

**O POZĂ CÂT O
MIE DE CUVINTE**

*Emil Lăzărescu, Emilian Mirea, Ion R. Popa, Constantin Pădureanu,
Mihaela Albu, Gela Enea, Mihai Fircă, Viorel Forțan, Mircea Pospai*

Dan Anghelescu

SCRISORI DINTR-UN CONCERT DE CUVINTE-N SUSPANS

se dedică lui Constantin Eretescu

singurătatea aruncă poduri și târguri/ pe depărtările/
noastre/ și

drumuri/... drumuri de ape și stele/
... vom lăsa malaxoarele să huruie pe etajele /
superioare.../ în amiaza fierbinte/
a orașelor de pe țarm/ scrisoarea aceasta/n-a mai
ajuns...deci / a trebuit/ o s-o /re/ scriu...

atât despre felul în care/ se încheagă /
aura serenității.../lucrurile care ne-au ispitit/
cândva/ lucrurile.../ adică florile de metal/ ancore
prore/ adică acele/ capcane aritmetice/ și acele/
stânci năucite/ de spaimă.../ realitatea lovește
cu nopțile/ unui *acolo șezum și/ plânsem*...
de ce trebuie dară să ne oprim în strigăt? /
... lemnul icoanei varsă ceva nesfârșit de fluid.../
și marea ni se apleacă pe/ suflet.../
cel nechemat / aude cortegiile mari de/ amurg...

ele n-au clintit nicio falie/ a continentului/
...și deci cine / să-și mai ascundă/
marele plâns...? / fără oaspeți/ și fără Dumnezeu/
vaietul pietrelor lovește/ pământul.../
trebuie să înveți/ că și nimicul ar putea/
înflori...

și astfel limba tristeților/ adoarme în/
albastra tăcere a mării...
deci bucurați-vă.../ armura aceasta a/ toamnei/
în confuzia unde/ nu mai răsar speranțe.../
lacrimile/...chiar lacrimile/ captează/
un hohot de mitraliere/...în cele din urmă/
nu e o răstignire/ acolo...? nu cu marea/
ar trebui să vorbim?.../între pereții ei/ de stâncă
nu se aplaudă cerul?... mă abțin să-mi mai
spun alte/ gânduri...

GOD WENT ON SLEEPING...

*și mai albe rămân/ la mijloc /venind din ni-
mic/amintirile*

nisipul și iarba / în dimineața ei /
verde și verde și verde.../
îmi întoarce o absență.../spre amiază orașul/ își
plânge nisipurile/... hai
să ne strângem în brațe/ cu toate păsările/
... portretele șterse/ cândva/
își recapătă umbra.../feriți-vă
sunt lacrimae rerum/... năframe/ plutiseră/ ca
un strigăt al tuturor/ dimineților...și brusc/
toate industriile cerului/ păreau că se opresc/
disprețuind seninătatea.../
cât de limpede știu unii să pună/
fluturi desperecheați/ pe sentimente...
dincolo de tot ce-ai trăit/ doar lumea/ știe să mai
povestească/ ceva...acolo miroase a/
fum și-a singurătate/mașina de fabricat/
rugăciuni e un pelerinaj/ de zăpezi și/
spaime electrice/...în amurg/
aerul se leapădă de/ năluciri.../dovadă că nu pot
trăi doar/ în azi...

este ora de noapte când/ în apartamentul /
din Amzei/ unde/stătea Nichita/ îngerul/
bea krepkaia și organizează ninsori.../
de din tavanele/ acum scorojite/
cad litere de aur/ și cuvinte scrise-n italic.../
și vechi emailuri/ emailuri... iar astea/ toate/
mânjesc/ aripile îngerului cu tuș/ ...cineva face
asta de/ sus/
de foarte sus.../dintr-un ascensor/ invizibil...

Mihaela Colin

DOUĂ PĂRȚI DE LUMINĂ

Iau două părți de lumină,
o parte de indiferență,
alta de curaj,
pun totul în valiză,
le ascund de mine pentru o oră.

Măine mă uit
în oglindă.
Invizibil sufletul
se mișcă ușor,
în timp ce arunc gândurile
în cercurile zilei.

VOI VENI

Voi veni la tine cu vorbele mele
ivate din piele.
Câte mângâieri mi-ai lăsat!
Câte oare? Spune-mi, tu trebuie să știi!
Voi veni cu părul plin de noapte,
mângâiat de emoții puternice,
furtunoase, de senzualități rebele.
Voi veni
cu mâinile mele plâpânde
ca să-ți desenez zboruri și stele,
ca să îmbrățișez lumea
acolo unde tu ești;
noaptea curge spre zori
ca un izvor din poveste.

Alături de mine
cântecul e fără nori.

CAUT

Caut prin sertarele dimineților
Răcoarea plină de vigoare,
plină ochi de frumusețe și mirare
caut întruna și dau din mâini
mut privirile dintr-o cameră în alta
fără oboseală sau plictis
dar pe la mijlocul drumului
îmi vine deodată o întrebare

Oare unde s-a ascuns înserarea?

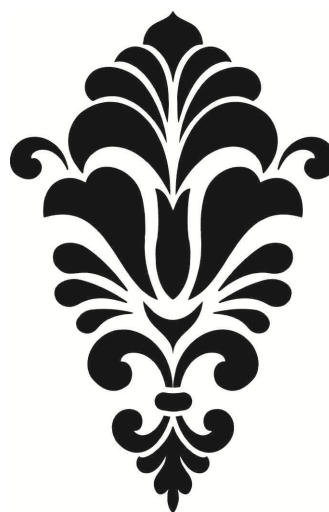
DIMINEȚILE

Diminețile s-au oprit la taifas
ca tinerele fete de odinioară.
Ce tot și-or spune de atâta vreme
diminețile-fete-cochete?
Frumoase, vesele, pline de rouă
mă așteaptă chiar pe mine
să le pun în mișcare aerul din jur?

MERG

Merg de-a îndărăteala
prin coridorul plin de lumină,
ochii verzi, gura roșie, mâinile la spate,
pregătită să fac drumul dus-întors de câteva ori,
gimnastică inutilă
aidoma multor drumuri din viața mea.

Iau zadarul din cui, îl pun pe umărul stâng
că e mai la îndemână și mai strâmb,
mai iau și o gură de aer închis la culoare,
încep să alerg cât mă țin puterile
de la un capăt la altul al coridorului.
Oprește-te, ce tot alergi degeaba prin tine,
îmi zice gândul cel mai înțelept.
Eu merg de multă vreme și
merg întruna prin mine până la amurg.
Singura mea șansă este visul,
el mă oprește, uneori, din mersul ăsta înfometat,
altfel cine știe unde ajung, mergând întruna.

Titu Dinu

HALIMA

Ridică-te, stăpâne al trupului frumos,
nu aștepta să te acopere atoatevăzătorii:
singurătatea ți-a luat urma prin livadă,
ascunzând potecile în pași,
iar tu ești părăsit de întrebări și de răspunsuri!

Vremea te-a desfrunzit de spaimile virtuții,
sufletul tău, cândva icoană,
încă mai e o distilerie de lumină,
restabilind chiar sensuri pentru morile de vânt.

Halimă te vei înălța în zare,
susținând cerul cu fruntea ta de adevăr,
sacerdot de oglinzi și imagini,
asemeni plopului în starea sa de catedrală.

Nu vei ploua, nici nu vei ninge,
părerile sunt precum iarba,
dar când vei pași prin gânduri, o să afli
și alte chipuri de a fi.

Ridică-te, stăpâne al trupului frumos,
fii casa care fuge prin fereastră!

NOCTURNĂ

În tinda miezului de noapte
pășești ca greierul nepregătit de partitură.
Plutonul tău de ochi scrutează hotarnicii de umbre,
fremătând de nehotodina alergătorului de cursă
întreruptă,
preocupat doar de clemențele sosirii.

Ai vrea să capeți forma acestei ninsori ce
te aduce-n tindă
precum întrebarea devenind siluetă de răspuns,
sine născând pe sine pentru rotirea cheii universale,
zăriște-ngăduita doar stărilor de boltă,
ori arborele încărcat cu păsări
pentru zborul spre luna luminând în toate limbi-
le pământului.

Toți pândim noaptea ca pe o fecioară
cu pletele înrourate de nelafeluri,
roind într-o prisacă de singurătate.

ACUARELĂ

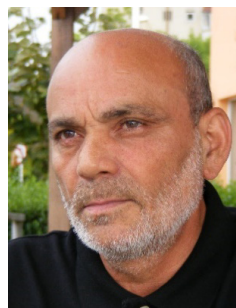
Un soare arzător mi-a destăinuit că fata aceea
era năluca mea cotidiană.

Și a fost prima oară când am regretat
că trupul nu știa să-mbrățișeze umbra.

Era chiar prigonită de solomonari
neputincioși să o ascundă-n gravurile de gardă,
cercând s-o devieze în flacoane de distilerii,
ori s-o înregimenteze-n habitatul unui trup cazon.

Spre a intra-n ogradă, îți trebuie o poartă.
Pentru intrarea-n casă, descoperă o ușă.
Să poți pătrunde-n mine, îți trebuie un gând.
Cât de ieșit, așteaptă să se arate în țării
mirifica stea căzătoare ce duce către nicăieri.

E o capcană! strigase atunci Iuda,
pregătind funia letală
și aruncând arginții în acest poem
ca-ntr-un izvor de apă moartă.

Nicolae Jinga

ÎN AER

În aer persistă, subzistă
sentimente fără acoperire,
fără glorie, fără memorie,
fără un eu, fără un semizeu.
Cuvintele curg într-o pâlnie mare
din toate părțile, din părți de părți,
de pe tăblițe, din suluri, din cărți –
căderea-n îngeri le preschimbă.
Curg într-un clopot mut și uriaș
ca într-o gură fără limbă.

HIC ET NUNC

Mari cărămizi de beznă și lumină,
străzi pardosite cu păreri de rău,
viața – aici și-acum – ca o regină
tainic îndrăgostită de călău.
Mai spânzură deasupra mea-ntr-o ață –
roasă și ea cu fiecare pas –
satârul de cuarț ce mă răsfăță
cu grația-i de ultim ipostas.

ATÂT CÂT MAI POATE

Spun spirit și goală armură
și grea vânătoare de vânt –
trădat sunt de-o rază obscură
ce varsă otravă-n cuvânt.
Atât cât mai poate să-ncapă
un strop de speranță sub cer,
nu lepăd cernita mea capă
și țin pumnul strâns pe hanger.

DEMULT

Din apa zenitului clară
esențele-ncet se resorb,
miracole-n jur se-ntâmplară
dar eu pentru ele fui orb.
Din beznă în piscuri lucide
căderile-n trup le suport;
prea multă uimire ucide –
demult trebuia să fiu mort.
Demult mă trădără aceste
clepsidre cu mersul grăbit;
mă bucur de clipă cât este,
cât suntem, sub zodie, chit.

Teodor Oancă

PETALE DE ROMANIȚĂ

Petalele de romaniță
Sunt prea puține ca să număr
Câte-ar putea să mi se-ntâmple,
Câte poveri să duc pe umăr.

Mai motivat mă simt când însăși
Speranța e atât de vie
Și, totuși, drumul împlinirii
E numai trudă-n poezie.

E totul timp și așteptare,
Neliniștile mă încearcă
Și simt de-i zi sau de e noapte
Mereu cămașa că e learcă.

Abia întrezăresc o cale,
Ceva-ceva se limpezește
Și-atunci îndemnul din lăuntru
Îmi spune că e omenește

Să duc în mine - ca o taină -
Ce mă frământă de o vreme
Până ce inima-mi tresare
La gândul unor noi poeme.

Nici bucuria nu m-atinge,
Mă simt secătuit de vlagă
Și mă întreb de are cine
Efortul să mi-l înțeleagă.

NELINIȘTI

La mare infinitul e ca-n palmă,
Dar cu privirea-l caut în zadar,
Nici dacă îmi imaginez un far
Nu m-aș simți stăpân pe marea calmă.

În spate munții își întorc privirea
Spre taina infinitului de sus
Și între zorii zilei și apus
Mă copleșesc necazul și iubirea.

Acum când port o astfel de povară
Lumini și umbre-n cale mi se-aștern,
Ca un făcut mereu mă zbat să cern
Între sublim și stare ordinară.

COBOR ȘI URC

Cobor și urc, mi-e pasul obosit,
Frânturi de oră și frânturi de veac
Brăzdează-adânc în sufletul trudit
Tot așteptând minunea unui leac.

Acum sunt diminețile mai lungi
După o veghe plină de-amintiri,
Trăiam atunci minute îndelungi,
Ținute-n frâu de șoapte și priviri.

Ninsoarea vremii se așterne lin,
Netulburată-i liniștea din jur,
Rămân în gânduri veșnic pelerin
Cu dor de lira unui trubadur.

Constantin Pădureanu

MIȚA PRIMĂVARA

Mitică Marinescu, primarul nostru din
Rudarii Olteniei, m-a găsit la văru-său,
Nicolae Smarandache, acasă.

Și i-am spus că m-am întâlnit
Pe coasta Șolomonului cu
Mița Primăvara.

- Mă, Mițo, de când te aștept,
Mi-a fost dor de tine și m-am
Tot uitat în calea ta.

Unde ai fost până acum ?!

Întreb și eu, nu dau cu parul.

- Pe aci, mi-a răspuns, trăiesc și eu
Cum pot în vremuri de criză.

- Mă, Mițo, ți-aș lua o basma înflorată...

- Constantine, să-ți pui pofta în cui
Și ai grija sa nu cazi din puț în lac.

Nu e nevoie, că m-am încâlduit

Cu Mitică a lu Marinescu,

Că tot este dănac.

El mi-a dat basmăluță

Și măgele.

- Ei, e bine, că ăsta este prietenul meu

Și de acum sunt cu ochii pe tine

Ca pe butelie.

Să nu te împingă Nesfîlnicul

Să calci în străchini, că te dau pe goarnă.

- Constantine, un bob zabavă,

Ascultă-mă: fii și tu secretos,

Că...poate mă razgândesc și îi dau

Băsmăluța și măgelele înapoi.

Da tu ce-mi cumperi ?

- Îți iau toarte de aur și pantofi Guban.

E bine ?

- E bine...

MUIEREA CU POSTRUNGĂ

Mitra Ciulu venise la noi în Rudarii Olteniei
Balta Verde și se măritase cu Mărin Ciupagu.

Și, după cinci ani bătuți pe muchie,

Într-o iarnă, Mărin, care făcea naveta cu trenul

De Calafat și lucra la Electroputere ca sudor,

Alunecase de pe scara vagonului

Și murise.

O lăsase văduvă și cu un băiat, Vasile,
Care abia împlinise trei ani.

Era o femeie înaltă și voinică,

Se purta întotdeauna îmbrăcată în
Negru.

Avea mâini lungi și puternice.

“Cu ele ar fi putut doborî un bărbat din
Statul lui”, zicea Baba Ilinca Guguloaica.

Pe la care venea Mitra Ciupagu și îi

Mai povestea ba una, ba alta

Deschis și fără perdea.

Dar ea o învăța de bine și cum

Să se apere de gura lumii.

Și eu stăteam lângă sobă, într-un colț,

Până mă vedeau și mă dădeau

Afară pe ușă.

Deși intrase în cea de-a doua vârstă, trupul

Ei își mai păstra frumusețea din tinerețe.

Mijloc subțire și șolduri potrivite.

- Băbică, eu aș vrea să-mi iau muiere

Ca Mitra Ciupagu cu țâțele mici

Și ochi albaștri...

- De unde știi tu, drace, că are țâțele mici ?!

Mă întreba bunică mea și se apropia de mine,

Să-mi de o palmă și să-mi rupă urechile

Dar nu mă prindea, că fugeam pe ușă

Și îi strigam din prispă:

- Lasă, băbică, nu știi când a venit de

Sfânta Mărie a mică, să-ți arate

Că i se umflase țâța stângă și eu mă

Uitam din podul grajdului

Pe fereastră.

Da nu-mi place de ea, că are un negel pe

Obrazul stâng.

Și postrungă între dinții de sus.

N-ai zis, mata, că muierea cu postrungă

Umblă prin odăi după bărbați și o dă

La toti cei cu nădragi

Care îmi sunt dragi.

Na și ție, na și ție,

Na și lu popa Ilie.

Simona-Grazia Dima

EXIL

Spun ei că de furtună au nevoie ca să vadă,
le trebuie fiorosul fulger, un car ceresc
în tropotul nebun de telegari.
Dintotdeauna, însă, armonioase ființe mici
răsuflă tainic în albiile marine aburii puterii.
Dar trăitorii nu simt, ci vor să fie-orbiți
prin trăznet. Cu ochii mari și goi, merg ca prin vis
și construiesc palatele fictive unde, ceșos,
coboară, urcă dregători pe scări. Și-atunci
când bate ora înaltă în vârful copacului de mag-
nolia,
când de prisos e laserul biciuitor, fiii și-i mână
în exil
trei zile, cele mai prielnice din câte li s-au dat,
unde le cer, fără clipi, să fie cuminți și nemișcați,
nu cumva să facă murdărie ori zgomot,
să nu lase urme, ba chiar, la rece, umbra să-și
sugrume,
în timp ce ei, senine haite părintești, privesc,
cu globuri de-alabastru în orbite, atât de blând,
închipuirea unui firmament întruna fulgerat.

ADĂPOST

Simțeau, un biet amănunt
le-ar putea schimba viața,
cum o rachetă albastră țâșnită dinăuntru
le-ar distruge ținuta, eleganța.
Ar fi de-ajuns o mică eclipsă,
o pauză primejdioasă.
Un interval o clipă la voia întâmplării părăsit,
de nimeni vizitat. Atenți, ei știau
că astfel începe dezastrul – un ev al măracinișului
se-nfoaie mereu în spatele ordinii. Iar strădania
nu rezolvă niciodată totul, goluri rămân, pervaz
pentru lunatici, golașe interstiții, nișe de lilieci.
Răstimpuri fără logicieni.
Și cine-i va proteja atunci de fiară? Prindeau să
tremure,
să dea din mâini în sala de colocvii, prin străve-
zii organe,
vedeau, teroarea le pompa în tuburi.

Ambasadorii umbrei se iveau, nerăbdători și
fragezi,
veseli săreau șobolanii unei noi lumi
în bălțile anxietății. Moștenitorii orei
se prezentau: cei pricepuți s-o umple,
să-și instaleze gospodăriile rapace-n haos.
Edificați acum, orfanii, chiar și dezmoșteniți,
simțiră împăcarea de-a fi la adăpost
între surpate maluri, în propriile mâhniri.

CONCERT DE SĂBII

Pierdut în sală, sub ploaia de săbii
a concertului, observi
cum ți se coagulează gândul,
cristale risipite se țeș încet și blând,
până te-nțeapă cu ácele de pâslă, candid,
numai spre a-ți veni în ajutor,
să nu mai scânteiezi înspăimântat,
prismatic și să nu-ți lași cumva
împletitura întreruptă, covorul
uimitor, cu flori uriașe răsărite-n el,
când curg în ropot săbiile acestei muzici
asupra ta, prins ca-n sechestr, și totuși,
nu te-ating, cu cât sunt mai tăioase,
cu-atât mai gingaș crești și ție însuți
te iluminezi, dezvăluind căminul-templu
copt în tihnă, unde statuie și altar
sunt pașii tăi, întipăriți în faldul nopții.

COPACUL IGGDRASIL

Dintr-un fundal monstruos, nici soare,
nici clarobscur lunar, furiosul arbore,
treaz-somnolent în plumbul mijlociu al lumii,
se smulge, își farmă temnița fără vreun gest,
numai cu-agoniseala de văzduh a inimii.
În spații vaste calm irumpe, și rădăcini, și rod.
Fructul, un cap de înțelept, se dă de-a rostogolul
prin carnavaluri nesfârșite, academii și circuri.
Și oglindește în obraji roșeața verii (aievea
pentru martori, dar, pentru el, pictată!), se-acoperă
cu alburi iarna, iar toamna se preface opulent,
mâhnit, ca să imite mai târziu scandalul primăverii.
Atât de mult rotit și, totodată, în pură nemișcare,
nins de convoaie colorate, el rabdă neclintit gesturi
și fapte să i se-anine, aproape insolent,
de ramurile străvezii, ce nu tresar și nu se macu-
lează:
scânteietoare până la orbire și, totuși, metereze
nevăzute.

ÎNTÂMPLARE DE NOAPTE

Dimineața au izbutit, în fine,
să iasă dintre clești.
În unda încă gri a cerului,
văzură că nu pentru ei îi strânsese,
nu avusese intenția să-i sugrume.
Convulsionat în coșmaruri,
animalul mișcase, de teamă, labelle și,
nimeriți prin preajmă, îi prinsese puternic,
întâmplător, pe ei. Toată noaptea în menghină,
s-au muncit să descopere motivele ascunse
ale încarcerării. În zori au înțeles:
nu existase niciun țel și niciun gând
anume. Erau liberi acum. Fuseseră
tot timpul liberi. Se-ndepărtară.
Animalul încă mai lopăta
în vis, înțepenit de groază.

JAD

Zeul, cu inima bătând iute
în statuia verde, linsă de ape,
își scutură pletele, își îndreptă ținuta
și se ridică în picioare.
La simpla mișcare a sa
căzu pe spate
întreaga colonie de savanți, comentatori, ci-
nești
ce-i suiau cătinel, ca microbii,
trupul de jad, împovărați
de microscopie, camere, dosare.
Și toată cercetarea li se dezintegrează.

PUTERE

Trec ființele, din naștere-nsemnate deja
de gândul oamenilor, de petele vorbirii:
bune sau rele, diavolești, divine,
se mișcă-mbolnăvite de atribuire,
însă la porțile de plasmă străvezie,
ducând spre templul nostru nezidit, gălgâitor,
la piatra de popas dintre etajele fluide,
chinuitoarele însemne se dizolvă, se vede
azi cu totul altfel – pe drum de cremeni și tutun
înaintează-n libertate, sprintar, lăstunul
și fluieră impertinent la granița năucitoare
dintre lumi. Prin grâu și melasă curge zeiește
calea drăcoasă, cu incuri, a îngerului înclinat
spre soare-apune, cu dar de fructe-n brațe,
după un bine condus experiment.

pentru duiosi de după zări, și-n crugul nopții
pornește în misiune-un drac corect, în fracul
impecabil, iar ziua pleacă reglementarul crin
la treburi infernale necesare, împrăscă-n
răstimpuri,
puțin, dar decent, cu polen și venin. Fie furtună,
fie zi de argint, întinde mâna, în deget ți se
va-nfripa inelul, e tocmai roșul potrivit.
Și scuaru-i gol, numai puterea gonește fericită,
printre lingouri străpunse-n mijloc ca inimile
să bată la vedere. Aleargă, în timp ce fețele-și
rotește-ntruna, dar în uleiul orbitor căzut din
soare,
ca și-n condurul pierdut al lunii întoarse de la bal,
același balaur cu ochii sclipitori și ficși se-ascunde.

INTIMITATE

Cineva face glume cu noaptea,
i-alunecă ușor alături, cu foșnet
de pasăre pictată. Vezi mâna jovială
cum picură uleiuri calde în pletele
negre, auzi herghelia pe-aproape,
vorbele de duh ce și le spun, din zbor,
magicienii, și stăruie un susur aburos
de ceai, abia o undă din parfumul
de pe frâiele vrăjite. Prin aerul
greoi și povârnat de-atâta pace
și intimitate, respiră zvonul unui tainic
acordeon cântând umil, măreț,
din trupul pitulat în praful cosmic,
apoi scena-ți dispăre cu totul din privire.
E-o astfel de enigmă, încât a doua zi,
mereu la pas, fără-ntrebări, pe drum pustiu,
vei deborda (ce straniu!) de bucurie, până seara.

VIATA MEA

Ajungă-ți viața mea,
așa cum o zărești prin ceață, o aluzie,
oricum, indescifrabilă, aș duce-o –
mă vei vedea la viețuit
ca unul ce dă-n clocot
și există sincer. Un râs
continuu va părea, dar
nu răutăcios, ci-o dezlegare
de toți aceia care-ncearcă
să clarifice-n laborator o dramă,
cu mâinile pătate de acizi
și încărcate de dovezi
Poate, sub apăsarea aerului sulfuros,

glasul îmi va ajunge o șoaptă,
vârtejuri lichefiate fără vreun rost vădit –
atunci acesta-i va fi-ntocmai înțelesul,
nu ceea ce unii-ar încerca
să măsluiască-n vorbe.
Ajungă-ți o clipită din viața mea,
vedenie-abia întrezărită,
zburdând prin nori, așa cum
tainic și-a dorit și a ajuns să fie,
aici cuvântu-n fierbere-l vei ști,
o bere nefiltrată, genuină,
destul e să te mulțumești,
deci n-o amesteca
unui alt drum sau altor voi.

NUMELE

În gând cu un nume de stea
plutesc nave-n furtună,
poate-l pronunță tainic,
firav, printre copaci de apă
șerpești, deasupra-le căzuți,
și urcă-ncet pe valurile-albastre,
verzi, cu aceeași voce scăzută,
aburoasă îngânându-l,
și-n mijlocul furtunii află
un ochi de veghe,
un duh al desăvârșirii,
nespus de ușor,
sub lumina de sus.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Victor Rusu, Ion R. Popa, Mircea Pospai, Gheorghe Mihail, Constantin Pădureanu,
Adrian Frățilă, Victor Martin, George Geafir, Ion Catrina, Toma Grigorie, Tudor Nedelcea,
Nicolae Marinescu, Spiridon Popescu*

Ion R. Papa

POȘTAȘUL ȘI PISTOLUL

Neagu Roureanu petrecea sărbătorile Crăciunului pentru prima dată ca pensionar. Ca și tatăl său, fusese factor poștal, cum servise și străbunul său, încă de la înființarea acestui serviciu public, în timpul domniei lui Al. I. Cuza. Doar plecase de la el Florea Spătaru, fruntaș al satului și nașul său, cu care mâncase jumări calde și golise vreo două pahare de vin.

Acum, își reluase munca de topire a grăsimii porcului sacrificat; în căldarea de pe sobă mai adăugase bucăți de „trandafiri și mușcheți”, din care urma să consume pe timpul muncilor de primăvară, așa cum pomenise de la înaintași. Așezat pe un scăunel la gura sobei, tot pune sub plită surcele, mai mult viță uscată, care îl ajutau să regleze flacăra. Gândul însă îi era departe și îi storcea lacrimi de sub pleoapele sale obosite: în Postul Sfintei Maria îi murise soția, de foc și inimă rea de pe urma fiicei lor care îndura o căsnicie grea cu un ins care fusese... ales președinte al colectivei și acum urma o școală de partid.

Dintr-odată s-a trezit cu o bufnitură în ușa ogeacului. Nu a prins a se ridica de pe scăunelul său de la gura sobei, că alt zgomot asemănător a făcut ca ușa de lângă el să sară din călușul broaștei, izbindu-l și doborându-l de pe scăunel. Au intrat brusc primarul abia instalat de către noua putere și șeful postului de miliție, în urma cărora se zărea și căciula lui Mitiță Ceaușu, referent și gardian al sfatului popular.

I-au îndepărtat scaunul, l-au prins de bete, l-au ridicat pe marginea patului și l-au interogată:

- Unde-ți este pușca și pistolu'?, l-a smucit de pieptar milițianul.

- Pușcă n-am avut niciodată, iar pistolu' l-am predat, cum a fost ordinu', și a încercat să se ridice pentru a lua din spatele icoanei dovada de predare ca să le-o arate.

- Lasă-l pe-ăla! Adu-l pe celălalt! Unde l-ai băgat? a mai adăugat plutonierul văzând că Neagu sălta din umeri.

- Eu pe-ăla l-am avut, cu aprobare l-am avut; dacă am fost poștaș între birouri poștale, mergeam câte 14 km la dus și alți 14 la întors, în fiecare zi lucrătoare, fie vară cu arșiță, fie iarnă cu viscole și nămeți, când puteau să-mi iasă în cale bandiți, sălbăticiuni, de care trebuia să mă apăr și să ajung la capăt, unde mă așteptau invalizi, văduve, orfani ca să le aduc pensiile.

În timp ce Neagu Roureanu se străduia să-i convingă, cei doi, după ce și-au rotit privirea prin casă, au luat seama la jumările dintr-o găleată, la bucățile de carne și cârnați, care așteptau bine rumenite pe o postavă mică aflată pe căminete, și la oala cu vin de pe masă, trezindu-li-se pofta.

- Nu se poate! Mai ai un pistol. Avem aici o reclamație - și milițianul a bătut cu palma peste tașca ce o purta - în care spune că ai avut două...

- Cine spune asta? a îndrăznit bătrânul.

- Gineri-tău, dar cică el nu știe unde-l ții băgat, a vrut să grăbească... lucrarea plutonierul, înțelegându-se din ochi cu primarul.

- Vai de capu' lui... Și, de-ar fi adevărat, trebuia să mă reclame el? Nu i-am dat destul pân-acum? Că-mi bate fata nu v-a spus?

- Lasă alea, scoate pistolu', altfel te arestăm!

- Ia! De ce să mă arestați?

- Pentru deținerea ilegală de arme; te băgăm la „dușmani ai poporului” și înfunzi pușcăriă...

- Eu, dușman al poporului? Eu am servit poporu' o viață-ntreagă...

- Da, tu! Avem informații că răspândeai în sate presa burgheză, legionară, țărănistă, liberală...

- După cum erau abonamentele, de. Dacă la presa comunistă nu au fost abonamente, d-aia d-ale lor nu am dus niciodată.

- Păi vezi? Îmi place că recunoști. Dar hai, nu mai lungi vorba, că tot nu scapi până nu scoți pistolul!

- De unde să-l scot dacă l-am predat?

Șeful postului de miliție nu a mai întârziat în a se ține de cuvânt: i-a legat mâinile la spate și a plecat cu el.

- Tovarășe comandant, eu rămân aici cu Mitiță, ca să nu vină nașu-său și să-i ascundă pistolu' cine știe pe unde, de n-om mai da de el. Ai auzit că numai ei doi știu unde e pus, iar ăla e și chiabur. Când te întorci, căutăm peste tot, până dăm de el. Da' s-ar putea, până la post, să recunoască el unde-l are; doar o fi aflat de la alții ce-l așteaptă acolo.

În drumul lor către poartă, tot vorbind și gesticulând, primarul s-a împiedicat de o buturugă găunoasă, nu prea mare și noduroasă, pe care a împins-o cu piciorul lângă talpa casei.

- Pe-asta eu o țineam aci, la îndemână, de-o puneam sub roata cărioarei ca să n-o ia la vale, dacă am curtea în pantă. Acum, nu mai e nici cărioară, nici cal și, iote, mă duc și eu pe-acincolo, a oftat Neagu Roureanu cu lacrimi în ochi.

Nu a trecut o jumătate de oră și șeful postului de miliție a venit înapoi.

- Gata, l-ai depus? era nerăbdător primarul să afle.

- Da. Venise și tovarășul maior cu activistul. Mă gândeam să-i chem și pe ei încoace... Uite ce aici! și a arătat cu mâna blidul cu bucăți și oala cu vin.

- Eu știu?! Poate mai târziu, dacă nu vom găsi pistolul; îi chemăm în ajutor...

- Pistolul? O să spună poștașul singur unde este pus, sunt sigur. Eu am mai văzut cazuri d-astea, era convins plutonierul.

- Atunci, hai să mâncăm din ce e pe-aici! Eu sunt nemâncat de-aseară, l-a îndemnat primarul. Ce zici, Mitiță?

- Asta dumneavoastră hotărâți, nu eu, a răspuns cum se cuvenea gardianul.

- În cazul-asta, uite ce zic eu: să se ducă Mitiță la sfat și să afle dacă maiorul și activistul au mâncat pe undeva, dar fără să prindă ei de veste. Dacă n-au aranjat nimic, să-i șoptească secretarului și să vină toți aici.

Mitiță a plecat grăbit și peste puțin timp a reapărut cu ceilalți trei.

Au intrat voioși, s-au salutat tovarășește și cu privirile ațintite spre... exponatele culinare, din care activistul a și luat o bucată. După ce au găsit pâinea caldă pe masă, învelită într-un ștergar, activistul a sugerat:

- La toate astea ne trebuie niște murături și un vin bun!

- Avem de toate, și-a arogat primarul rolul de gazdă. Mitiță, du-te în beciul poștașului și vezi că trebuie să găsești și una, și alta!

- Eu aș prefera o ceapă sau usturoi; după murături nu prea mai merge vinu', a poftit plutonierul.

- Bine, văd ce găsesc, și a plecat ca din pușcă gardianul.

A venit cu de toate. Abia le-a pus pe masă și activistul a constatat că s-a răcorit în casă.

- Dacă tot intrarăm și ieșirăm pe ușă, afară... ger, și-apoi, Neagu ăsta făcu focu' cu surcele numai sub fundu' căldării, nu umplu soba cu lemne groase ca să verse căldură. Du-te tu, Mitiță, și sparge niște lemne de care trebuie!, s-a dovedit practic primarul.

Mitiță a plecat grăbit, dar s-a înapoiat doar cu vreo trei bucăți mai grosuțe, restul tot subțiri erau.

- Ce facem cu-alea? Sparge lemne groase din grămada aia dinspre grădină!, l-a îndemnat milițianul.

- Nu am cu ce, nu găsesc securea..., a încercat să explice gardianul.

- În cazul-asta, știi ce faci? Ațâță focul cu astea și iei buturuga aia de lângă casă, aia de-ompinsei eu cu picioru' adineauri, și o bagi peste astea. Aia ține focu' pân' la ziuă, că e noduroasă, o văzui eu.

Așa a procedat Mitiță. Apoi, și-a luat și el două-trei bucăți de carne, alta de pâine și un ardei murat, le-a pus pe un taier înflorat și a ieșit în tinda casei, fiindcă la masă nu se cădea, dar nici loc nu mai era.

Abia a apucat să muște dintr-o bucată și s-a speriat de o bufnitură puternică însoțită de pocnete cum mai auzise când plutonierul trăsesese cu pistolul după preot. A intrat repede în casă. S-a îngrozit: soba era... împrăștiată prin toată camera, în locul acesteia focul rămas neîmprăștiat ardea ca pe o vatră deschisă; odaia era numai fum și doar ferestrele, spre care parcă alerga funinginea, se mai zăreau; mesenii se auzeau gemând pe dușumea; câteva flăcări jucăușe trecuseră de pe așternutul patului pe covorul care îmbrăca un perete.

Mitiță a deschis larg ferestrele și ușa, a smuls velința de pe pat, covorul de pe perete și le-a aruncat în mijlocul bătăturii. Între timp, fumul s-a mai risipit și funinginea s-a mai așezat, doi dintre mesenii s-au ridicat și au ieșit tușind și văitându-se, altul nu știa ce să facă, activistul, care ocupase locul de lângă sobă, era întins pe podea sângerând, cu o cărămidă încă încinsă alături. „Acea cărămidă îl lovise în ceafă”, avea să declare gardianul la anchetă. Ceilalți au avut mai puțin de suferit: maiorul, o fractură de claviculă; primarul nu putea să-și recapete respirația normală pentru că primise o lovitură puternică în piept; secretarul își pierduse auzul și se plângea de o mână; plutonierul avea arcada spartă și își pierduse doi dinți. În rest, parcă ieșiseră dintr-o mină de cărbuni.

A urmat o anchetă riguroasă a colegiului raional împreună cu trimișii comitetului regional de partid, apoi a procuraturii. Procesul, încheiat după a doua înfățișare, a aplicat pedepse grele.

În rechizitoriu, printre altele, era relevant: „Dușmanul poporului, încercând să frâneze progresele noastre în această comună, a acționat prin poștașul Neagu Roureanu și nașul său, chiaburul Florea Spătaru, din care a făcut uneltele sale, și a pus la cale atragerea în capcană a victimelor; individul recrutat de ei, gardian și referent al sfatului popular, numitul Ceașu Dumitru, zis Mitiță, a declanșat explozia muniției, a încărcătorului pistolului și a ce-o mai fi fost ascuns în acea buturugă pe care el a introdus-o în sobă. În acest fel, numiții se fac vinovați de a fi pus în pericol viețile unor buni activiști ai partidului și regimului democrat popular. Mărturia tovarășului Ușieru Safir, ginerele lui Neagu Roureanu, dovedește că acesta și nașul său plănuiau de mult asemenea fapte. De data aceasta, dușmanul de clasă a acționat direct și în mod vădit împotriva rânduielilor democrat populare. Iată de ce, pe măsură ce procesul revoluționar înaintază pe calea făuririi noii societăți, trebuie să ne întărim vigilența pentru că dușmanului de clasă nu-i convin cuceririle noastre revoluționare și uneltele împotriva acestora”.

George Geafir

LUMEA PE DOS

Discuția de mai jos are loc în cabinetul de psihiatrie al policlinicii, cum foarte bine ar fi putut avea loc sub forma unei consilieri psihologice, într-o încăpere semiobscură, unde pacientul stă întins pe canapea și răspunde la întrebările, uneori stupide, ale psihologului.

- Cu ce vă pot fi de folos?, întreabă medicul, fără a-și ridica privirea din hârtiile lăsate vraiste pe birou.

- Lumea zice că sunt nebun, dar eu cred că nu-i așa... A nu fi orb la realitatea zilei, a vedea lumea altfel decât cei din jur..., ei, bine, nu înseamnă a fi bolnav... Am vrut, totuși, să consult și un specialist...

-... Divergență de opinii..., dacă înțeleg bine... și, de aici, conflictul cu oamenii, cu societatea...

Medicul îl studiază pe furis:

- Ce vreți să spuneți?, întreabă el pe pacient. Luați-o încet, cu începutul...

- E mult de povestit...

- Avem timp...

- Încă din copilărie, își deapănă pacientul povestea vieții, am fost considerat un ciudat. Dar pe atunci, comportamentul meu nu a fost privit ca anormal. Era al unui copil, poate indisciplinat, poate zvăpăiat, dar nu comportament de om nebun. Eram chiar învidiat de colegi, care încercau să mă imite. Iar oamenii vârstnici mă considerau ca fiind un mucos original, unii îmi prevesteau chiar un viitor promițător, nicidecum nu mă vedeau ca pe un bolnav...

Pe măsură ce mă maturizam, continuă pacientul, oamenii mă priveau tot mai pieziș și mă ocoleau. În școala generală, mai treacă-meargă, cele câteva manifestări din timpul recreațiilor și chiar din timpul orelor au fost ușor trecute cu vederea, fiind puse pe seama firii mele prea copilărești. În liceu, de asemenea, manifestările mele din timpul orelor de sport au fost privite cu înțelegere, dar nu la fel cele de la orele de matematică.

- L-ați contrazis pe profesor!, exclamă medicul, gândindu-se că pacientul este un fel de "Gigi-Contra", sau de "Nea-Contra-Vântului", cum se întâmplă, frecvent, la vârsta teribilismului.

- Nu știu, nu mai țin minte. Cert e că a ieșit cum nu se putea mai rău. Am fost chemat în fața directorului și a consiliului profesoral. Mai mult chiar, a fost chemat și tatăl meu la școală, dar, cu mari intervenții, am scăpat de exmatriculare. Mi s-a scăzut doar media la purtare. Acest, hai să-i zic, mic necaz a fost doar începutul unei lungi înșiruii de belele. În armată, am trăit un permanent coșmar, la serviciu am tras și încă mai trag ponoase. Nu mai vorbesc de ce am pățit în politică, unde îmi găsisem un culoar favorabil...

De multă vreme, la noi există lumea pe dos, lumea în jos, lumea cu susul în jos, o lume plină de lucruri și fapte oribile!, turuie pacientul. Iar eu nu fac decât să merg în mâini și, astfel, să îndrept lucrurile...

- Cum? Nu înțeleg.

- Așa cum auziți. Merg în mâini, cu capul în jos, adică... Numai așa pot inversa realitatea...

- Domnule, sunteți un om sănătos, chiar mai mult decât sănătos, mersul în mâini este

gimnastică, este o excelentă metodă de a ne menține sănătatea...

- De multe ori am încercat să mă abțin, să fiu ca toți ceilalți. Reușesc, uneori, zile, săptămâni, luni în șir, să fiu un om ca așa-zișii normali și, deodată, mă apucă, fără a mă putea controla. Lucrurile se inversează și totul îmi apare răsturnat, pe dos. Atunci mă pun invers, adică mă pun cu capul în jos. Doar așa, mergând în mâini, capăt convingerea că eu sunt lumea pe dos. Prin urmare, eu sunt Salvatorul...

"Lumea asta e pe dos, toate merg cu capu-n jos", își zice, în cele din urmă, medicul, inspirat din folclor, și se apucă să scrie cât mai inteligibil o rețetă, recomandând cele mai puternice sedative.

*Cornel Mihai
Ungureanu*

IMPERCEPTIBILA SCHIMBARE

Le datora măcar amintirea acelor ani de demență. Nu ținea minte tot, dar unele lucruri nu le putea uita. Vara aia, de exemplu. Seara când se întorceau în căruța plină de porumbi printre plopii roșcați, cu fețele arse după ce soarele îi pârlise o zi întreagă. Erau frânți de oboseală și flămânzi, căci mâncaseră doar brânză cu gogoșari și cu furnici. Nenea Radu ținea hățurile, Ana stătea lângă el, cu spatele la direcția de mers și cu fața către Filip care, când credea că nu e văzut, furișa priviri spre picioarele ei zgâriate și pline de praf. Chiar dacă părea preocupată să admire munții de dincolo de livezile cu meri, culmile lor frumoase și aproape sălbatice - drumurile fiind proaste, turiștii nu ajunseseră să le umple cu gunoarie -, îi simțea privirile. Cu o săptămână înainte, nu le-ar fi remarcat. Era doar puștiul pe care îl aștepta în spatele perdelei când se întorcea de la școală în grupuri vesele - Filip nu se pricepea la singurătate, ca ea, avea mulți prieteni, fetele roiau în jurul lui. Îl vedea și ziua devenea sărbătoare, îl ajuta la teme și îl ferea de răutățile lui Grig, îl inițiasc în nimicuri sensibile: să întindă cu unghia poleiul de la ciocolată și să îl pună la păstrare într-o carte, să preseze flori

pentru ierbar, dar și că zgârieturile sunt de bine, și curajul de băiat, ori să lovească pietre, noaptea, până ieșeau minunate scânteii colorate și atâtea feluri de mirosuri de pucioasă! Doar cu el își împărțise izolarea, duminica se duceau la film și apoi se plimbau, stăteau pe vreo bancă, în soarele blând, și mâncau prăjituri cu brânză și stafide, îl obișnuise și pe el să vadă „îngeri” pe fereastră: trebuia doar să strângi puțin din pleoape ca să-i observi urcând sau coborând sub forma unor cercuri mici pe geam. Dacă erai obosit, nici nu mai era nevoie să strângi din pleoape.

Dar mai ales vacanțele în curtea uriașă a unchiului Radu erau minunate. Pentru că îi răsfăța și erau liberi și departe de Grig. Acolo, în satul dintre dealuri, îl învățase pe Filip să meargă pe bicicletă, îi venea și acum să râdă când își amintea fața lui de copil gata să plângă după ce căzuse. „Mișcă-ți mâna! Mișcă-ți mâna!”, îi zise, speriată. Nu și-o frânase și ea, ca să îl facă să uite durerea, îi arătase pentru prima dată jocul de la Francesca: dacă una dintre ele era tristă, bolnavă sau „nu bine”, cealaltă făcea un ghem, un bulgăr de energie și îl arunca spre suferindă, cu sonor: Buuuuuff! Țintea zona afectată, capul, inima. Funcționa întotdeauna. Cu timpul, se transformase în ceva mai simplu, un pumn, tare, dat în umăr, iar sunetul devenise și el „Jbuf”. Filip avusese o mică vânătaie.

Anei îi plăcea de când se știa mirosul de tutun Samson al unchiului ei: dens, catifelat, iute și dulceag. Nu și cel de țigări, al lui Grig, care îi rămânea în păr. Fumase prima oară când avea 12 ani, la un „ceai”, Francesca discuta cu un băiat și ea intrase, îi luase chiștocul din mână și trăsese în piept, cu ochii mici, așteptând reacția. Verișoara ei își aprinsese altă țigară, fără să o bage în seamă.

Uneori, după ce nenea Radu pleca la câmp, Ana dădea atacul la cutia din lemn de trandafir. Scotea pe masă, cu priviri lungi, tot arsenalul, foițele, bucățile de tutun care îi rămâneau pe buze. Filip o urmărea prin ceața deasă pe care o făcea, cu gesturi prea puțin feminine, cum o certase Francesca. „Puți ca dracu’!”, zicea el. „Și îți îngălbenește oribil dinții!”. Ea zâmbea, puține lucruri îi plăceau pe lume, iar rotocoalele de fum erau la mare preț. În clipele acelea își amintea, de fiecare dată, câți ani are. Alunga însă repede gândul și zilele li se scurgeau printre degete: citeau în vișini sau întinși pe pleduri, la umbră, sub corcoduși, se jucau, ascultau strigătele precupeților care

treceau în căruțe: hai la scoici sau la poame sau la înghețată! Ana îi întindea câteva monede și Filip alerga după ei pe lângă căruță, prin praful drumului, și se întorcea cu prada în mâini și un zâmbet triumfător. Cel care se trezea primul dădea iama în zmeură, în smochini sau în așa-zisul migdal și bucuria era la fel de mare fie că erai acest explorator al dimineții sau răsăritul care primește fructele în castronul portocaliu, puțin ciobit.

Și toată armonia asta fusese tulburată, absolut întâmplător, cu o săptămână în urmă! Ana semăna lucernă, în curte, și, ajutată de Picățele, căteaua bezmetică, fugărea vrăbiile care începuseră să mănânce din semințe. Era bucuroasă că îi înfloriseră plantele pe care le răsădisese în rondul din fața ferestrei, chiar și buruiana se dovedise o petunie. Filip plecase la școala părăsită, să joace fotbal cu băieții de pe stradă, iar nenea Radu ascutea niște țaruși cu o toporișcă și îi povestea pentru a suta oară, întâmplări din vremuri vechi. Primul cântec pe care îl ascultase el la patefon: „Primăvară-ncântătoare/ Toată lumea e-n pupare/ Tata pupă pe mămica/ Bunicuțu pe bunica/ și Grivei pe Zambilica”, zborul americanilor pe lună, transmis în direct noaptea, la televizor, „muma de ploită” pe care o făceau copiii, în zilele de secetă, sub forma unui bradoș, din pământ, și căreia îi cântau: „Rădiță, rădiță, mumă de ploită / Deschide, Doamne, cerurile/ Să înceapă ploile”, apoi o puneau pe-o scândură și-i dădeau drumul pe râu în jos.

Fulgera tăcut, spre apus, pe toată lărgimea văzduhului, apoi norii începuseră să mormăie și vântul aducea în rafale parfumul ploii încă neînțelept.

- O da mai încolo și aici doar s-o scutura cerul, zisese unchiul Radu, dar se dusese să așeze pietre pe tablele ruginite care cârpeau acoperișul rupt al magaziilor și să pună sub streșini vase lipite cu gumă de mestecat, în care strângea apa bună de spălat, nu ca aceea de la fântână, care nu se lipea de piele și îți năclăia părul.

Norii negri se mutaseră în partea opusă, ferindu-se sau amânând să arate de ce erau în stare, dar în cele din urmă se dezlănțuiseră. Ana mai aruncase câteva semințe și fugise către casă într-un slalom care se voia „printre picături”, dar care nu avu sorti de izbândă. Ploua de rupea, răpăind ca o mitralieră pe acoperișul de tablă și încropind un tam-tam african în vasele de sub streșini. Închise fereastra și rămase lângă geam, încântată de spectacol: picături grele izbeau pă-

mântul sau se zbenguiau în apa care băltea pe locurile mai joase, copacii dansau zgâlțâit, parcă pe muzica de la radio, și se scuturau de crengi uscate, iar nenea Radu alerga ba într-o parte, ba în alta, să mai pună ceva la adăpost. Chiar dacă i-ai fi spus cu două săptămâni înainte că astăzi, la 8 seara va ploua, la ora aia tot în curte l-ai fi găsit, cărând ceva ce trebuia mutat urgent. Nu intra niciodată până nu era ud flească din cap până în picioare. De data asta însă norii trecură repede mai departe și, înainte ca el să termine treaba și cât încă mai picura, ieși soarele și începu să scaneze dealurile, aruncând pe cer două curcubeie splendide. Ana apucă repede binoclul, aparatul de fotografiat și fugi să își ia bicicleta din bucătăria de vară.

- Plouă cu soare: își bate dracul nevasta, mormăi nenea Radu, suflând obosit.

- Mă duc la râu, să fac poze, îi zise Ana.

- Ai grijă, răspunse el. Ca și necazurile, curcubeiele vin câte două, adăugă, privind deasupra, printre crengile corcodușului.

Ana apăsa grabnic pedalele, deși ploaia transformase țărâna în noroi și roata din spate îi stropea rochia. Ajunsă la râu, coborî și pași agale pe poteca paralelă, oprindu-se uneori pentru a fotografia și a privi prin binoclu munții, un avion, curcubeiele - cel de deasupra avea culorile poziționate invers. Se opri în dreptul așa zisei plaje și alesese câteva pietre mai plate pe care le aruncase făcându-le să țopăie de câteva ori pe suprafața apei. O dorea însă încheietura, avusese mâna în atele când era mică. Pedalase mai departe, dar în dreptul școlii părăsite fusese nevoită să coboare, câteva capre îi blocau drumul.

Trecuse printre ele cu bicicleta de coarne, apoi se opri „la sălcii” și cercetase prin lentile peștii aliniați împotriva curentului. O liniște de stampă se lăsase peste acel colț de lume, tulburată doar de foșnetul păsărilor care se pregăteau de culcare și de o ciocănitare ce lovea pe rând crengile unui copac bătrân. Nu știa cât stătuse așa, dar când să plece, își aruncase privirea în curtea școlii și îl văzuse, nu departe, pe Filip.

Era singur. În blugii lui scurți și într-un tricou bleumarin. Se cățara pe un panou de baschet. Ana lăsase bicicleta jos, se apropiase cu fața de scândurile putrede ale gardului și dusese binoclul la ochi: cu picioarele încolăcite în jurul barei metalice, băiatul se ridica foarte încet, trăgându-se cu mâinile, până ajunsese sus de tot. Atunci se lăsă să alunece, iar când picioarele îi

atinseră pământul, își relua urcușul acela de o stranie lentoare, săltându-se cu ajutorul brațelor.

Ana încerca să priceapă ce face, focaliză pe chipul lui: zâmbea, cu ochii închiși, unei taine pe care ea nu o desluși decât în clipa când el se opri, cu gura întredeschisă, îmbrățișând ca pe o iubită fierul acela acoperit de vopsea verde, mâncată de rugină.

Ea tresărise și plecase repede, rușinată, cu inima bubuind, fără să privească înapoi, sperând doar să dispară după colț înainte ca Filip să o observe. Soarele căzuse dincolo de munți, iar cerul și apa aveau aceeași culoare: un amestec mâlos de roșu și albastru, și pentru o clipă Ana nu mai știa cine în cine se reflectă. Copilul, fără să fi devenit altceva, nu mai era doar copil.

Geo Constantinescu

„BIMBO”

Zilele treceau greu, dar nopțile erau o încântare. Corina se lăsa cuprinsă mereu, veselă și nevino-vată în exaltarea mea descătușată, poate, doar de o anume curiozitate a feminității ei, atât de experimentate, totuși, în ”jocul dragostei și al întâmplării”. Eu aproape că abandonasem studiile, deși mai aveam câteva luni până la bacalaureat și mai apoi până la admiterea la facultate. Acum, în noua mea orientare, fortuită, filologia, constatasem că eram mult în urmă cu pregătirea și așa foarte deficitară mai ales la gramatica franceză. Cum la secția serală erau repartizați profesori destul de neglijenți cu materia, tocmai acum, în clasa a XIII-a, ne fusese încredințată o profesoară în vârstă, doamna Nisipescu, care nu-și făcea orele, profitând de dezinteresul colegilor mei pentru materie. Ei aveau aspirații inginierești, tehnice, deci paralele cu studiul limbilor străine, iar profesoara, profitând de ocazie, se bucura avându-i ca interlocutori pasivi de propriile-i povestiri neîntrerupte despre tinerețea ei petrecută la Paris. Dar ea expunea totul în limba română, sigură fiind că ei nu vor înțelege pe veci limba lui Voltaire. Nu merita să se ostenească pentru niște ”pălmași” să-i facă s-o învețe. Deși primea bani pentru asta. Doar eu o de-

ranjeam în ultimele cinci minute ale orei, prezentându-i cu regularitate temele rezolvate individual, fără ajutorul ei, pentru corectare. Dar și aici era neglijență doamna Nisipescu, observațiile ei erau mereu anapoda, cu atât mai mult cu cât părea să o întrige pasiunea mea pentru franceză, tocmai acum, în epoca reșezării autarhiei bolșevice în țară, când ieșirile în străinătate erau nu doar un lux, ci o adevărată aventură.

Acum, pierdut în acea vârtoare a iubirii, cum o vedeam eu, n-o mai deranjeam, ascultam pierdut trecerile și petrecerile ei prin Parisul interbelic, gândindu-mă mereu la Corina, al cărei chip însetat de dragoste continua să mă urmărească la tot pasul.

În această bezmetică cufundare a mea în iluzia fericirii, nu observasem că în ultima vreme Corina rărise tot mai mult posibilitatea întâlnirilor noastre, iar eu în loc să profit de aceste clipe de libertate pentru învățătură, mă pierdeam în reverii, chipul ei arătându-mi-se mereu și mereu printre rândurile tot mai obscure ale cărților de studiu...

Până când într-o zi...

Nu mai putusem răbda despărțirea impusă de frumoasa femeie, dorința de a o vedea și de a o face din nou să triumfe în pasiunea voluptății, am hotărât să o vizitez inopinat. Am cumpărat obișnuita sticlă de Cinzano, băutura care-i plăcea în orele noastre de fericire și un imens buchet de flori. Se apropia seara, nu știu din ce cauză nu făcusem ultima oră de curs, așa că mă îndreptam grăbit către apartamentul mov... Dar când să dau colțul blocului iese din scara blocului ei inginerul Bimbirică, șeful de secție, privește în stânga și în dreapta, ca să nu-l zărească cineva, se oprește pentru o clipă cu ochii spre mine, parcă nu m-ar recunoaște și se îndreaptă grăbit spre mașina parcată lângă trotuar.

Un gând rău mă săgetează prin inimă. „Bimbo”, cum îi spuneam la fabrică, nu avea de unde să iasă din blocul Corinei decât din apartamentul ei. Aș fi vrut să nu fie așa, aș fi vrut să plec, să amân întâlnirea ultimă și definitivă cu Corina, despre care îndrăznisem să cred că vreodată va accepta să-mi fie soție. Primul gând a fost să arunc florile și sticla în toboganul de gunoi din apropiere. Să nu mai urc în seara asta, să găsesc altă zi să lămurim lucrurile. N-am făcut-o. Voiam să nu se fi întâmplat ceea ce era atât de evident, voiam să mă conving de faptul că inginerul ieșise din altă cameră, nu din dormitorul mov.

Urc împleticit scările, mă opresc în fața ușii, ascult, se auzea dușul din apartamentul Corinei. Am așteptat ca susurul apei să se stingă, acesta a încetat, am mai adăstat un pic și tot nu îndrăzneam să sun. Bat ușurel în ușă, nu sunt auzit, mai încerc o dată și mai repet bătăile încă o dată, tot așa de timid. Aud vocea ei, indignată, din interior:

- E cineva acolo?
- Eu sunt, îngaim, cu o voce pierită.
- Cine, eu? Nu ai nume?
- Sunt, eu, Bebe, dacă nu e cu supărare.

- A, tu? Ce cauți aici la ora asta? Nu trebuia să fii la școală?

- Da. Dar nu am făcut ultima oră și m-am gândit că nu te deranjez...

Îmi deschide, într-un sfârșit, ușa. Era de data aceasta într-un capot alb, lung, decent, cu părul ud, prins la spate într-un prosop imens.

- Scuză-mă că apar așa, dar nu te așteptam...

- Voiam să te văd, zic și-i întind, deodată liniștit, văzându-i chipul pălind încurcat, florile.

Le ia grăbită, dar nu mă invită înăuntru. Știi, e cam deranj la mine, așa că astăzi nu ne putem vedea. Văzându-mi chipul întunecat, îmi spune:

- Ne vedem altă dată. Te superi?

Vrea să mă sărute șăgalnic. Ghicesc că este un sărut de despărțire. Rămân proțăpît în ușă. Nu îndrăzneam să plec.

- Hai, du-te, astăzi nu putem face dragoste.

- De ce? Bâigui. Măcar să stăm puțin de vorbă.

- Nu înțelegi că este deranj la mine? Chiar nu te pot primi.

- Corina, nu pot pleca așa. Vreau să discutăm.

- Să știi că nu-mi plac insistențele tale. Devii agasant. Spune. Ce vrei să vorbim?

- Uite, nu putem să rămânem în ușă. Îi arăt sticla. Hai s-o golim înăuntru.

- Bine. Intră. Dar să nu vezi ce este în camera mea.

Într-adevăr pe măsută era o sticlă de vin golită pe jumătate și două pahare goale. Le strânge grăbită și șterge vădis supărată masa. Patul cu cearceafuri mov, șifonat, era ca după o luptă în doi, desfășurată cu câteva clipe mai înainte. Atunci am înțeles totul. Bimbirică fusese aici. Frumoasa Corina i-a dăruit și lui...

- Vezi cât ești de rău! Patul meu e într-o dezordine...

Încearcă să-l aranjeze cât de cât. După cât este de răvășit pare imposibil. Aș fi putut să o

ajut, dar îmi e imposibil. Patul era martorul elocvent al dragostei lor. Al nefericirii mele. Poate că eu mi-am provocat această stare...

- Știi, Corina, lasă-l așa. Înainte de a ajunge la tine l-am văzut pe inginerul Bimbirică ieșind din blocul tău... Oare ce-o fi căutând pe aici?

Femeia roșește puternic. Își ridică ochii mari, frumoși, dar fulgerând de ură, către mine. Înțelege că-i descoperisem aventura și mai ales că insistasem s-o pun într-o situație încurcată. Continuă liniștită.

- Da. A fost aici la mine. Cum vezi, am băut vin, am făcut dragoste... Patul ăsta nu se mai aranjează niciodată.

- Da, Corina, observ, dar inginerul e căsătorit, are copii, cum accepți să vină să te viziteze?

- Bebe, nu văd ce te preocupă pe tine viața lui sau a mea. Să știi că fac ce-mi place și mai ales cu cine-mi place. Iar tu nu ai nici un drept să mă judeci. E clar?

- Clar ca... „bună ziua”. Dar nopțile noastre de dragoste unde sunt? Nu ți-au lăsat nimic în suflet?

Corina adusese alte două cupe de cristal special pentru sticla de Cinzano, le pusese pe măsuta unde cu clipe înainte servise vinul negru împreună cu șeful, deschide tot ea cu mișcări grăbite și nervoase sticla, Toarnă ușor, lichidul roșu în cele două pahare. Continuă:

- Crezi că dacă noi doi, am avut o aventură îți permiți vreun drept asupra vieții mele?

- Eu a crezut că puteam împreună dacă am fi dorit să începem ceva. Ceva care să fi semănat cu o viață de familie...

- Viață de familie? Noi doi? Chiar ți-ai pierdut de tot simțul estetic? Cum arăt eu ca femeie și cum arăți tu ca bărbat. De fapt ca flăcău, că eu te-am ridicat la rangul de bărbat. (Râde.) Nu îți aduci aminte?

Nu înțelegeam de ce dorea să mă umilească. Cu ce greșisem eu că insistasem așa de insistent și intempestiv să cunosc adevărul? Eu, care înțelegeam atât de profund omul, libertatea, dragostea din cărțile pe care le devorasem, iar prin nevoia de apropiere de sexul frumos mă izbeam de ziduri de nefericire și de lamentabile eșecuri... Oare nu eu eram singurul de vină în această ecuație? Nu veneam eu cu prejudecăți morale, raționale, desuete, acolo unde era numai trăire pură, voluptate și atracție inconștientă către putere? De ce n-o înțelegeam pe această frumoasă care îmi dăruise trupul ei, capriciile ei

secrete, grația aristocratică de a deflora un fecior spre a-i păstra chipul din ritualul sacru pentru toată viața?

- O, o să-mi aduc aminte de acele clipe toată viața. Ceea ce mi-ai dat tu, atunci, și mai apoi, când m-ai tratat ca bărbat nici nu credeam că există. Cel puțin pentru mine. Dar am îndrăznit să cred mai mult despre noi doi...

- Vezi, Bebe, și eu m-am simțit minunat simțindu-ți în adânc inocența. În contact cu tine am redevenit fecioara care am fost înainte de a cunoaște violența, răutatea și urâtenia lumii... Și chiar mi-a plăcut... Dar tu porți în tine ceva periculos, tragic, misterios, jertfelnic, care mă sperie. Poate că starea de grație dintre noi a trecut. Sau tu ai făcut-o să dispară. Multumește-te cu ce ți-am dăruit. Am făcut-o din inimă. Acum fiecare avem drumul nostru. Ești liber să mergi înainte. Te sperie această libertate pe care ți-o dau?

- Da. Căci simt că nu mai am pentru cine să-mi conserv fericirea. Ceea ce mi-ai dat mi-ai luat. E dreptul tău, neștirbit de suverană. Pe tine nu te poate trage nimeni și nimic la răspundere. Cu atât mai puțin eu...

- Cu atât mai puțin tu, care ești un proscris... Mi-a dezvăluit puțin „Bimbo”, când l-am

tras de limbă și am aflat despre ceea ce ți se pregătește. Pe ei nu-i interesează adevărurile tale. Nu-i interesează adevărul de loc. Ei vor să meargă mereu în virtutea inerției. A inerției lor, pe care o confundă cu progresul utopic, o găselniță comunistă, progresul leninist, puah... fără de sfârșit...

- Dar tu de ce ai cedat în fața lor, de ce te-ai făcut preș și te-ai lăsat călcată în picioare?

- Pentru că eu n-am vocația tragică. Eu nu vreau mi mult decât să mă bucur de viață...

- Cu asemenea oameni, în asemenea circumstanțe?

- Eu vreau să trăiesc, Bebe, vreau să obțin de la această viață meschină, cum o vezi tu, maximumul de beneficii. Nu-mi place să fiu răstignită pe cruce...

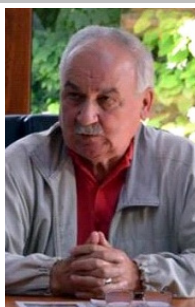
- Dar te lași răstignită în spațiul ăsta care ar fi putut fi al fericirii.

- Chiar este, Bebe, fără resorturile morale pe care le invoci, tu. Aici eu mă simt bine, culegând din copacul fericirii ceea ce mi se oferă. Și nu mi se oferă puțin. Dar în această direcție trebuie să știi. Ți-o spun pe-a dreptă. Să nu te superi. „Bimbo” f... mai bine ca tine! Cred că te-am lămurit. La revedere.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihai Firică, Ioana Tudor, Mihai Băileșteanu, Mircea Pospai, Horia Dulvac, Emilian Mirea, Ioan Lascu, Toma Grigorie, Davian Vlad și Nicolae Băbălău

Ioan Lascu

CONTAGIUNEA CARAGIALE...

Constatarea se susține ritos în ce-l privește pe Gelu Negrea, nu numai prin recenta lui carte – *Doamnele domnului Caragiale* (Editura „Tracus Arte”, 2019), ci prin cvasi-totalitatea fișei sale de autor. Din câte ne putem da seama, mai bine de trei sferturi din cărțile publicate (și menționate pe clapeta copertii I) întorc pe mai toate părțile pe nenea Iancu și opera: *Anti-Caragiale* (ediția I, 2001, ediția a II-a, 2002, ediția a III-a, revizuită și completată, 2012), după care: un studiu introductiv la *Mitică* de I.L. Caragiale, o antologie bilingvă româno-franceză (2002), *Dicționar subiectiv al personajelor lui I.L. Caragiale (A-Z)*, vol. I (ediția I, 2004, ediția a II-a, 2005, ediție definitivă, 2009), *Caragiale – marele paradox* (2012), *Best of Caragiale* (antologie și prefață, 2015). Numai la auzirea atâtor titluri și la vederea atâtor cărți și cred că nu ar fi o exagerare să-l credem consacrat pe Gelu Negrea în postură de ultimul (dar nu și cel din urmă) caragialeolog. Unde mai pui că după afirmațiile și... demonstrațiile domniei sale și *Moromeții* lui Marin Preda ar fi ceva asemănător cu piesele lui Caragiale, așa cum ne arată volumul *Cine ești dumneata, domnule Moromete?* (2003). Cât despre *Doamnele domnului Caragiale*, aceasta este o (re)confirmare analitică a contagiunii... Spun „analitică” nu numai gândindu-mă la incursiunile în amănunțimea investigației la temă de-a lungul și de-a latul operei *in integrum*, ci și la stilul adoptat/ impus/ creat pentru investigația realmente insolită. Voi reveni însă la acest aspect în final.

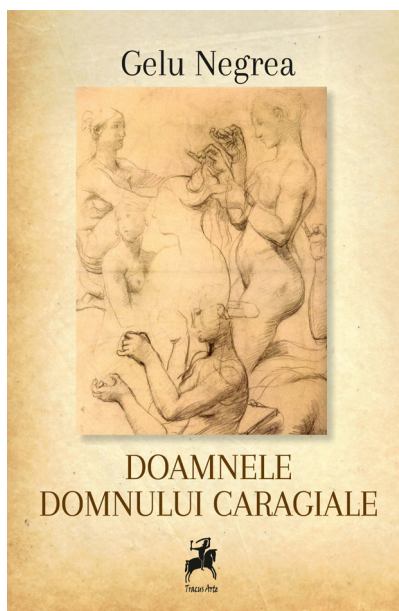
În excursul istorico-critic propus – deja am dat de înțeles – Gelu Negrea cutreieră întreaga operă a lui Caragiale: comediile și drama *Năpasta*, momentele și schițele, povestirile și proza fantastică, o mică porțiune din epistolier. Chiar dintru început autorul face publică mențiunea că, în an-

samblu, personajele feminine sunt numeric dezavantajate – câteva zeci, poate sute, totuși – față de cele masculine, sensibil mai numeroase. Explicația nu se sprijină pe un presupus misoginism al autorului – nu, nicidecum! – ci pe rolul secundar al femeii în societatea vremii dar și în familie. Gelu Negrea se gândește la începuturile timide ale emancipării de pe la mijlocul veacului al XIX-lea, mai mult la feminitate dar și la feminism, la superioritatea afișată (dar inoportună) a femeii, așa cum încearcă să dovedească piesa cea mai puțin cunoscută a lui Caragiale: *O soacră*. Personajul principal, Fifina Fițescu, „excentrica soacră din farsa fantezistă cu același titlu”, nu se sfiește să proclame nu egalitatea între sexe „ci direct superioritatea regnului femeiesc în raport cu vetusta masculinitate.” Gelu Negrea se întreabă – curiozitatea îl împinge – de unde ar veni triplul *fi* conținut în numele eroinei. Păi de unde altundeva decât din

franceză (nenea Iancu era un bun vorbitor al acestei limbi): deci în franceză *fi* este o „interjecție ce exprimă dezaprobarea, disprețul, dezgustul” fiind un ingredient într-o locuțiune precum *faire fi* – „a disprețui” (*dédaigner, mépriser*) – și sinonim cu *pouah!*, interjecție ce exprimă același lucru. (*Petit Robert*, toate edițiile). Așa cum a remarcat G. Ibrăileanu, numele ca „formulă rezumativă” funcționează și în cazul Fifinei Fițescu. Cu toate că „fragilă” din punct de vedere literar, piesa într-un act *O soacră* conține „un discurs exploziv al emancipării intelectuale [care] poate fi

considerat primul manifest feminist din literatura română.” (*Doamnele...*, p. 96).

Dacă autorul excursului istorico-critic discută despre *feminism* și emancipare, firesc este să trateze și despre *bovarism* și iluzionare. În literatura clasică, la Lev Tolstoi și la Gustave Flaubert, bovarismul trimite către adulter și sinucidere. Această ingrată soartă au avut-o celebrele eroine românești Ana Karenina și Emma Bovary. Adulter și doar amenințare cu sinuciderea întâlnim și la personajele feminine ale lui Ion Luca: Veta din *O noapte furtunoasă*, Mița Baston și Didina Mazu din *D-ale carnavalului*, Zoe Trahanache din *O scrisoare pierdută*, cele arhiștiute, dar șirul de infidele și adulterine, mai mult ori mai puțin lovite de fandacșie, este mai

lung. Autorul le trece vertiginos în revistă: „Zoe Trahanache, Veta Titircă, Didina Mazu, Mița Baston, doamna Guvidi din *Om cu noroc!*, Mița Georgeasca, melomana din *Tren de plăcere*, cea înnebunită după menuetul lui Pederaski, Acrivița Panaiotopolu (*Cadou*), Mița (*Diplomație*), Aglae Verigopolu (*Mici economii*), Aglae Cuțopolu (*O blană rară*), nevasta lui Cănuță, Athenaia Perjoiu, fostă Gudurău, viitoare Grigorașcu (*Telegrame*), cucoana directorului prefecturii din *25 de minute...* Vreo paispce-cinșpce, dacă le numărăm cu atenție; cam tot atâtea câte steaguri plantate pe străzile unui oraș de munte de Ghiță Pristanda...”(*op. cit.*, p. 72). Toate tinere sau maturate bine în focurile căsniciei, unele divorțate, dar toate, iarăși, fără ocupație, deoarece femeile găseau greu de lucru într-o societate dominată și condusă de bărbați. Singură Mița Baston încercase să se angajeze la telegraf, dar fusese respinsă: nu avea vârsta!

De o atenție mărită are parte Veta Titircă: vârsta presupusă (o damă nu cu mult trecută de 30 de ani), fidelitatea și profunzimea amorului ei față de teșghetarul Chiriac, puțin mai tânăr decât ea, ce mai, un copil cu care Veta cea purie nu ar fi trebuit să-și pună mintea! Intră în scenă și gelozia, efuziunile și izbucnirile patetice. Gelu Negrea se ceartă de-a dreptul cu clasicii istoriei literare în ce privește vârsta și purtările Vetei. Este citat mai întâi Garabet Ibrăileanu care, din fericire „demon-tează, cu argumente psiho-sociologice solide, judecata că Veta este o femeie prea în vârstă pentru Chiriac.”Undeva, pe la mijloc, se situează Șerban Cioculescu care recunoaște: „Nu știm vârsta exactă a Vetei dar bănuim că este mult mai în etate decât sora ei, Zița, care o respectă ca atare.”Biograful lui Caragiale opinează că Veta „se apropie de acea vârstă la care mai acum un secol (studiul datează din 1971, *n.a.*) femeile erau socotite ca «trecute» și nu mai puteau râvni la plăcerile dragostei. Veta trăiește cu o deosebită intensitate, la acel prag crepuscular al feminității, ultima și poate unica ei pasiune.”Cel mai rău a tratat-o însă Pompiliu Constantinescu, cel care „o azvârle, de exemplu, fără rețineri, dar și fără discernământ pe Veta în globalul tip al cochetei și adulterinei, în devălmășie cu Didina Mazu, Mița Baston, Zița și Zoe...”Cât despre G. Călinescu, acesta „îi aplică Vetei Titircă un tratament contradictoriu”: ba aproape inexistentă în ansamblul dramaturgiei caragialiene, ba lamentabil chiar: „Veta e redusă mintal și lipsită de imaginație...”Îi place lui G. Călinescu să fie „abraziv în exprimare și extremist

în opinii...”și „sacrifică [adevărul] de dragul unei formulări șocante.”Melodramatică și romanțioasă nu o dată, Veta este salvată de Gelu Negrea fiindcă „exersează un bovarism *sui generis*, de tip recuperator, întors către trecutul său ratat, eșuat într-o căsnicie convențională.”Dacă e pe așa, ce mi-e Veta Titircă, ce mi-e Emma Bovary?! Mai puțin suicidul, fiindcă amanta lui Chiriac se oprește doar la autointerogații precum: „De ce nu moare omul când e fericit?”ori „De ce am mai trăit eu s-ajung la așa ceva?”

Apropo de amantlăcuri, Gelu Negrea îl iscodește și pe Ion Luca în secțiuni cu temeuri biografice cum ar fi *Amantele lui Nenea Iancu* și *Fridolina, mon amour*. În afară de cunoscuta și blamata aventură cu Veronica Micle, din 1882-1883, tânărul Caragiale ar mai fi suferit chinurile amorului de pe urma iubirii neîmpărtășite pentru Fridolina, o demoazelă insensibilă la toate avansurile amoretatului, nimeni alta decât „nepoata compozitorului ieșean Eduard Caudella pe care Caragiale o întâlnește de câteva ori în casa acestuia”. Era pe vremea când comedograful frecventa cenaclul „Junimea”, fiind și în exercițiul funcțiunii de inspector școlar pentru județele Neamț și Suceava. Să fi tot fost în primăvara anului 1883 pe când Caragiale venea des și la Craiova, despre care scrie elogios în una din misivele trimise, prin prietenul Petre Missir, către *dona angelicata* ieșeană, Leopoldina Reinike pe numele adevărat: „Știi că Nazarethul României este Craiova; în această frumoasă cetate...”

Să mă întorc însă spre „contagiunea Caragiale”. Am plecat de la o constatare simplă – întreaga operă de investigație istorică a lui Gelu Negrea. Contaminarea este însă mai adâncă, merge până în fibra discursului critic. Cred că deliberat dar și din plăcerea de a savura un stil atât de dezinvolt neaoș și umorist, autorul dă impresia că îl parafrazează pe Ion Luca chiar din start și în continuare nu peste tot, dar relativ frecvent. În acest fel, textul capătă clamorile lui, nu însă într-atât încât ideea să fie sufocată în verbalitate. Una peste alta, cartea lui Gelu Negrea se ține de horatianul *utile dulci*, fiind plăcută la lectură și utilă, chiar originală între atâtea exegeți caragialieni, ca excurs istorico-critic. Ca să închei și eu printr-o parafrază la ultima... frază a eseului, cea despre Femeia universală, îmi pot permite să conchid că *Doamnele domnului Caragiale* este un oportun discurs critic despre cum femeile, ca amante și eroine literare, și-au dat obolul... la universalitatea lui Caragiale.

Marian Barbu

CARAGIALE REDIVIVUS

În anul viitor -2021- universitarul craiovean Teodor Oancă trece în corabia celor care vor traversa apele înghețate ale coconului 80. Scrutându-i propria-i biografie, la sfârșitul unei cărți din 2017 – apărută la tânăra editură craioveană Grafix, intitulată generalist *Vremuri sub lupă*, 208 p. – autorul adună câteva proze care mai de care, fiind o încântare de exprimare în limba română, bine asimilată și cu arma de foc a cuvântului la purtător.

Dacă apelăm la contextul apariției cărții, spunem, fără echivoc, că ea sfidează toate nereușitele prozastice, prin seninătatea la care apelează autorul la clasicii genului, fără să ridice măcar o sprânceană. Dintre toți aceștia, în prim plan, vine stăruitor I. L. Caragiale – prozatorul, justițiarul care a crezut până la idolatrie, în puterea cuvântului. Adesea el arde și pârjolește când e vorba de morală și dreptate. Ce trebuie evidențiat de grabă, se cuvine s-o spunem că prozatorul actual operează sondaje pe eșantioane din realitatea contemporană sieși. La prima vedere, cârcotașii (cititori sau nu) vor atenționa că nu e așa și că este altfel, că scriitorul a inventat, ca să-i iasă pasiența... estetică (mai la vale, vom lua exemple palpabile și se va vedea că am avut dreptate. Că am scris așa cum stă bine unui critic onest, nu fiindcă suntem colegi de breaslă. Etc, etc).

Deci, să revenim la critica de pe poziția celor 32 de texte, cuprinse în carte. Căci ea se dorește din capul locului o curată diatribă la adresa contemporaneității care ne înconjoară. Ea a ajuns atât de sufocantă, încât ne ia cu asalt pe unde ne prinde sau pe unde ne găsește, în orice

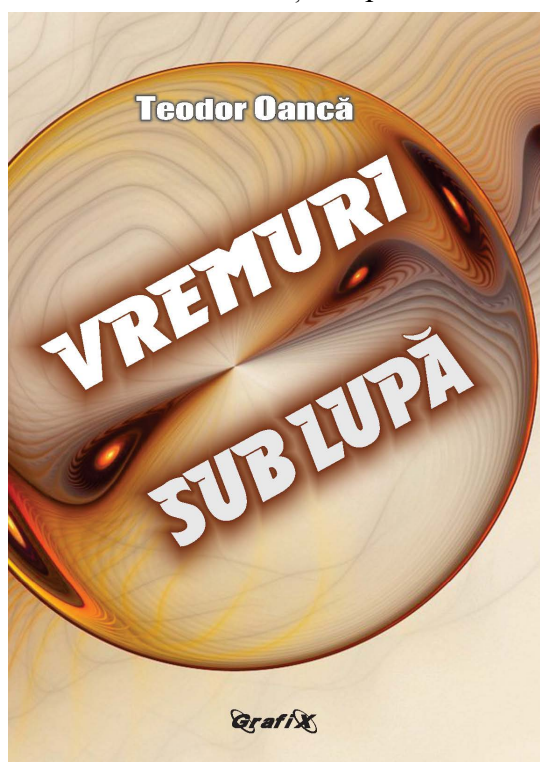
împrejurare. Astea toate dacă mai dorim să fim socotiți literați!

De ce apare justiția ca subiect literar? Prin extrapolare sau printr-o minimă fantezie (clasică, nu romantică!) să convenim că tot omul cultivat sau nu, are nevoie de un adevăr pe care îl caută uneori până în pânzele albe. Și ca să nu mai lungim vorba, să identificăm în sinteză, cele spuse mai sus, extrăgând ideea la câteva proze sau piese de teatru, cu subiecte din realitatea imediată.

Acum să grupăm tematic textele conținute de carte. Cea mai reușită proză o socotesc a fi *Un mini concert*. Proza are numai două pagini și surprinde un moment din viața unui nabab,

chemat la DNA, nici el nu știe în ce calitate: martor, suspect sau inculpat. Cum televiziunile sunt primele oficine care află despre ce se va întâmpla, își iau marja de eroare posibilă de a fi "pe fază" la desfășurarea faptelor. Într-un târziu – dar târziu! – împlicinatul n-are altă cale de ieșire și iese încătușat. Reporterii cu microfoanele îl înconjoară, întrebându-l care și încotro, în timp ce mica fanfară – ("două trompete, două tromboane, un corn francez și o tubă" – intonează Oda bucuriei, din Simfonia a IX-a, de Beethoven. Drept concluzie, reproduc comentariul

autorului: „Nimeni n-a putut să-și explice momentul de-a dreptul insolit, lipsit de rațiune și, de ce să nu recunosc ? revoltător! Miniconcertul a luat sfârșit când domnul Antoniu a urcat în dubă”. Un anunț din ziarul de obște al urbei formulă că varianta electronică a ziarului a înregistrat 4253 de liche-uri. Deși păcăleala a fost în bună parte surprinsă, au fost formulate destule observații acide. Una mai cu moț decât alta. Reținem pe cea mai pertinentă, ilustrativă nu numai pentru cazul descris: "Oda Bucuriei este expresia satisfacției procurorilor că au reușit să finalizeze un dosar după 8 ani de cercetare", "A durat cercetarea 8 ani sau dosarul a fost ținut la păstrare, ca să fie scos, acum, când interesele o cer?" Era doar 1 Aprilie!

Scriitorul știe cel mai bine care este rolul cuvântului într-o comunicare scrisă. De aceea atacă toate relele pe care le-a făcut politica în România de după 1990.

Teodor Oancă are contribuții literare și de cultură cu proză, teatru, poezii și lucrări de specialitate. Între 1976 – 1979 a funcționat ca lector de limba română la Universitatea "Kiril și Metodiu" din Veliko Târnovo, Bulgaria.

Deci spiritul comparatist îl însoțește în toate împrejurările scrisului. Nota ludică, pe care o presupune teatrul cu precădere o întâlnim încă din 2006 când a publicat volumul de teatru scurt intitulat *Salonul regal*. Așa se motivează prezența în această antologie a unor texte care fac deliciul sororalelor din proză: *Instantanee din iad* (o spumantă comedie a unor tare ome-nești aburcate în spațiul negru al presupusului iad), *Vizită neașteptată* (care vituperează corup-ția unui primar din Popișteni!) dintr-o circum-scriptie electorală pentru Senat, *În oglindă* (în-tâlnirea după 30 de ani, între doi colegi de școa-lă generală. Unul dintre ei, cu profesie modestă, celălalt parcurgând drumul înălțării în grad, urmând Dreptul și acum lucrează în Minis-ter. Celălalt, om al muncii. A dat de un „necaz” și a venit la fostul lui coleg de bancă să-l consul-te. Când află despre ce necaz ar fi vorba, i-au înghețat vorbele în gură. ”Adică să te arestez și să te țin în cercetări până la primăvară? Asta vrei?” În cele din urmă, Răzvan, omul sistemului, adică al acelui ”lasă-mă să te las” iese din sistem. În alte timpuri, se împușca, se spânzura, se tran-chiliza etc. Este o mini piesă, care fiind bine ju-cată (cândva!) poate stârni și un câștig financiar.

Cavou cu living piesă de o sobrietate aparte, scoate în evidență tarele unei tranzacții între doi vecini de apartament, privind un loc de veci. Câți factori se implică birocratic până la o întrezărită geană de lumină a posibilei ”afaceri” e o cale destul de întortocheată.

Schița *O cafea turcească* zdrobește ima-ginea de binefacere a Facebook-ului la o plim-bare într-o stațiune balneară cu soția, autorul descifrează în ceașca de cafea a unei turiste zo-dia dictatorială care o însoțește pe nou-venita în stațiune. Aceasta, când află despre sine atâtea – pe care memoria scriitorului i le toarnă cu țărâta și când îi mai spune că scrie și poezii, Distinsa se rușinează, pleacă mai mult îngândurată decât apreciind limbajul categoric al comeseanului,

lăsat în urmă. Doar venise cu soția să-și savure-ze în tihnă o cafea turcească.

Să trecem mai serios la proze.

Universitarul român nu suportă imbecili-tățile de revoltă care se prelungesc și proliferă-ză cu viteza vântului. Întâi, zona Olteniei, cu Strehaia în primă linie. O preluare de cuvinte sau expresii ale acestora, grupați înadins în această parte de țară. De la clădirile cu turnulețe, până la scoarțe turcești sau de aiurea, de la căsă-torii între copii nevârstnici și până la viața dezor-donată și cearta cu igiena corporală – toate ace-s-tea și încă altele nenumărate aici cunosc flagelul cuvintelor bine măsurate de prozatorul Teodor Oancă („îi bag în boală, să moară mama, când m-or vedea la nuntă cu mașina asta. O închiriez și să vezi cum o să facă pe ei de invidie”).

Scriitorul luându-se pe sine ca făptaș al unei acțiuni, creează autenticitate. Are știința înțelesurilor tuturor verbelor din limba română: „l-am întâlnit pe Sandu ieri în piață”, „îmi ima-ginez „ș.a.m.d. Alternanța lor se face cu pre-zumtive forme verbale: poate, s-ar găsi, ș.a.m.d. (Pomul de Crăciun).

Deplânge în termeni ponderați înstrăina-rea de țară a unor familii întregi de oameni, a unor cunoscuți, dar și a atâtor necunoscuți. Ple-carea într-o altă limbă îl îngrijorează până la tristețe. În aceste proze se aud și Pavel Dan, Ion Agârbiceanu – în special interbelicii care i-au urmărit pe cei plecați în căutare de aur în Ame-rica (țară devenită un El Dorado visat!)

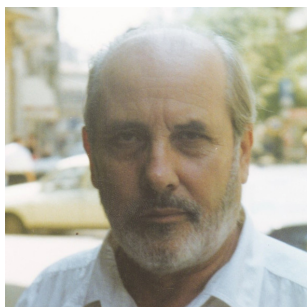
Frontul la români niciodată n-a fost oco-lit ca subiect literar. Nu numai Liviu Rebreanu a putut depune mărturie prin *Pădurea spânzurați-lor*, dar și Cezar Petrescu, Camil Petrescu ...

Și prozatorul Teodor Oancă are o sub-stanțială depozitie în această inepuizabilă temă: *Peste timp, Al treilea colăcel*.

Cartea mai conține și alte proze cu o semnificație în sine: *Târgul de joburi, Adevăra-ta Mona, Sondajul de opinie, Papornița* și multe altele, vizând școala de toate gradele.

La capătul unei munci de o viață la cate-dră, onorată de un specialist recunoscut în do-meniu, s-a aflat întotdeauna un gânditor al scri-sului olograf, un biciuitor al răului din societate ori din lume, gândind de fiecare dată nu la era-dicarea lui, dar la diminuarea lui, cu siguranță.

Beneficiile scrisului personal se văd de acum în trimestriala revistă craioveană Noul Literator.

Ion Haineș

O ÎNCREDERE NESTRĂMUTATĂ ÎN CUVÂNT

Poet, prozator, jurnalist, Lică Pavel a desfășurat o bogată activitate de creație (20 de cărți), impunându-se ca un important autor pentru copii (a primit numeroase premii), dar și ca un poet matur, care își pune marile întrebări asupra existenței, așa cum ne apare el în ultima sa carte, **Sub semnul lui Omar Khayyam**, Editura Amanda Edit, București, 2019.

Într-un frumos **Argument**, autorul mărturisește admirația sa pentru marele poet persan cu care dialoghează peste veacuri și pe care și-l ia ca model, fără a deveni un epigon al acestuia, ci propunând propria sa viziune despre viață.

Într-o adresare directă, poetul se confesează: "Ilustrule Omar Khayyam, /Mereu în sufletu-mi te am, /Că versul tău și vinul bun /Mi-au fost în dragoste balsam!".

Cine a fost Omar Khayyam? El s-a născut la 18 mai 1048 la Nisapur, Persia-d. 4 dec. 1131). Poet, matematician, filozof, astronom persan, unul dintre cei mai mari savanți ai Orientului medieval, alături de alți poeți persani, ca Rudaki (+ 936 e. n.), Firdousi (940-1020 e. n.), Saadi (1210-1219- 1294-1298), Hafiz (+ 1393 e. n.), care aparțin patrimoniului culturii universale.

Omar Khayyam este autorul celebrelor **rubaiate (catrene)**, formă de poezie persană, alcătuită din patru versuri, în care primul, al doilea și al patrulea rimează împreună, cu un număr liber de silabe, iar al treilea este alb. Este o poezie filozofică cu caracter meditativ. Este vorba despre o filozofie hedonistă, bazată pe trăirea intensă a plăcerilor vieții. Trăirea Clipei. Prezentul. Viziunea pesimistă (Viața e finită). Iubi-

rea, carafa plină cu vin și natura dau sens existenței. Hedonismul lui Omar Khayyam contravenea prescripțiilor rigide ale islamului, de aceea, în Iran el e mai puțin apreciat ca poet și mai mult ca matematician și astronom. Dar temele poeziei lui sunt universale și actuale și astăzi.

Poezia lui Omar Khayyam a fost cunoscută târziu. Traduceri în engleză, franceză, turcă au apărut în secolul al XIX-lea, când un poet englez le reunește într-un volum (**Rubaiate/Catrene**). La noi, Ion Pillat are câteva **rubaiate** în volumul **Visări păgâne**.

Aceleași teme le regăsim și la Lică Pavel. Aceeași filozofie hedonistă: cântarea plăcerilor vieții: femeia, iubirea, vinul. Tematica poeziei sale este însă (ca și la Omar Khayyam) mult mai diversă: meditația despre timp, viață, moarte, sensul vieții, poezie, credință, Rai, Iad, Destin, natură.

Iată o profesiune de credință prin care poetul își definește atitudinea față de lume, dar și influența benefică a poeziei lui Omar Khayyam asupra sa: "Sunt ortodox, dar n-am s-arunc vreodată blam, /Asupra altor semeni, ce cred doar în islam, /Cu-atât mai mult cu cât, prin veac, sub steua sa, /Îmi toarnă vers în cupa cu vin Omar Khayyam."

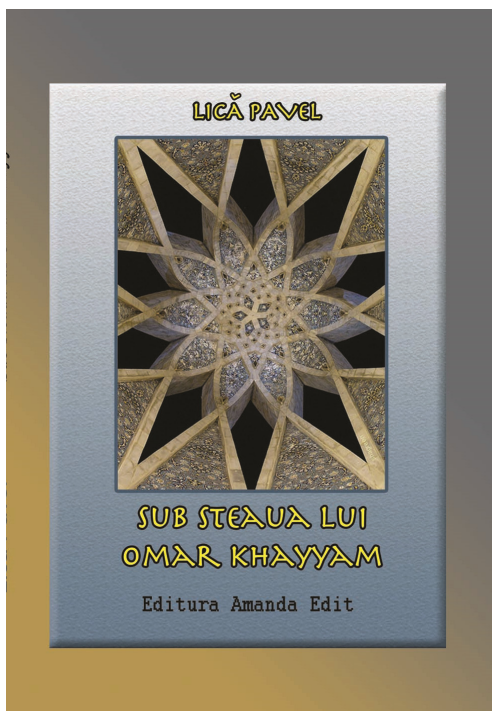
Arta poetică a lui Lică Pavel exprimă o încredere nestrămutată în **Cuvânt**, care este etern, în comparație cu toate celelalte elemente alr firii (timp, flori, iarbă, om), care sunt trecătoare: "Se trece totu-n viață, din zori, până târziu /Și timp, și flori și

iarbă și om cu-al lui pistiu". Scrisul îi apare ca o aspirație la nemurire: "Cuvântul doar nu moare, și-n el eu scriu ...să fiu!"

Invitația poetului e de a ne bucura de clipă ("Carpe diem"), de prezent, deoarece timpul e trecător ("ca și vântul"). "Mereu prezent și gata de-a pustii pământul".

Vinul, femeia, poezia sunt motivele fundamentale ale poeziei sale și, din nou, încrederea în eternitatea Cuvântului: "Bea vinul cu Femeia și cânt-o-n Poezie, /Că are veșnicie în lume doar Cuvântul!".

Poetul elogiază Logosul prim cu Lumina lui, prin care Dumnezeu a creat lumea ("La în-

ceput a fost Cuvântul!". de aceea, el ne invită să privim doar spre stele, pentru ca Edenul descris în poezii să fie viu, luminos.

Poezia, iubirea, creația sunt teme eterne ale inspirației: "Poetul își sâdește iubirea-n manuscrise".

Femeia are darul divin, darul sfânt "S-aducă-n lume viața, cu tot cu Dumnezeu!"; iar vinul conține "nemurirea din sângele divin". Sensul vieții poetul îl găsește în vin, vers și femeie. "Al vieții sens, tot căutându-i cheia,/În minte, azi, mi s-a aprins scânteia,/Dar nu m-aștept desigur la consensul/Că sensu-i vinul, versul și femeia".

Cheia problemelor și a fericirii: "Când bei dintr-un pahar cu vin/Și dragostea unei femei".

Poetul aduce un elogiu tuturor femeilor, lor le închină "tot vinul din pocale" și versuri înălțătoare: "Femeilor, vă-nchin tot vinul din pocale/Că sunteți toate-aici, din timpuri ancestrale./Soții, amante, mame, bunice ori surori,/De-aceea-n versuri, azi, vă-nalț pedestale".

Poetul are nostalgia Raiului, el își revendică dreptul la iubire, la iubirea femeii, prin care poate atinge Raiul pe pământ. Vinul și iubirea te învață să învingi, spune poetul. În vin e adevărul, după cum au spus romanii. Invitația de a trăi în prezent, în clipă. "Tu lasă ziua asta cu grijile-i în scrum,/De cea de mâine uită, nu te ngrijii acum,/Ne-nvață chiar Iisus să ne trăim prezentul,/Trăiește dar, în clipă, pe al iubirii drum". Vinul, ca izvor al vieții:"Din vin și bătrânețea-și mai ia izvorul vieții,/Că-n vin este, prieteni, ascunsă Învierea!". Măine e incert, doar prezentul contează. Aceasta înseamnă să iubești femeia, versul și cupele mari cu vin. Iubirea, ca o salvare, dragostea care ne schimbă. Dragostea e izvorul tinereții și al renașterii:"Din dragoste și-o floare și omu-ntinerește,/În dragoste-i izvorul ce-ți dă, dumnezeiește,/Puterea de- a renaște, din noaptea nepăsării/Bea deci izvoru-acesta, ce-n Rai te însoțește". Femeia este ea însăși Poezia, ea este Paradisul pe pământ.

Meditația față de timp este o altă temă a poeziei lui Lică Pavel. Timpul ca dar al divinității și credinței în Iisus, căruia îi dedică scurta sa viață:"Un singur timp mi-e dat de Sus/și-n inima-mi e doar Iisus,/De-aceea vreau ca-n scurtu-mi timp,/Să-nvăț doar Lui a-i fi supus!". Poetul face distincția între timpul individual, măsurat, timpul veacului și timpul divinității. El mai cere pentru a învăța să intre în timpul divinității:" Și veacul are timpul său/Și nu vreau, Doamne, să

fiu rău,/De-aceea-n veac mai lasă-mi timp,/Să-nvăț, să fiu în timpul Tău".

Ideea de acceptare cu seninătate a destinului: "O vreme-i pentru vârsta în care ai seninul /Iubirii ce te-mbată mai tare decât vinul; /Degeaba-ncerci apusul în vin să-l faci să piară/Iubirea nu se ntoarce, acceptă-ți, deci, destinul!".

Atitudinea față de moarte e una bărbătească, ostășească:"Soldat sunt de o viață și teamă n-am de moarte,/De ce m-aș teme, oare, când toți de ea au parte?". Adevărata moarte e uitarea, afirmă poetul:"Mă tem doar de uitare, deci numele-mi voi scrie/Pe flori, pe zbor de păsări și pe-aripa de carte!". În același timp, poetul ne reamintește că suntem daci și că nu trebuie să ne temem de moarte:"Strămoșii noștri, dacii, avuți ori chiar săraci,/Râdeau în fața morții și nu-i plăteau haraci,/Credeau în nemurire".

În fond, poetul este îndrăgostit de natură, de viață, el elogiază bucuria de a trăi și ne invită, frățește, să ne bucurăm împreună cu el:"Iubește codrul, iarba și raza-n zori de zi/Și tot ce ființește și verbul "a trăi"/Și bucură-te, frate al meu, că-n ele, noi/Rămânem când în urmă lăsăm și verbu-"a fi"!".

Aș putea spune, în încheiere, că volumul **Sub steaua lui Omar Khayyam** este o carte de înțelepciune condensată, care ne încântă prin simplitatea adevărurilor și prin frumusețea de cristal a versurilor, multe dintre ele memorabile, o carte unică în felul ei în peisajul poeziei române contemporane.

Mircea Pospai

O ISTORIE DE 150 DE ANI

Data de 7 martie 2020 marchează împlinirea a 150 de ani de la înființarea învățământului pedagogic din Craiova, prin școala pentru care, în primăvara anului 1870, cunoscutul cărturar și om politic Gheorghe Chițu, primul primar ales al Craiovei și unul dintre participanți activi la lupta pentru Unirea din 1859, obținea aprobarea de a o deschide.

Acest jubileu a prilejuit și apariția, încă din toamna trecută, a unei noi lucrări despre isto-

ria Școlii normale de învățători din Craiova. Este vorba de cartea intitulată „Școala normală” craioveană... un reper al învățământului românesc, semnată de Ionuț-Adrian Pătularu, fost director al școlii (actualmente director al Seminarului teologic Craiova) și apărută la Editura Mitropolia Olteniei.

În acest fel, Colegiul Pedagogic „Ștefan Velovan” din Craiova devine una dintre instituțiile de învățământ care s-au bucurat și se bucură de o bună atenție acordată istoriei lor, instituindu-se un fel de tradiție ca la fiecare sfert de secol istoria sa să fie „upgradată”. De fapt, o schiță a istoricului Școlii normale de învățători a apărut în 1932, când directorul Ilie Popescu-Teiușan publica, la Editura Tiparul Scrisul Românesc, *Anuarul Școlii Normale de Învățători, Ștefan Velovan, Craiova, 1870-1932*. Dar o lucrare adevărată de istorie a fost cea intitulată *Monografia Liceului Pedagogic*, scrisă de profesorii Liubovia Bușe, Ion Popa și Elena Murărețu, în anul 1970. Aceasta, cu toate încorsetările pe care le cunoaștem pentru respectiva perioadă, a reușit să scoată la lumină cea mai mare parte dintre aspectele diferitelor perioade de evoluție și dezvoltare a școlii. După acea lucrare, dedicată centenarului instituției, la aniversarea a 125 de ani, în 1995, a apărut o alta, intitulată *Aniversar 125*, semnată de Vasile Voinescu, Lucian Amon și Dan Milotinescu.

Așadar, profesorul Adrian-Ionuț Pătularu a avut la îndemână un remarcabil material bibliografic pentru noua sa lucrare, dar, tocmai din acest motiv, și datorită de a căuta noi documente, de a releva aspecte necunoscute sau mai puțin cunoscute din istoria școlii, astfel încât acum să ne putem bucura de o monografie la nivelul cerințelor momentului.

Primul capitol al lucrării este cel intitulat „Aspecte privind geneza învățământului pedagogic din Craiova” și este partea din lucrare care reflectă perioada deloc simplă a aproximativ primei jumătăți de veac din istoria școlii. Sunt relevate eforturile pentru înființarea acesteia, contribuția decisivă a lui Gheorghe Chițu,

organizarea școlară, modul de lucru cu elevii și condițiile pe care aceștia trebuiau să le îndeplinească. Până în 1882, de exemplu, școala reușește se acorde burse tuturor elevilor, după care acestea se împuținează și apar chiar discuții privind oportunitatea funcționării școlii. Din motive financiare, firește. Este interesant să relevăm faptul că aspectul stimulator era dat de primirea bursei dar, poate, și de despăgubirile pe care trebuia să le plătească familia în situația în care elevul abandona școala. De asemenea, purtarea uniforme (la un moment dat se discuta chiar despre purtarea costumului național) era obligatorie și motiv de mândrie pentru elevii școlii. Problemele financiare care grevau bugetul primăriei se încheie în bună parte în anul 1892, când școala trece sub tutela statului, dar asta nu înseamnă că dispar grijile sau că nu vor mai fi perioade de instabilitate.

Poate că ar fi potrivit să menționăm, spre a sublinia nivelul pe care îl avea această școală, faptul că primii trei directori, care au acoperit la conducere aproape tot atâtea decenii, erau oameni care studiaseră temeinic în Occident. Astfel, Constantin Olteanu (1870-1873) studiaseră la Budapesta și Viena, Gheorghe Constantinescu (1873-1881) făcuse studii la Sorbona, iar I. C. Bumbăcilă (1881-1898) studiaseră la Viena, unde obținuse și doctoratul.

Un capitol special, cel de al doilea, este dedicat implicării învățătorilor în marile evenimente din istoria țării. Este relevantă atitudinea și participarea lor la răscoala din 1907, când în multe locuri au fost alături de țărani și au avut de suferit din această cauză. De asemenea, mulți eroi din Primul Război Mondial au fost învățători ai satelor românești și numele lor au rămas înscrise pe monumentele care au fost mai apoi ridicate în curțile bisericilor sau în centrele localităților. Nu este lipsită de importanță trecerea în revistă a unor vicisitudini îndurate de învățătorii care au trecut prin închisorile comuniste.

Al treilea capitol este dedicat celor doi directori care au influențat decisiv istoria școlii și calitatea învățământului pedagogic din aceas-

tă unitate de învățământ, devenită, la un moment dat, etalon în țară. Este vorba de Ștefan Velovan și Ilie Popescu-Teiușan, amândoi fiind și până în ziua de astăzi considerați prototip al pedagogului, profesorului și conducătorului de școală.

Un al patrulea capitol este dedicat perioadei de după 1989, autorul lucrării punctând faptul că nici în această etapă viața școlii nu a fost lipsită de zbucium și că învățământul Pedagogic a pierdut unele dintre elementele sale definitorii. Cu toate acestea școala, prin profesorii săi, reușește să fie între cele de înaltă ținută și elevii absolvenți să se remarcă la admiterea în învățământul superior, la grădinițele unde merg ca educatori sau la școlile unde menirea învățătorului nu a dispărut încă. Profesorul Ionuț-Adrian Pătularu relevă și câteva dintre elementele care potențează specific procesul de învățământ și anume crearea unui muzeu etnografic și unei microferme didactice, unde elevii se pot familiariza cu elemente din tradiția satului românesc, din viața comunităților unde urmează să își desfășoare activitatea.

Ca o lucrare care se respectă, noua monografie cuprinde o bogată suită de impresii ale celor ce au lucrat în școală sau au absolvit cursurile ei, un remarcabil spațiu dedicat concluziilor, rezumate în limbile engleză și franceză, un bogat material ilustrativ reprezentat prin fotografii și documente în facsimil, precum și o bibliografie destul de extinsă.

Profesorul Adrian-Ionuț Pătularu poate să spună, după apariția acestei lucrări, că a împlinit o datorie față de școala unde a funcționat ca profesor și director, dar și că a depus toate eforturile într-o muncă de cercetare specifică unui istoric avizat și dedicat.

Eliza Roha

O POEZIE CONVINGĂTOARE...

(FAYZEH BAKRI, MOMENTUM, POEZII,
EDITURA BETTA, BUCUREȘTI, 2020)

Talentata Fayzeh Bakri, un nume de care iubitorii de poezie vor mai auzi, debutează în literatură cu un consistent volum de poeme, având drept tematică marile întrebări existențiale ale umanității, la vârstă adolescentină. Poeta nu se sfiește să-și mărturisească dilemele, controversatele idei, căutările, nedumeririle și, mai ales, tristețile.

Abia ieșită din ghiocul copilăriei percutează acut la cunoașterea din jurul său prin firele unei sensibilități neașteptat de profunde, evident feminine, în același timp raportându-și interioritatea sufletească la duritățile vieții, atât cât ajunge să întâlnească în cale. Primii fiori ai iubirii nu găsesc corespondent pe măsura așteptărilor, poeta pare să se afle într-o continuă frământare, alergătură, într-un conflict deschis cu nemulțumiri ce-i traversează ființa, în totalitatea ei, trup și suflet.

Nu înțelege de unde-i vin întristările ce iau adesea forma unei inexplicabile dureri, caută de fapt identitatea durerii ce o străbate fără încetare, a nostalgiilor ce o încearcă. Inteligentă, fire luptătoare, Fayzeh nu se lasă intimidată de stările ce-i umbresc anii zburdălniciilor eferescente, din contră, o neașteptată maturitate, venită din străfundurile înțelepciunii orientale ale înaintașilor săi, îi călesc mlădița personalității. Poeta pare să fie un spirit înalt, descins din familia culturii arabe, ce-și caută reazem în lumea largă în care destinul a aruncat-o. Pe deasupra, ghiociei iubirii au năvălit fără vreo atenționare, involburându-i și mai mult simțirile. Din aceste paradoxuri s-a născut o poezie de o rară frumusețe, înveșmântată în metafore inspirate, în același timp lucide, raționale.

Poeta își asumă trăirile, deși pare să nu le înțeleagă în totalitate, încă alunecă de la o căutare la alta. Cheamă și respinge fiorii iubirii, nu-și găsește locul, se află într-o neîntreruptă incertitudine. Ca fond, încărcătura sentimentală, adică

socotința, delicatețea, eleganța, este proprie poeziei arabe, moștenită prin gene și pliata pe realitatea culturii europene, în care trăiește de facto. De la o poezie la alta pare să înnoate în apele învolburate ale simțirilor încă nelămurite, ce-și caută vadul, este momentul indecis, de maximă răzvrătire și intensitate al clipei... Oare, încotro?

O poezie viguroasă, cu irizări melancolice, un "eden de cuvinte" în care își regăsește restriștile, amintirile "De vocea, de chipul, de trupul/Poporului meu! (...) Iad de realitate./Permite-mi de tine/Să vorbesc,/Al meu imn copilăresc!" (*Amor patriae nostra lex*). Nostalgia țării strămoșilor săi a căror imagine/amintire o sfințește cu adorația sufletului de copilă nu-i dă pace și se metamorfozează într-un leitmotiv emoționant ce traversează volumul de poezii.

Redau întregul poem *Sfânt*: "Sub măslinul țării mele/Nasc și renasc!/Renaște un popor/Temându-se de a nu fi!/În măslinii țării mele/Se scriu versete de îndrăgostiți/Tinuți captivi în alte țări:/E tradiție suferința plăcută!/Origini se înrădăcinează/În dragostea de a fi/Una cu ceea ce scrie istoria:/Eternitate-n iubirea ei!/Sub smochinul ei,/Pe pământu-i sfânt,/Se revăd iubii!/Te-aș revedea...?/Tălpile călcându-mi în rai,/M-aș teme să fiu/Eu, una cu viața.../Sub măslin, cu lacrimi/Am să plantez un ideal:/Să-l ude lacrimile-mi/Până urcă învingător." Nostalgia patriei pierdute, a lumii înaintașilor săi îi sfâșie, adesea, sufletul poetei. Cu forțe de neimaginat ridică amintirea păstrată pe soclul simțirilor sale curate, copilărești încă.

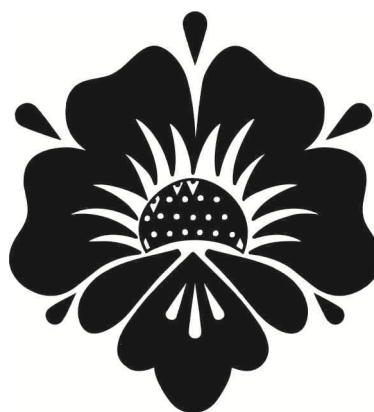
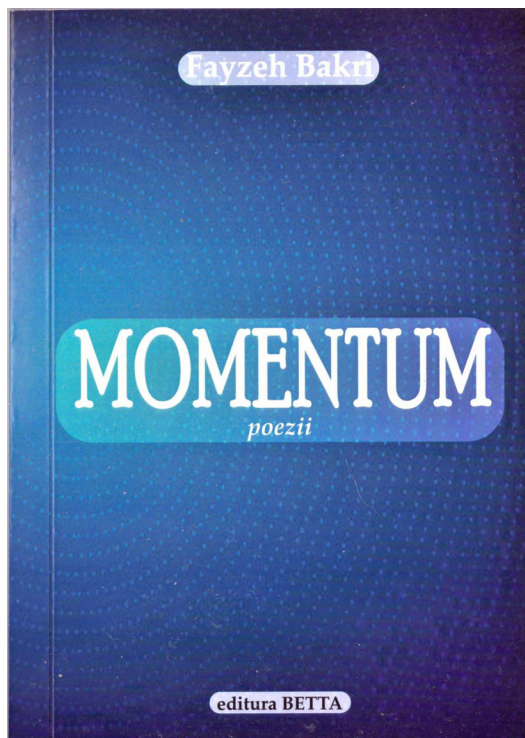
Ideea identității ce îmbracă forma durerii se împletește cu ideea de iubire neîmplinită, citez din poemul *Triumful nebuniei*: "(...)Fără fler de nebunie,/dragoste flămândă./Cădea-voi triumfând în iubirea/Ce-mi va distruge pașii!", o altă durere, pe care o numește "maladie a omenirii", presimțind, cu teamă, eșecul: "(...) În primăvara existenței,/ Prizonier între apă și foc,/

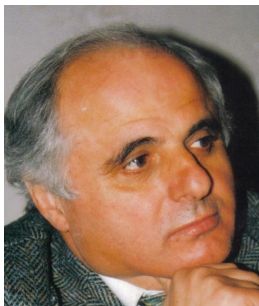
Cu ochii surprinși în pământ.../În viața-mi tu ești vers și melodie./Distins în urmele ceștilor,/Sub ibricul destinului clocotind! /Vin,Văd,/Mă reîndrăgostesc:/ În focul ce ne acaparează,/Unde ochii mi se supun în labirint:/Drumul cerului rătăcit/prin dragoste./Un drum deschis în anotimpurile-mi/Ce nu au să vină!/Eu vin/Venivor?" (*Veni, vidi, amavi*)

Izvorul tumultuos al răzvrătirilor adolescente, al mirărilor și întrebărilor proprii vârstei încă neîncercate de meandrele existenței își găsește curs în filosofia unei gândiri proprii, ancorate totuși în realitatea palpabilă. Poeta își conturează o lume imaginară, a unui spirit înalt,

vertical, maturizat pentru vârsta biologică, cât și neîntinat, animat de sentimente pătrunzătoare, ce-și încearcă aripile tinere, pregătindu-se pentru zborul vieții, ceea ce conferă versurilor sale un plus de valoare neașteptat, un farmec dual ce derivă din mixtul celor două culturi, arabă și europeană. O poezie convingătoare, a iubirii, a durerii și speranței, a luptei pentru a izbândi: "E momentul să înalți inima!/Aspru, nedumerit,/Așa ești omule! /Te trăiesc în momentele mele /Și mă abandonezi/Departate de "salut".../Ce crezi?/Că-s în cer stele/Să îmi măsoare clipele/În care mi-e sufletul ar-

zând? (...) / Îmi doresc să iubești/Până-n stele,/Ne-om întâlni poate, /Într-un moment, prin ele... (*Momentum*).

Tudor Nedelcea

OAMENI ȘI CĂRȚI DIN PIEMONȚUL BĂLĂCIȚEI

Piemontul Bălăciței este o sintagmă recent intrată în limbajul geografic și ea definește o suprafață de teren din județele Mehedinți și Dolj, parte integrantă a Podișului Getic. Se mai numește și Platoul Bălăciței și are unele particularități: nu cuprinde niciun oraș, la marginea acestui piemont aflându-se orașele Craiova, Filiași, Strehaia, Vânju Mare. Cei care au impus această sintagmă geografică au fost cercetătorii craioveni: Alexandru Roșu (1959), Răzvan Stroe (2003), Sandu Boengiu (2008), dar mai cu seamă istoricii Dinică Ciobotea și Gabriel Croitoriu, care au coordonat volumul *Istorie, cultură și civilizație în Piemontul Bălăciței* (Craiova, Editura Sitech, 2013), precum și simpozionul omonim.

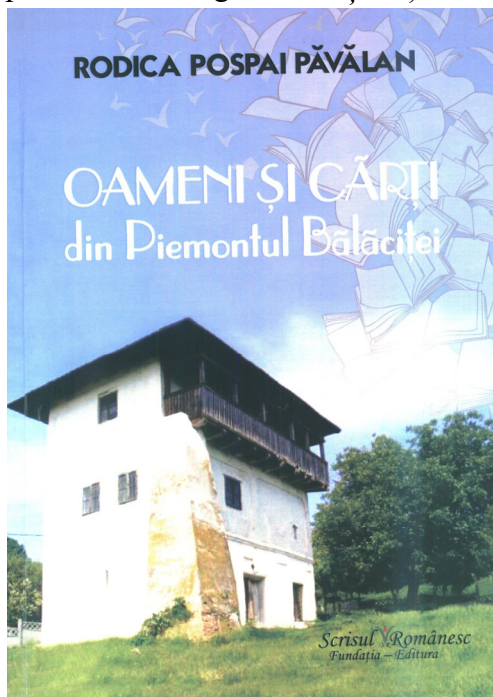
În acest volum, Rodica Pospai Păvălan a contribuit cu un capitol, *Oameni de alaltăieri, de ieri și de azi*. Simțind o mină de aur neexploată, ea a adâncit subiectul și, astfel, a tipărit un volum tip dicționar, *Oameni și cărți din Piemontul Bălăciței* (Craiova, Scrisul Românesc. Fundația-Editura, 2019, 356 p.). Este surprinzător de plăcut să constăți câte mari personalități a dat culturii și științei românești acest spațiu oltenesc, încât îți vine să exclami, în consens cu moldovenii, „nasc și în Piemontul Bălăciței oameni!”.

Viața socială și culturală s-a desfășurat și aici, ca în întreaga țară, chiar dacă au fost „doar de rezonanță locală”, cum zice Rodica Pospai Păvălan în „Argumentul” cărții. Relativa izolare a satelor a creat în timp, „un anume tip de mentalități și un set de valori morale, concretizate prin o anume acuratețe a sufletului, prin cinste, prin omenie, prin spirit de dreptate”.

Locuitorii satelor din această zonă s-au impus în istoria națională prin participarea, curajoasă și dramatică, la Răscoala din 1907. În satul Gvardenița aparținând comunei lui Nicolae Dan Fruntelată, Bălăcița, scriitoarea Elena Farago a fost arestată, pentru că a venit în aceste locuri spre a le dăruii familiilor celor implicați în răscoală sau urmașilor acestora bani și îmbrăcăminte, pe care ilustrul istoric N. Iorga i-a strâns prin intermediul ziarului său, „Neamul românesc”. Altă sumă a fost colectată de la muncitorii Șantierului Naval din Tr. Severin (o adevărată solidaritate între clase). La intervenția energică a celebrului istoric, Elena Farago a fost eliberată, străbătând Piemontul prin Tâmba, până la Craiova. Tot în Piemontul Bălăciței (Podari și Breasta), s-a filmat al doilea film românesc, *Cetatea Neamțului*, în 1913, prin contribuția esențială a

scriitorului Emil Gârleanu, director al Naționalului craiovean, după un scenariu al lui Liviu Reboreanu (secretarul literar al aceluiași teatru) și C. Moldoveanu. Prima variantă a celebrului său roman, *Răscoala*, Reboreanu o plasează în localitatea Leamna de lângă Craiova.

Rodica Pospai Păvălan a scris despre *Oameni și cărți din Piemontul Bălăciței* pentru că ea însăși face parte din acest spațiu, prin bunici și tatăl său, scriitorul Mircea Pospai, apoi întreaga sa activitate a desfășurat-o printre cărți (ca și mama sa, o distinsă bibliotecară), la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, trecând prin toate muncile, de la mănutor de carte la șef serviciu relații cu publicul. Și-a luat licența în drept, a urmat un masterat în sociologia comunicării și jurnalism, domeniu în care și-a susținut și doctoratul. A colaborat cu studii și articole documentate în presa regională, dar și la „Observatorul” lui Puiu Popescu din Canada. Și-a publicat teza de doctorat (conducător științific: Corneliu Mihail Lungu), augmentată, cu titlul *Evoluția mijloacelor moderne de comunicație în secolele XIX-XX. Implicații sociale, politice, economice și culturale*, la Tipo Moldova din Iași, în 2011, cu un cuvânt înainte al reputatului istoric Gh. Buzatu. Ca șefă de serviciu la Biblioteca Județeană „Alexan-

dru și Aristia Aman” a elaborat *Ghidul bibliotecilor publice din județul Dolj* (Craiova, Sitech, 2007) și este coautor la alte importante lucrări: *Istorie, cultură și civilizație în Platoul Bălăciței* (2013), *Posada 685. Țara Loviștei* (2015), *Unitate prin diversitate* (2018) etc.

În „Argument”, autoarea precizează sursele sale de documentare, metoda de lucru, dar și provocările majore inerente în elaborarea unor astfel de lucrări. Prima provocare a fost cea a intentificării „autorilor de cărți născuți sau cu originile de generație imediată în zonă”, unde constată nume binecunoscute, „dar adesea neasociate cu zona”, unii intrați în conul de umbră, necunoscuți nici măcar oficialităților locale ca „fii ai satului”. A doua provocare a fost găsirea datelor de identificare a cărților acestor personalități (localitatea de tipărire, editura sau anul apariției). Rodica Pospai Păvălan a surmontat aceste provocări, repet, inerente în procesul de cercetare și editare, și astfel, cum însăși declară, această carte este „încă un pas, în evidențierea potențialului intelectual (literar, cultural, artistic, științific etc.) al acestei zone”.

Ce personalități, unele marcante, se circumscriu acestei zone?

În primul rând, marii savanți: *Henri Coandă* (1886-1972), al cărui tată, generalul și omul politic Constantin Coandă deținea o moșie în satul doljean Perișor, unde savantul își petrecea vacanțele, sat pe care l-a vizitat după revenirea sa în țară, în 1969. Era socotit, alături de Einstein și Nicola Tesla (istroromân) marii savanți ai secolului XX; *Victor Gomoiu* (1882-1960), medic celebru și fondator de instituții sanitare, socotit părintele istoriei medicinei românești; *Ilie Murgulescu* (1902-1991), chimist, președinte al Academiei Române. Ca ministru al Învățământului (1953-1956, 1960-1963) în perioada stalinistă a sfidat politica oficială, reîncadrând în învățământul superior și cel liceal marii profesori excluși prin reforma învățământului din 1948; *C.S. Nicolăescu-Plopșor* (1900-1968), arheolog, etnofolclorist și scriitor, fondator de instituții; *Ștefan Odobleja* (1902-1978), adevăratul creator al ciberneticii, medic militar și scriitor; *Eufrosin Poteca* (1786-1858), filosof și egumenul Mănăstirii Gura Motrului, în biblioteca căruia a studiat și *C. Rădulescu-Motru* (1868-1957), filosof și psiholog, creatorul unui sistem filosofic original; *Petre Vancea* (1902-1986), medic și scriitor; *Nicolae Vasilescu-Karpen* (1870-1964), fizician de renume mondial.

Dintre oamenii politici, amintim pe *Ștefan Andrei* (1931-2014), diplomat și scriitor; *Constantin Argetoianu* (1871-1955), *Petrache Cernătescu* (1825-1892), familia *Potârcă*, apoi artiștii-pictori *Pandele Borină* (1923-2011) și *Jana Cernătescu* (1926-2006), criticul de film *Manuela Cernat* (n. 1945) și criticul de artă *V.G. Paleolog* (1890-1979), primul din lume care i-a apreciat genialitatea lui C. Brâncuși; inegalabilul și greu de prins într-o formulă *Tudor Gheorghe* (n. 1945), fagotistul de talie mondială *Mihai Nenoiu* (1937-2019), *D. Otovescu* (n. 1950), istoricii *Dinică Ciobotea* (n. 1947) și *Mite Măneanu* (n. 1947).

În sfera literaturii, Piemontul Bălăciței a dat literaturii române mari nume: istoricii literari: *I.C. Chițimia* (1908-1996), *Șerban Cioculescu* (1902-1988), *Fl. Firan* (n. 1933), *Emil Manu* (1922-2005), *D. Tomescu* (1886-1945) și mai ales scriitorii: *D. Ciurezu* (1897-1978), *Nicolae Dan Frunteletă* (n. 1946), *Mihnea Gheorghiu* (1919-2011), *H. Grănescu* (1926-2003), *Ilarie Hinoveanu* (1934-2013), *Dan Lupescu* (n. 1949), *Tudor Nedelcea* (n. 1945) *N. Pârvulescu* (n. 1942), *Mircea Pospai* (n. 1948), *Cristina Toco* (1933-2010), *Mihalache Tudorache* (n. 1950), *Marius Tupan* (1945-2007) etc.

Și ca un corolar al personalităților piemonteze îl menționăm pe actualul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, P.F. Daniel Ciobotea (n. 1951). Deși s-a născut într-o localitate timișană, patriarhul nostru Daniel (Dan Ilie fiindu-i numele de mirean) își are sorgintea în satul Smadovicioara aparținătoare comunei doljene Secu. Tuns în monahism la Mănăstirea Sihăstria din jud. Neamț (naș de călugărie: Ilie Cleopa), cu studii temeinice în străinătate, urcă toate treptele ierarhice: ierodiacon, protosinghel, episcop-vicar la Arhiepiscopia Timișoarei, mitropolit al Moldovei și Bucovinei (1990-2008) și patriarh (din 30 septembrie 2007). A fost răsplătit cu numeroase diplome și medalii, cu titlul de membru al Academiei Române. Din familia Ciobotea face parte și istoricii *Dinică Ciobotea* și *Gabriel Croitoru*.

Oameni și cărți din Piemontul Bălăciței este o carte scrisă cu acribie științifică, după o documentare temeinică și ea consacră pe deplin pe autoarea ei, Rodica Pospai Păvălan. Cartea se constituie, cum mărturisește autoarea, „un respectuos omagiu celor ce au lăsat în urma lor – dincolo de moștenitori sau de moșteniri materiale – tezaurul de spiritualitate transmis prin puterea cuvântului tipărit”.

Andrei Moldovan

UN ARISTROCAT AL IMAGINARULUI

Marcată desigur de un pronunțat neomodernism, dar nu atât de modernă pe cât pare e poezia lui David Dorian. Și asta pentru că mai degrabă dezvoltă direcții generoase care și-au trăit gloria în prima parte a veacului trecut. În textul escortă de pe ultima copertă a volumului *Poeme prozaice* (de ce prozaice?!), apărut la editura Charmides (2019), criticul literar Gheorghe Grigurcu îl etichetează ca având „amprente bacoviene” și „neobacoviene”, pentru a observa apoi, pe bună dreptate, că „izbutește a palpa catastrofa condiției umane cu antene proprii”. *Ampretele* la care face referire criticul sunt mai degrabă asimilări dinspre care se revendică poetul, sesizabile în structurile profunde ale poemelor, rareori trăind la suprafața textului. Apoi, e nevoie să observăm că Gh. Grigurcu subliniază aspectul catastrofic, prezent de altfel și la Bacovia ca o deschidere spre expresionism, urmare a înstrăinării omului de propria-i condiție, iar la David Dorian conturând un neoexpresionism statornic.

Anotimpurile preferate de autor rămân cele ale simbolistilor: toamna și iarna care acoperă identitățile (*Carnaval*), anotimpuri ale scrișorilor lungi, de obicei neexpediate. Peisajul, aproape în exclusivitate citadin, este unul nociv (*Matinală II*), unul care izolează ființa, în primul rând față de sine (*Voiagj*) și generează maladii (*Biografie*). Poetul reface drumul dinspre simbolism spre expresionism, în sensul că drama individuală inundă universul conturând viziuni catastrofice: „Durere solemnă. Glasuri ca valurile/ unui ocean spală cerul./ Noiembrie; se aprind ruguri;/ brumele ard ierburi întârziate./ Umezeală de plumb;/ orașul e atacat de frenezia

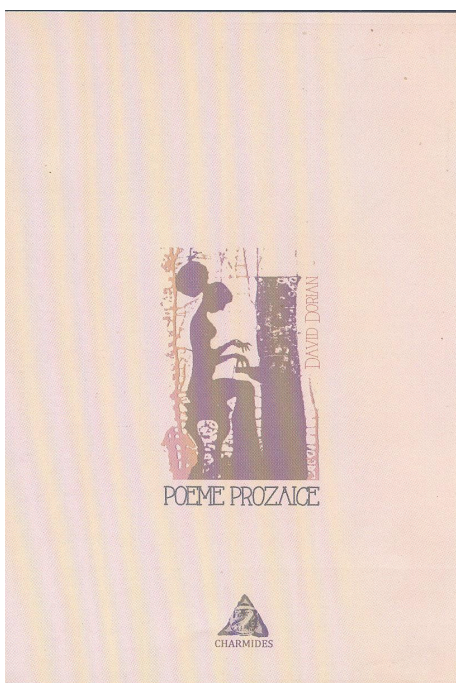
morții.” (*Requem*) Plumbul, aici, da, poate să fie și o amprență! Cu toate acestea, echivalentul apăsării bacoviene, fatale, pare să fie la David Dorian “destinul roșu” (*Tablou I*) Poetul se definește prin peisajul citadin, deloc apropiat, mai degrabă aducător de boli, ceea ce duce la o solitudine profundă (*Scenă IV*).

Tot un însingurat este David Dorian și în poezia de iubire. Același critic literar, Gh. Grigurcu, într-un comentariu pe care îl consacră volumului *Poeme prozaice* în *România literară* (nr. 41-42, 2019), luând în seamă ponderea substanțială a poeziilor de iubire în volum și consecvent propriilor opinii în legătură cu pomenitele „amprente”, face, în felul său, și distincțiile necesare: „Ne vine în minte un Bacovia care, în

loc de-a mărturisi «necesitatea unui vin», ar apărea pururi ebrietat de clocotul eroticesc.” Adevărul este că, în primul rând natura, așa cum este ea în poezia lui David Dorian, generează sentimentele, inclusiv pe el de iubire. Prin urmare, nu vom fi surprinși să vedem idila pierdută precum într-o frescă medievală, parțial ștearsă (*Întâlnire*).

Ființa iubită se desprinde dintr-o natură ce stimulează mai degrabă contemplarea, de unde și portretul straniu al iubirii. Preferința pentru persoana a III-a, deseori, îl determină pe autor la aceeași ușoară detașare con-

templativă, lăsând drama să se consume în subteranele mai ascunse ale poemelor. Cum am văzut, preferința pentru toamnă și iarnă trimite și ea iubirea spre spații mai îndepărtate, stârnite de amintiri (*De toamnă*). Același sentiment al intangibilului îl produce prezența frigului, senzația de rece (*Portret de pianistă*). Iată și un portret al iubitei, mai degrabă imaginat din recuperate amintiri sau din vise, unul care pare că se îndepărtează: „Suplă ca o zvârlugă,/ cu fața stropită de pistrui./ Trup de liană necunoscut/ ca frunzișul unei păduri tropicale./ Apărea la fereastră în/ studiată cochetărie, între faldurile/ perdelelor umflate de vânt./ Sufletul ei aidoma unui canar/ scăpat în asprimile iernii,/ ramură de finic înmugurind/ de Florii; când mulțimile ies din biserici./ Un soare astenic, freamăt de

primăvară;/ din înalturi, peste mulțime,/ petale înțețite de clopote.” (*Petale*) Pentru că tema iubirii este în volum una definitorie, ea cunoaște numeroase modalități de a „călători” spre cititor. Povestea, derulată narativ în poem, este și ea una dintre ele. Doar că *povestea* lui David Dorian nu se termină (*Poveste de iarnă*). Curgere în etern sau stingere în marele nimic? De altfel, în *Poeme prozaice*, iubirea se află deseori în primejdia topirii în neant: „Mi-am amintit/ de puținele femei pe care le-am iubit,/ de cele atât de multe/ pe care mi le-am imaginat./ Orice fluture va sfârși/ în flacăra lumânării./ ...nimicul mai dinainte/ ca lumea să existe.” (*Seducție*) De la sentimentul că este o imagine a frumuseții care trece (*Romance*), la implicațiile onirice prin care eroticul se apropie de vedenie (*Drum îndărăt*), iubirea pare să aducă mai aproape prezentul de vis (*Dialog. Pe mess*).

E de menționat, prezentul este un timp folosit extrem de rar în volum. În primul și în ultimul poem, contextul îi conferă prezentului sens de valoare eternă. Preferința pentru trecut, în primul rând, pune o distanță între poet și valorile care i-au fost apropiate, precum fericirea (*Preafrumoase*), dar și sentimentul veșniciei care apune o dată cu copilăria (*Tablou V*). Așa se face că amintirile se succed ca într-un vis (*Călătorie*), ba mai mult, uneori aducerile aminte pot să locuiască, la rândul lor, în alte amintiri (*Poveste sentimentală*). Existența poetului prinde contur doar între trecut și un viitor firav, incert: „În noaptea asta voi scrie,/ iar tu vei cânta. La pian./ M-am zvârcolit până la ora/ când ochii lupilor se stingeau.// Am aprins lumânări în sala/ cu statui./ La marginea oceanului, ploua des;/ în clipocirea uleioasă a dimineții/ Te așteptam în hohotele ploii,/ Euridike.” (*Romanță*) Iată o ființă creatoare care nu trăiește în prezent sau nu are nevoie de prezent, ceea ce ar fi foarte posibil. Și atunci care este miza? Ea nu poate să fie pentru poet decât locuirea în imaginar.

Intrarea în lumea imaginarului nu se face precum trecerea frontierei pe la punctul de control. Mai întâi, în poemele poetului bistrițean, se instalează o incompatibilitate cu palpabilul clipei. Orașul, cu tot peisajul și cu toate pulsațiile sale, duce spre nicăieri (*Craii de Piața Maro*), ceea ce dă naștere unei maladive opțiuni pentru suferință (*Tablou VII*). De aici, până la o vocație a zădărniciiei nu mai e mult (*Păpădii*). La cei doi poli, poetul are nostalgia pentru increat (*Stam-*

pă), dar și viziunea trecerii ademenitoare într-un *dincolo*, precum o călătorie a visului pe ape: „Hotel plutitor; călătorim/ în virtual;/ în siajul Titanicului./ Îmi dispăruse neliniștea,/ în mulțimea urcând pe căi rulante,/ spre nivelurile superioare;/ au amenajat restaurant, baruri, buticuri./ Treceam pe lângă recepții, săli de așteptare,/ traversam încăperi a căror destinație/ îmi era neștiută. Nimic nu trăda/ certitudinea că pluteam pe mare...” (*Styx*) Poetul devine astfel un aristocrat al imaginarului, un imaginar care dobândește în acest chip valoarea aproape gramaticală a unui prezent poetic.

Lumea din jur, peisajul, joacă un rol esențial în *Poeme prozaice* pentru că e de natură să îl definească pe poet. Contemplarea decorului citadin este precum o contemplare de sine (*Hubble*), câtă vreme marea prilejuiește autorului apropierea de necuprins (*Pe mare*). Discreția și timiditatea sporesc însingurarea cu profunzimile ei lirice, cu refugiile în amintire și oniric. Versurile curg și tind să instituie o spunere ritualică, prin cadențe impuse mai degrabă prin natura și profunzimea conținutului decât de formă.

Discret cu propriile-i scrieri, David Dorian ignoră izolarea provincială prin seriozitate scriitoricească și prin calitatea poemelor sale. Este un poet mai puțin cunoscut în plan național decât l-ar recomanda cărțile sale, dar mereu rămâne o vreme care va veni.

Alin Cucuruzan

**NOTE ȘI
CONSIDERAȚII
ASUPRA LUCRĂRII
„PSIHOMEZICALITATEA CUVÂNTULUI
MICROCOSMOSUL ARMONIEI”
DE ROBERT SORIN BAICU**

Apărută la Editura „OsteoRe” – București, 2019, lucrarea scriitorului Robert Sorin Baicu, aduce în fața cititorului, avizat sau mai puțin avizat, un fenomen nediscutat până în momentul de față și anume proprietatea „cuvântului” de a fi „psihomuzical”. Însuși cuvântul „psihomuzicalitate” (licența autorului), cuvânt compus din *psiho* (suflet) și *muzicalitate* (însușirea de a fi muzical, armonios) ne arată că studiul se referă la o proprietate, un atribut al *cuvântului*. Desigur, de-a lungul timpului, s-a vorbit, în diferite contexte, despre muzicalitate – cu referire la un text sau poem, tot așa cum s-a vorbit și despre puterea de vindecare a cuvântului (ex: rugăciunile) dar nimeni nu a conexat cei doi termeni astfel încât, prin interconectare să demonstreze proprietățile curative ale cuvântului. O face acum, prin acest studiu, Robert Sorin Baicu.

Demonstrând logic evoluția limbajului ca forță motrice și indispensabilă a transformării lui *homo erectus* în *homo sapiens sapiens* (omul contemporan), autorul pune nevoia de comunicare, de schimb informațional, de dialog, la baza a evoluției umanității. Pornind de la emiterea sunetelor care reprezintă un cuvânt, următorul pas logic este înregistrarea lor, într-o anumită formă de scriere – logografică, ideografică, pictografică, hieroglifică sau modernă – pe măsura dezvoltării capacităților cognitive ale omului.

Apariția literaturii a fost urmarea firească a apariției scrierii. Odată cu apariția scrierii putem vorbi de cultură înglobând în ea literatura, mai întâi cu valențe sacre, apoi ca expresie particulară și exclusivă a creativității individului. Ca orice fenomen care își face simțită prezența în realul înconjurător, psihomuzicalitatea respectă niște principii și se manifestă prin funcțiile pe care le are. Deoarece apariția literaturii aduce după sine și necesitatea încadrării creațiilor într-un anumit gen sau specie, autorul demonstrează, și cu ajutorul unor formule de calcul (nu neapărat matematice), modul de manifestare a principiilor și funcțiilor psihomuzicalității asupra fiecărui curent literar pornind de la valorile energetice pozitive, negative sau neutre ale cuvintelor. Într-

un capitol separat, distinct, scriitorul face o aserțiune asupra influenței psihomuzicalității la nivel de fenomen macroscopic negativ asupra dezvoltării armonioase a literaturii.

Penultimul capitol este dedicat scrierii, de la începuturile ei, cu diferitele forme, în funcție de arealul geografic în care ia naștere, cu exemplificări și fotografii ale unor tăblițe ceramice (adevărate gravuri antice) pe care apar texte mai mult sau mai puțin literare.

În fine, în ultimul capitol al studiului este prezentată străvechea cultură și civilizație Cucuteni, civilizația în cadrul căreia apare primul „sistem de

notare grafică cu folosirea de semne convenționale”. Scrierea străveche, primară, nederivată, folosește simboluri pentru exprimarea mesajelor, într-o primă fază, de cult, mai apoi, prin complexificare și abstractizare în timp, tot în legătură cu cultul, vor exprima atribute și însușirii ale zeităților dând naștere scrierii sacre.

În loc de concluzie, și pentru a argumenta demonstrația autorului și anume, influența psihomuzicalității cuvintelor asupra operelor literare, apelez la vorbele unei bătrâne, evident în context cultic, „Așa frumos vorbește de te unge pe suflet”.

PSIHOMEZICALITATEA
CUVÂNTULUI
MICROCOSMOSUL ARMONIEI

ROBERT SORIN BAICU

Menut Maximilian

ÎN CĂUTAREA UNUI TITLU

Născut într-o zonă mirifică a țării, la Târgu Frumos, Valentin Talpalaru debutează editorial cu placheta de versuri „Întoarcerea menestrelului” (1979), editată de Centrul de Creație Botoșani, însă oficial în volumul colectiv „Intonații” (1988) apărut la Editura Junimea. Dintre cărțile publicate amintim: „Ghemuit într-un sâmbure”, Ed. Junimea, „Nopti cu chirie”, Ed. Cronica, „Biblioteci rurale centenare din județul Iasi”, Ed. Vasiliana’98, „Liniltea vânatului”, Ed. Junimea, „Acordorul de semne”, Ed. Junimea, „Commedia dei media”, Ed. Princeps Edit, „Strada Măicuța”, Ed. Tipo Moldova, „Ultimul vorbitor de umbră”, Ed. Opera Magna. L-am întâlnit la Bistrița, unde an de an participă la festivalurile de poezie „George Coșbuc” și de proză „Liviu Rebreanu”.

Anul acesta, cartea „35 de poeme în căutarea unui titlu” a poetului Valentin Talpalaru, apărută la Editura Junimea din Iași, a primit Premiul „George Coșbuc”. Și nu întâmplător, pentru că volumul surprinde prin acuratețea liricii ce navighează în spațiul dintre strada Măicuța și Delta lui Rodion. De altfel poemele sunt doar numerotate însă, la cuprins, figurează posibilele titluri care ar putea fi date.

În prefață, criticul Ioan Holban spune că avem de-a face cu o carte „despre naștere și moarte, lumină și întuneric, speranța și certitudinea ratării existenței, dar mai ales despre o anume structură a condiției umane, de aici și acum; poetul face o radiografie cruntă însă adevărată a omului care, angajat într-un monolog fără orizont, caută dialogul cu celălalt”. (p. 5)

Poeziile surprind esența filosofiei existențiale a sufletului românesc într-o căutare a luminii: „Sigur, povestea nu poate începe decât așa/ Un om avea o singură viață de trăit”. (p. 15).

Îmbrăcând hainele cotidianului pe care le scoate din atelierul de creație, poetul descoperă „cuvintele amestecate/ Care seamănă până la lacrimi unele cu altele”. (p. 19) Structurându-și tematica, „cu înțelepciunea noastră de muritor” (p. 21), Valentin Talpalaru

mizează pe eternitatea scrisului care va rămâne peste timp ca o piatră de temelie. Imediatul devine poezie pentru cel care are puterea de a jongla cu cuvintele, știut fiind faptul că Valentin Talpalaru și-a îmbogățit structura livească nu doar prin sutele de cărți citite pe care le consemnează în reviste, ci mai ales prin studiile aprofundate în literatură. Astfel, nu ne miră faptul că spațiul existențial poate fi consemnat de pana poetului: „În spatele casei de pe strada Măicuța/ dormea ca un câine pârâul/ uneori mai tușea/strănuta/ și gata o inundație/ (Sus, taica Noe murea de răs)./ Eu, mă înecam ori de câte ori treceam/ peste el/ și asta se întâmpla zilnic./ Pe celălalt mal/ îmi întindea mâna ca o gheară/ ziua de mâine” (p. 23)

În cele 35 de poeme, regenerarea timpului este precum în poveștile în care focul primordial făcea ca din cenușa lemnului să iasă esența unei noi vieți. Aici ne întâlnim cu un „prunc în scutec înflorit” (p.

16), care va fi prezent sub diverse înfățișări pe tot parcursul cărții. „Eu îmi privesc nedumerit pașii/ Atât de încurcați încât/ Nu mai știu dacă mă îndrept/ Din moarte spre naștere” (p. 26), spune poetul.

Oameni și umbre, viață și moarte și, dincolo de toate, povestea unei „livezi de aur” în care semințele aduc, prin miezul lor, speranța. Rugăciunile poetului se spune că sunt auzite până departe în înaltul cerului, fiind trimisul lui Dumnezeu pe pământ pentru a înfrumuseța viața nemuritorilor prin așezarea cuvintelor în lirism: „Din icoana sub care înghesui/ rugăciunile mele seara/ niciun semn că m-ar asculta cineva./ Dimpotrivă, se scorojește ca un castan toamna/ aura sfântului care/ ar trebui să facă un plan de salvare/ pentru sufletul meu,/ unul

convingător să-mi dea lacrimile. /.../ Doamne, ce puține știi tu despre mine...” (p. 34)

Atunci când peste gândurile poetului se abat „păsări de fum/ Uitate de timp și de cântec” (p. 37), când nu mai are loc în propria casă de povara versurilor ce umplu odaia într-o așteptare așezării în pagină, se refugiază în spațiile luminii: „Topindu-mi ultima împotrivire/ În fața cuvântului” (p. 48).

Despre civismul de azi și frământările noastre, despre modul în care timpul a devenit unul neconvențional, poetul scrie în poemul 15: „La presiunea străzii trebuie/ să fixez o zi de audiență/ pentru toate amintirile/ care s-au adunat morman și peste care/ nu mai pot trece/ tramvaiele și trotinetele.../ așa că/ las să-mi crească picioarele ca niște/ catalige/ unul în capătul străzii/ altul dincolo, unde se aude mai bine/ clopotul./

Dar și așa nu e nimic de făcut/ amintirile cresc una din alta/ de parcă mi-aș dubla/tripla/ carapacea de viață/ de parcă/ strada ar fi o scară și/ îngerul acolo sus/ arbitrul/ care știe dinainte cine câștigă” (p. 46).

Ce bine ar fi dacă ne-am putea permite și noi, la fel ca în versurile poetului, să trecem peste anumite etape ale timpului, „Am sărit peste timpul rămas/ Cum ai sări peste masa de seară/ Și sufletul s-a tot dus/ Și a rămas singur afară” (p. 57), de fapt, singurătatea este cea care creează poezie adevărată, atunci când simți că nu mai poți venind salvarea prin cuvânt: „Te-au golit de lumină/ Și înăuntrul tău/ Au lăsat întunericul în care să te naști/ Moarte după moarte” (p. 60).

În lumea în care „cerul nu e perfect” sunt primii muguri ai creării perfecțiunii, din haos venind ordinea: „bătrânul care pierduse o mână/ și aștepta să-i crească la loc/ muind zilnic ciotul în apa iazului din curte./ Era mâna pe care visa să pună/ inelul iubirii și Ea/ nu mai avea timp să aștepte:/ pur și simplu murea./ Cândva fusese și aici o poveste/ în casa asta părăsită/ din care au fugit și șoarecii” (p. 63). Poetul este cel care ne redescoperă lumea prin proprii lui ochelari, permițându-și să-și scoată sentimentele la plimbare prin oraș pentru a vedea „fețe noi”, iar atunci când drumul se oprește „îmbufnat/ Ca un copil/ Căruia tata nu i-a cumpărat jucăria” (p. 80), să contureze o poveste despre propriul destin: „Viața mea va fi o propoziție,/ «Nu e normal mi s-a spus, într-a întâia/ tu vei rămâne mereu repetent;/ într-a întâia/ vei face doar linii și puncte chiar dacă/ pomul e verde și/ pisica face miau pentru că tu/ nu poți scrie cum face pisica tu/ va trebui să faci liniuțe foarte drepte/ de care se vor bucura/ toți membrii familiei. Seara la gura sobei/ nu vor mai spune povești ci/ vor admira liniuțele»/.../ «Dar viața mea este o propoziție/ protestez arătând-o cu degetul:/ ea este cea care trece pe stradă/ și are codițe și e blondă.» «Da – zic ei,/ dar uite ce rochiță de stambă cu liniuțe are:/ uite așa trebuie să crești și tu/ ca liniuțele alea frumoase»” (p. 84).

Vasile Spiridon, nota în „România literară”, nr. 39/2019: „Valentin Talpalaru continuă în registru liric reveriile iscate de toposul reliefului natal, convertind contemplația în confesiune. Dar turnura biografică, departe de a altera dicțiunea sentimentală, o sprijină printr-o discretă tandrețe...În dialectica recuperării și compensării afectivității, unde fluxul amintirii devine principiu poetizant, Valentin Talpalaru suprapune reveria peste substanța trecutului în perioada vieții când începe declinul spre un timp mortificant”.

Nu doar prin această carte, ci prin toată activitatea sa, Valentin Talpalaru dovedește seriozitatea omului care știe să construiască, prin intermediul cărților, o lume indistructibilă, aceea a literaturii.

Ion Todor

**TITU POPESCU,
„ADRIAN POPESCU
SAU POEZIA
REMINISCENȚELOR SACRE”,
EDITURA LIMES, CLUJ, 2019**

În monografia- eseu pe care Titu Popescu i-o dedică confratelui său acesta nu urmărește, așa cum se obișnuiește, descrierea cronologică a volumelor sale ci „aburul misterios care le dă viață” adică „motivele structurante, originalitatea, imaginile – talisman, recurențele specifice acestei poezii, obsesiile creative, elementele proprii care au dat viață unei opere omogene și au impus-o”.

Asemănarea dintre Adrian și Titu Popescu nu este numai de nume ci de idei, generație și destin, ambii având rădăcini paterne în Bucovina și materne în Ardeal, ambii locuind în Cluj și iubind Italia despre care au scris în nenumărate rânduri. De aceea monografia „Adrian Popescu sau poezia reminiscențelor sacre” e o analiză de profunzime a activității creatoare a unuia dintre marii poeți contemporani și în același timp un exercițiu de admirație față de acesta.

Parcursul poetic al lui Adrian Popescu începe încă din perioada echinoxistă, el fiind unul din întemeietorii acestei mișcări poetice de importanță națională în cultura română asemănător Cercului literar de la Sibiu sau Daciei literare de la Iași.

Echinoxistii se revoltă împotriva proletcultismului epocii încercând să racordeze încă odată poezia românească la cea occidentală, recent descoperită de o generație tânără și instruită, dezvoltând în condiții sociale și estetice noi valori tradiționale ale modernismului interbelic. „Echinoxul – afirmă Titu Popescu – a fost la începuturile lui un moment fast al modernismului târziu, urmărind estetizarea existenței sale sub semnul artei”.

Gruparea studenților clujeni avea deci „un solid substrat cultural și o nouă ideologie poetică” impunând creatori importanți în toate domeniile literaturii și artei în general.

Cei mai redevabili s-au dovedit a fi poeții din rândul cărora se remarcă: Dinu Flămând, Ion Mircea și Adrian Popescu debutanți în volum în 1971, an în care Adrian Popescu câștigă

Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor cu volumul „Umbria”.

Încă de acum se pot desluși liniile directe ale liricii sale: „aspirația spre ideal, propensiunea spre locurile profunde ale copilăriei, Bucovina, Italia, dorința de a descifra tainele Universului”.

O copilărie fericită, arhetipală este un topos recurent în poezia sa: „Prin pulberea lumii, copil, cu părul plin de viespi mari de aur și fluturi de seară / Până când n-ai mai fost decât un lung / Fuor de raze-n mâna nimănui”.

Este un spațiu mirific al copilăriei cu trăirea intensă a sacrului și oniricului.

Unirea copilului de la țară care se confruntă cu tainele realului care îl depășesc este surprinsă în versuri de mare finețe:

„Și cu puține lucruri se pot asemui / Dezamăgirea unui băiat blond / În fuga zănatecă pe lângă roți / Gata să prindă în colivia pumnilor / Scânteia galbenă / Pe care – o smulg copitele de fier / Din pietrele unui drum de țară”.

Italia, în special Umbria, este cel de-al doilea topos al iubirilor sale în care realul se amestecă cu imaginarul. Poezia și proza sa fascinează prin spectacolul urban sau campestru al unei Italii concrete dar și îndelung visate.

De la Gh. Asachi încoace nimeni n-a mai iubit Italia atât de mult ca Adrian Popescu. „El este – după cum observă Titu Popescu – îndrăgostit de o Italie culturală și livrescă, a cărei mitologie îl atrage, al cărei peisaj îl îmbogățește”. Pinii din munții Italiei îi amintesc de fagii din pădurile Bucovinei construind mental o geografie spirituală extinsă ce include spațiul românesc și italian deopotrivă. Metafizică prin excelență, poezia lui Adrian Popescu are o dimensiune cărturărească dezvoltată narativ în imagini care îmbrățișează deopotrivă vizibilul și invizibilul, lumea telurică și cea celestă. Titu Popescu descoperă o anume „jubilație” și o „exaltare celebrativă” a poeziei sale adăugând apoi că „rafinamentul poetului stă în simplitatea cultivată, alimentată mereu de nostalgia Paradisului, iar frazarea simplă evită abstracțiile, ducând direct la stratul metafizic”.

O altă dimensiune a poeziei sale, poate chiar „la qualité maîtresse”, este cea religioasă prezentă și indisolubil legată de creația sa, și care după afirmația lui Ion Buzași - „etalează un sentiment de împlinire prin contemplarea miste-

rului divin vădit în minunile zilnice, în hierofania cotidiană a sacrului”. Sentimentul religios nu este unul mimat sau indus din exterior ci unul nativ și cu adânci reverberații în conștiință. Metaforele biblice sunt litanii și rugăciuni adresate Divinității, expresii ale credinței sale nestrămutate în puterea binefăcătoare a acesteia: „Doamne, dă-mi tăria să înalț iar iambii / Dumnezeu cu două mâini lucrează totul: Fiul său și Duhul, cel purces din ambii / Fac să urce seva și să crească plodul”. Dumnezeu e în tot și în toate, în lucrurile mărunte și aparent nesemnificative (după cum și „infernul nu e numai jos și-n adâncuri / ci și la nivelul de sus”) însă „toate, Sfinte, știu că-s ale Tale, Daruri de la tine, fructele din ram”.

Apartenența la greco-catolicism, studierea sistematică a culturii italiene, vizitele dese în Italia, pe care o consideră o a doua patrie, au imprimat liricii sale un profund sentiment religios.

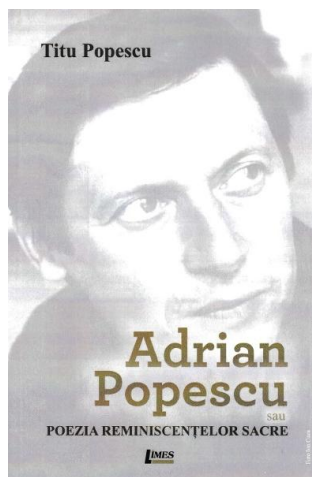
„Consecvența cu sine, felul său de-a fi egal cu sine, dovedește că la el religiozitatea a trecut din convingeri teoretice în practica normală a traiului zilnic. La el – continuă T. Popescu – melancolia devine o așteptare calmă a revelației, așa cum vocea sa blândă îi sublinează firea franciscană; blândețea comportamentală îi confirmă credința”.

La Adrian Popescu nu se poate vorbi de o departajare între poezia religioasă și nereligioasă „întreaga lui inspirație poetică fiind străbătută de un elan de sorginte creștină” Relaționarea cu Dumnezeu e permanentă, însuși actul creației fiind interpretat ca o apropiere de Divinitate în scopul dobândirii fericirii primordiale.

La drept vorbind poezia sa este o metaforă a Ființei care prin mijlocirea lui Dumnezeu își caută sinele. Trăirile sale sunt autentice și intense iar eticul și esteticul se află într-o fericită simbioză. Titu Popescu exclude ușorul manierism de care îl acuzau unii critici considerând că Adrian Popescu este o conștiință artistică profundă, un spirit în căutarea ontologică a sensurilor vieții și ale lumii.

Aserțiunile lui Titu Popescu sunt solid argumentate și echilibrate, nelaudative sau hazarde, punând în lumină profilul unui poet în deplinătatea forțelor creatoare având încă multe de spus în poezia actuală românească.

În finalul volumului autorul îi face lui Adrian Popescu un admirabil portret care merită

citată în întregime: „Adrian Popescu este un poet sobru și calm, care-și extrage din asumarea umilinței franciscane încărcătura spirituală a gesturilor celebrative și ne îmbie la ceremonialuri poetice pure și ingenuie, la un spectacol rezultat din combinarea materialității cu imaterialitatea, un spectacol al cuvintelor regizat cu tandrețe, după un secret pe care-l deține. Numele lui se poate chema talent.

Cât privește Italia, îi suntem „veșnic datori”...

MOMENTE MEMORABILE

*Rodica Pospai
Păvălan*

DIN VIAȚA CULTURALĂ A CRAIOVEI

Între mai multele manifestări culturale care au avut loc la Craiova, după închiderea ediției precedentului număr al revistei noastre, la o semnificație aparte și la un nivel deosebit s-a situat *Festivalul Concurs Național al Interpretilor Cântecului Popular Românesc „Maria Tănase”*. Ediției i s-a acordat de către organizatori (Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, cu sprijinul Consiliului Județean Dolj) toată importanța cuvenită, pentru că a ajuns la o ediție jubiliară, cea de-a XXV-a și pentru că, având loc din doi în doi ani, festivalul a împlinit acum 50 de ani de existență.

Pe scena Teatrului Național „Marin Sorescu”, în perioada 11-15 noiembrie, au participat peste 50 de concurenți, reprezentând toate zonele folclorice și mai bine de jumătate dintre județele țării. Au participat la concurs, de asemenea, pentru prima dată, reprezentanți ai folclorului românilor din jurul granițelor țării, respectiv din Republica Moldova, din Bulgaria și din Serbia.

În recitaluri au fost prezenți Angelica Stoican, Floarea Calotă, Matilda Pascal Cojocărița, Petrică Mățu Stoian, Daniela Condurache, Niculina Stoican, dar și Paula Seling, Adriana Trandafir, tariful Valentin Albeșteanu, Ana

Munteanu, Gheorghe Roșoga, Mia Dan, Maria Voicescu, Vasilica Dinu, Mariana Drăguț, Ioan Bocșa, Mariana Ionescu, Constantin Enceanu, Constantin Lătărețu și alții.

Per total, în cele 25 de ediții ale festivalului au fost peste 1650 de concurenți, iar mai mult de 400 au câștigat diferite premii, premii speciale, mențiuni, distincții.

Au încântat publicul prin cântecele lor, ca invitați, și unii dintre cei mai mari interpreți români de folclor ai momentului, între care: Acompaniamentul a fost unul pe măsură, prin orchestrele „Lăutarii” din Chișinău – dirijor Nicolae Botgros și orchestra Ansamblului Folcloric „Maria Tănase” din Craiova – dirijor Nicolae Drăghia.

Președinte al juriului a fost academician Sabina Ispas, iar președinte de onoare prof. univ. dr. Florea Firan, inițiatorul, în urmă cu 50 de ani, al Festivalului, iar director al Festivalului doamna Amelia Loredana Etegan.

Menționăm, de asemenea, Caietul-program realizat de jurnalista Magda Bratu, care este un adevărat documentar despre cel mai important festival de folclor din România.

Trofeul Festivalului a fost câștigat de tânăra interpretă Luiza Elena Turcu, de 16 ani, elevă a Liceului „Tudor Arghezi” din Craiova, originară din comuna Mischii – Dolj. *Premiul I* la secțiunea soliști instrumentiști a fost obținut de Tudor Ciprian Vârciu, originar din Scărișoara, județul Alba (taragot), iar la secțiunea soliști vocali a revenit tânărului Vlăduț Sărmaș, din județul Bistrița-Năsăud.

Cea de-a 46-a ediție a *Festivalului „Craiova muzicală”* s-a derulat pe durata a trei săptămâni, debutând pe 15 noiembrie, cu excelentul spectacol „*Degeaba 30*”, al lui Tudor Gheorghe, care pe 21 și 22 decembrie a fost prezentat și la Sala Palatului din București, iar pe 26 ianuarie 2020 pe TVR 1. Spectacolul este un dramatic mesaj social privind evoluția românească de la revoluție până în prezent și are la bază un concert mai vechi al lui Tudor Gheorghe, intitulat „Mie-mi pasă”, realizat în memoria martirilor de la Timișoara și a tuturor victimelor Revoluției din Decembrie 1989. Dirijor și orchestrator a fost, ca de obicei, Marius Hristescu.

Al doilea concert, pe data de 20 noiembrie, a fost susținut de pianiștii Valentina Sandu-Dediu și Dan Dediu, care au prezentat compoziții ale unor maeștri ai muzicii românești, dar

și din creațiile proprii ale lui Dan Dediu. Apoi, pe 26 noiembrie, *Concertino Accordion Band* (din Republica Moldova), a demonstrat că acordeonul se pretează cum nu se poate mai bine și la muzică clasică și jazz, nu doar, așa cum se consideră îndeobște la noi, la muzică populară.

Penultima zi din luna noiembrie a adus pe scena Filarmonicii Oltenia *Ansamblul de muzică veche „Anton Pann”*, a cărui misiune a fost să aducă și să împărtășească publicului frumusețea muzicii vechi românești, iar pe 3 decembrie, concertul *Formației de muzică bizantină „Psalmodia”*, a Universității Naționale de Muzică din București. Seara Sfântului Ierarh Nicolae a adus pe scena Filarmonicii „Oltenia” Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici” din Chișinău, eveniment ce a marcat încheierea festivalului.

Ceea ce mai merită amintit este că suita de manifestări din cadrul acestui festival s-a bucurat de atenția publicului craiovean, dovedită prin prezența la spectacole.

Sâmbătă, 30 noiembrie, la Biblioteca „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova, a avut loc Adunarea generală a Filialei Dolj a Uniunii Ziariștilor Profesioniști, în prezența președintelui Uniunii, ziaristul Doru Dinu Glăvan.

Întâlnirea a avut drept ordine de zi marcarea „Centenarului UZPR” în Filială, aniversarea a 115 ani de la înființarea primei Asociații a ziariștilor craioveni (17 decembrie 1904), completarea organismului de conducere și atribuirea unei denumiri pentru Filială.

Ziariștii prezenți la adunare au votat în unanimitate ca filiala Craiova a UZPR să poarte numele de *Filiala UZPR „Tudor Arghezi”*.

La ultimul punct înscris pe ordinea de zi, membrii filialei au reales ca președinte pe scriitorul și jurnalistul Mircea Pospai, care a propus, la rândul său, un comitet de conducere. Au fost aleși, cu unanimitate de voturi, Marga Bulugean (secretar), Mihaela Albu, Nicolae Bălașa și Marcel Stănculeasa – membri.

Pe data de 10 decembrie, Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor a lansat, la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, primul volum al „*Caietelor macedonskiene*”, lucrare care cuprinde comunicări științifice prezentate la simpozionul dedicat poetului Alexandru Macedonski, pe 12-13 iunie 2019.

Ziua Culturii Naționale și împlinirea a 170 de ani de la nașterea poetului național Mihai Eminescu a fost marcată prin interesante manifestări – la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Teatrul Național Craiova, Colegiul „Carol I”, Seminarul teologic și alte instituții culturale sau de învățământ.

La Muzeul Olteniei, secția de istorie, a fost deschisă, în perioada decembrie 2019 – februarie 2020, o expoziție a Laboratorului de restaurare. În cadrul acesteia au fost prezentate unele dintre cele mai valoroase relicve istorice readuse la viață în ultima vreme de către specialiștii în restaurare.

(Notă: informațiile pentru articolul de față provin din participarea directă la unele evenimente și de pe site-urile instituțiilor implicate, iar fotografiile din mediul on-line).

Luiza Turcu, câștigătoarea Trofeului Festivalului „Maria Tănase”

Distincție pentru Filiala UZPR Craiova

Aurora Speranța Cernitu

**FILOMELA ELENA
BUCUR –
DINAMICA DANSULUI
ȘI A CULORILOR**

Am ales să vă prezint de această dată o artistă contemporană, unică în demersul ei, atipică în ceea ce privește mesajul artistic, o artistă a cărei exprimare liberă o propulsează pe o cale originală. Filomela Elena Bucur – căci despre ea este vorba, deschide o ușă prin care ne invită să vedem o altfel de lume... O lume în care lumina și culoarea stăpânesc deplin... O satiră – căci Filomelei nu-i lipsește umorul. Mijloacele sale de expresie sunt variate, de la tușuri, cerneluri, la pictură, culori eclatante care sporesc dinamica lucrărilor sale. Energia, mișcarea, dinamismul și dansul personajelor ne invită la altfel de trăiri, emoții...

Ductul sigur, redat cu precizie construiește personajul cu iuțeala unei minți inteligente. Cu ironie și sarcasm scoate la iveală trăsături ascunse, defecte bine camuflate. Ai zice că Daimonul ei nu o părăsește nici o clipă. La Filomela nu se simte trudă și sudoare. E doar un imens continuu de culoare și formă, pe care-l slujește cu acribie. Pictura ei e un dar magic, ritualic. Femei în cele mai dezinhitate ipostaze, cu fețe răvășite și priviri stranie, corpuri distorsionate de emoții și senzații. Cu îndrăzneală și fără compromisi Filomela își împlinește harul... Libertăți interioare deschid ferestre spre lumi noi....

Cele mai complexe ființe sunt relevate cu nonșalanță – plimbări în rai, femei îngeri, African People, Asian People, porci înaripați. Aureolele și aripile fac parte dintr-o recuzită la îndemână, aproape profană, căci știe să șteargă distanțele dintre oameni și divin – zei după chipul și asemănarea Omului...

Filomela Elena Bucur nu estompează nimic, nu ascunde nimic – stări și sentimente. Ea transpune pe hârtie cu nonșalanță imagini din lumea sa interioară, ne invită să căutam adevărul dincolo de aparențe. Se transpune într-un Don Quijote feminin care sancționează minciunea, trădarea, înșelătoria, iubirile trădate. Toate aceste

sentimente le transpune în culoare și formă și ni le relevă cu generozitate.

Punctul forte, forța sa stă într-un desen impecabil, care trădează o gândire ascuțită, desen acompaniat de culori îndrăznețe ce fac din lucrările artistei repere ale memoriei, căci o dată privite, acestea rămân adânc întipărite în amintire, sunt remarcabile, nu le uiți. Te strigă și te fac să te reîntorci la ele din timp în timp. Forța detaliului semnificativ se relevă constant, printr-o vibrație concentrică ce angrenează întregul discurs artistic.

O temă larg abordată este cea a pisicoanelor, este o odă adusă felinei miniaturale, al căror tors ritmic vibrează coloristic pe planșeta Filomelei Elena Bucur. Ele acoperă o parte importantă în rândul temelor abordate de artistă.

Filomela Elena Bucur este absolventă a Facultății de Arte Plastice București (1990-1996), specializarea: Grafician, profesori: Ioan Bitzan, anul întâi și doi, Design: Sergiu Georgescu, Mihai Mănescu, anul 3–6. Din 1999 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România.

Prin personalitatea sa puternică, Filomela Elena Bucur face parte din galeria artiștilor remarcabili contemporani, al căror univers pictural cucerește prin mesajul simbolic, dar și cel social.

Gabriela Boangiu

**PERCEPȚIA
DEOCHIULUI
ȘI PARTICULARITĂȚILE
PRACTICILOR PROTECTIVE**

Modul în care a fost perceput deochiul în comunitățile de odinioară prezintă numeroase particularități pe care vom încerca să le detaliem pe larg, urmărind pe de o parte semnele, simptomatologia, descrierea acestuia, pe de altă parte structura descântecului, cum e construit stilistic, tipologia lui: de leac, de protejare a gospodăriei etc. Conținutul descântecului conține anumite particularități, inclusiv structura sa este atipică, nu conține versuri cu rimă, formulările au o logică proprie, iar semnificativ este uneori și modul în care este spus – șoptit, repetitiv, sacadat.

Particularitățile practicilor protective fac referire la anumite elemente profilactice anumite ziceri *ca să nu se prindă*. Important este cum este construit stilistic descântecul: cine îl spune, cum este descris deochiul, semnele sale. Motivele deochiului pot fi variate și vorbesc despre modul în care sunt percepute anumite calități sau atribuții, descântecul descriind uneori un adevărat ceremonial menit să restabilească ordinea inițială.

Deochiul se află într-o legătură directă cu ceea ce ține de vedere, de a vedea, este de fapt vorba despre intensitatea de a vedea și modul în care este perceput faptul respectiv, despre modul în care este orientată privirea de către sentiment. A vedea și a ascunde de la vedere, iată o valență profilactică a ocultării – de aici decurg o serie de gesturi menite să preîntâmpine deochiul: a înveli copiii în postav roșu, a-i feri de persoane care deochie, a pune șnur roșu la mâna pruncilor, a purta usturoi sau diverse obiecte cu încărcătură simbolică, sacră.

Există numeroase personaje „ochioase” în folclor, care vorbesc despre modul în care este înțeles ajutorul pe care îl pot oferi acestea. Ele permit o extindere a percepțiilor, așadar putem menționa personaje precum Ochilă, Pașări-Lăți-Lungilă și celelalte ajutoare asemeni lor. Ochii, respectiv vederea, se află într-o strânsă legătură și cu gelozia, cu invidia. Descântecul are rolul de a identifica ce a produs dezechilibrul și a remedia printr-o modalitate menită să ofere siguranță, de exemplu: „E făcut cu două, eu desfac cu trei, e făcut cu trei eu desfac cu patru, e făcut cu patru, eu desfac cu cinci etc.” Iată un exemplu concludent și în privința modului în care este alcătuit descântecul.

Conținutul descântecului conține anumite particularități, inclusiv structura sa este atipică, nu conține versuri cu rimă, formulările au o logică proprie, iar semnificativ este uneori și modul în care este spus – șoptit, repetitiv, sacadat. Există așadar mai multe tipuri de descânțete, cele care pot fi considerate rugăminți: „Bună dimineața rouă rouliță!/- Mulțămim dumitale/ Mândră drăguliță/ Am venit să mă închin / și să mă rog ca să mă speli... Să mă limpezești/ De toate urile/ și făcăturile”¹, altele pot fi formulate într-o manieră mai directă, adresându-se fix deochiului, ca o indicare: „Fugi dedeochi dintre ochi/ Fugi deochetură/ Că te ajunge vânt din gură”².

Motivele deochiului pot fi variate și vorbesc despre modul în care sunt percepute anumi-

te calități sau atribuții, descântecul descriind uneori un adevărat ceremonial menit să restabilească ordinea inițială. Conținutul descântecului face referiri și la anumite elemente ajutoare, anumite plante cu valențe profilactice, la anumite atitudini, indică anumite zone corporale asupra cărora el trebuie să-și manifeste eficiența: „Fugi dedeochi dintre ochi/ Fugi deochetură/ Că te ajunge vânt din gură/ Fugi deochiat/ Că te ajunge vânt turbat/ Fugi dedeochi din fața obrazului/ din zgârciul nasului/ Din grumazii gâtului/ Din creierii capului/ din splină, din inimă/ Și să ieși și să te duci/ Că eu în gură te-am descântat/ Cu mâna te-am luat/ și în vânt te-am aruncat/ să rămâie (cutare) curat...”.

Structura descântecului face referire la cine descântă, cui, când se descântă, întâlnindu-se astfel mai multe tipuri de descânțete, construite fie ca o rugămintă, ca o indicare, ori ca o poruncă directă sau indirectă³ (de exemplu: descântec de gânduri rele: „Fugiți gânduri blestimate, / Și cuge-te necurate/ mergeți în pustietate/ prin munți, prin văi depărtate.../ Risipiți-vă în vânturi/ În mări și alte adâncuri/ (...) Ieșiți voi gânduri urâte/ Fugiți, mergeți amărâte/ Veniți voi gânduri bune”. Modalitățile prin care sunt construite descânțetele sunt variate, fie prin comparație, enumerație, gradație sau dialog, povestire⁴.

Prin descântec este prefigurată depășirea impasului, invocându-se uneori anumite entități, divinități Sf. Maria, Dumnezeu, Sfintele zilelor din săptămână – Sf. Vineri... („Doamnelor/ Împărăteselor/ vrednicilor/ și harnicelor/ puternicilor / si sfintelor” sau „Voi cuconițelor / domnițelor/voi împărăteselor// voi preoteselor”), fie se cere ajutor unor elemente ce apar investite simbolic cu putere curativă – „pârâul Iordan”, „rouă nescuturată” ș.a. Uneori ignorarea bolii face ca aceasta să se supere că nu i se acordă atenție și să plece.

Particularitățile practicilor protective includ fie anumite referiri la elemente profilactice, apotropaice – de ținere a răului departe, de protecție (să nu se prindă): usturoi, busuioc sau diverse practici menite să alunge deochiul. Tipologia descântecelor ține cont de destinația acestora, fiind fie de leac, fie de protejare a gospodăriilor.

Aceste practici de odinioară fac trimitere la un orizont al gestului orientat înspre profilaxie și remediere, un ansamblu de atitudini ce rămâne în atenția cercetătorilor prin bogăția simbolismului său.

¹ Simion Florea Marian, *Descânțetele poporane române*, Editura Coresi, București, 1996, p. 47.

² Ciușanu, Gh. F., *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și noi*, Editura Saeculum I.O. colecție Mythos, p. 251

³ Gorovei, Artur, *Descânțetele românilor*, 1931, p. 87.

⁴ *Ibidem*.

Iolanda Mănescu

TINERI REGIZORI ȘI SCENOGRAFI – ZECE EDIȚII

Anul 2020 reprezintă, pentru Teatrul Național „Marin Sorescu”, un an al aniversărilor. Poate cea mai importantă dintre acestea va fi împlinirea a o sută șaptezeci de ani de la fondarea Teatrului Național a cărui istorie, iată, se numără în secole. Aniversările sunt însă multe și diverse. Printre ele nu putem să nu amintim o ediție cu totul excepțională ce își așteaptă intrarea în scenă peste doar câteva luni, a Festivalului Internațional Shakespeare care aduce, odată la doi ani, trupe prestigioase de pe întreaga planetă, transformând orașul într-un adevărat centru al teatrului mondial. A douăsprezecea ediție a Festivalului aniversează nu doar cei douăzeci și șase de ani de la fondarea acestui eveniment, ci și optzeci de ani de viață ai creatorului Festivalului Shakespeare, Emil Boroghina. Actorul, regizorul și directorul, dedicat total fiecăreia dintre funcțiile asumate, a reprezentat și fermentul datorită căruia Teatrul Național din Craiova a fost, timp de un deceniu, între 1990 și 2000, un adevărat mesager al teatrului românesc pe scenele lumii, în perioada când trupa acestui teatru, atinsă de harul înalt al regizorului Silviu Purcărete, a cutreierat pământul cu spectacolele lui.

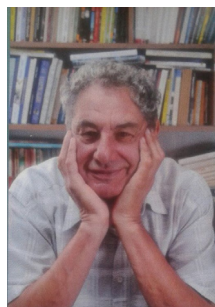
Teatrul care, de-a lungul timpului, a avut la conducere scriitori români marcanți precum Emil Gârleanu, Liviu Rebreanu sau, mai aproape, I. D. Sîrbu, teatrul care s-a bucurat în anii '50 de prezența „promoției de aur”, așa cum a rămas consemnat în istoria teatrului românesc grupul de mari actori ce debutau la Craiova în 1956, însoțiți fiind de profesorul lor, marele regizor Vlad Mugur, teatrul care poartă numele marelui poet Marin Sorescu, nu putea să se dezmință și, iată, la ceas aniversar, unul dintre evenimentele din istoria sa recentă, Concursul de proiecte pentru tineri regizori și scenografi, a ajuns la a zecea ediție. Încă din 2010, când a avut loc pentru prima dată, concursul a declanșat o infuzie de noutate și de tinerețe care a cucerit publicul, dar și potențialii viitori concu-

renți. Spectacolul gândit de regizoarea Diana Dragoș, în echipă cu scenografa Adriana Dinulescu, primul proiect câștigător, a adus o perspectivă proaspătă asupra textului caragialian „Conu Leonida față cu reacțiunea”, a încântat publicul și, mai mult decât atât, a înlesnit tinerilor artiști calea spre construirea carierelor lor aflate la început de drum. Cei zece ani au continuat apoi să propună noi nume, abordări noi, texte noi, autori contemporani, moduri de lucru inovatoare, diferite, chiar îndrăznețe. „Photoshop” a fost următorul spectacol pus în scenă, în urma câștigării concursului, de regizoarea dar și autoarea textului Catinca Drăgănescu, însoțită de scenografa Sorana Țopa, la sala „I.D. Sîrbu”, fixarea spațiului de joc fiind una dintre condițiile participării la concurs. O altă condiție, legată de vârsta concurenților și de numărul de ani de la absolvire, asigură participarea unor tineri ale căror cunoștințe acumulate în școală sunt în plin proces de tatonare, experimentare, îmbogățire cu propriile idei și concepții, deci originalitatea este unul dintre punctele forte ale spectacolelor selecționate. Următoarele două ediții au adus producțiile unor tineri regizori care au devenit în timp nume cunoscute și apreciate pe scena românească. Este vorba despre „Profu’ de religie”, pe textul Mihaelei Michailov bazat pe evenimente stringente din viața reală a societății, în regia și scenografia lui Bobi Pricop, și, în anul următor, „Spargerea” lui Dragoș Alexandru Mușoiu, dramatizarea fiind făcută de regizor după nuvela „Jaf armat” de Răzvan Petrescu, iar scenografia fiind semnată de Andreea Simona Negrilă. Câștigătorii celei de a cincea ediții au fost proiectele lui Andrei Măjeri, cu scenografia Alexandrei Panaite, „Exploziv” de Elise Willk, și al Letei Popescu, scenografia Gloria Gagu, intitulat „Sfârșit”, dramatizare făcută de Oana Hodade după proza lui Florin Lăzărescu. Următoarea ediție a adus pe scenă „Cealaltă țară”, după romanele deținătoare Premiului Nobel, Herta Müller, „Omul este un mare fazan pe lume” și „Călătorie într-un picior”, spectacol conceput de Alexandru Istudor, scenografia Francesca-Antonia Cioancă. „Monstrul Nisipurilor” de Csaba Székely, regia Irina Crăiță-Mândră, scenografia Cezarina Iulia Popescu, „White room” de Alexandra Badea, regia Florin Caracala, scenografia Ana Ienașcu, „Playground” de Raul Coldea, regia Raul Coldea, scenografia Alexandra Budianu au reprezentat apoi concepția spec-

tacologică a câștigătorilor competiției pentru tineri regizori și scenografi din anii ce au urmat, aducând, pe rând, un suflu nou pe scena craioveană, mobilizând artiștii și entuziasmând spectatorii. Concursul în sine, cât și realizările lui, s-au bucurat de-a lungul timpului de atenția și aprecierea criticii de specialitate.

În anul 2020, după mai multe ediții care au promovat în principal textele unor autori contemporani, aceasta fiind de altfel și una dintre cerințele concursului, ediția a zecea revine la autorii consacrați ai dramaturgiei românești, proiectele regizoral-scenografice trebuind să fie bazate pe opera scriitorului ce dă numele teatrului craiovean: Marin Sorescu. Din bogăția de idei și concepte propuse de concurenți, a căror fantezie creatoare a debordat în interpretări, adaptări și chiar rescrieri, reprezentând astfel o mare provocare pentru juriu în alegerea proiectului ce urmează să fie concretizat pe scenă, a fost ales proiectul intitulat „Unde mi-e sufletul”, regia Norbert Boda, scenografia Ana Ruxandra Manole. Spectacolul, ce urmează să fie pus în scenă, va fi așteptat cu un interes crescut și datorită faptului că regizorul selectat a fost prezent în Festivalul Theater Networking Talents, iar spectacolul său „O viață normală” a însuflețit audiența, Norbert Boda câștigându-și deja admiratori care vor urmări cu mare interes evoluția sa pe scena craioveană.

Așadar, a zecea ediție a Concursului pentru tineri regizori și scenografi nu putea fi pusă mai bine în valoare decât apelându-se, iată, la marile valori ale dramaturgiei românești generatoare mereu de inspirație, de energie nouă și de imaginație. Câștigătoare sau nu, proiectele regizoral-scenografice propuse în an aniversar au explorat, cu siguranță, în modul cel mai stăruitor, o operă ce va rămâne pentru totdeauna un reper major în cultură, opera lui Marin Sorescu.

Dumitru Duță

CAPODOPERE ALE LITERATURII ANTICE

Încă din antichitate, autorii unor opere literare au exprimat valori filosofice și etice în procesul conturării personajelor, ca spre exemplu personajul Ghilgameș din epopeea ce-i poartă numele.

Creație sublimă a literaturii sumero-babiloniene, **Epopoea lui Ghilgameș**, cu cele 3000 de versuri, s-a conturat definitiv, ca și **Poemul Creațiunii**, în perioada domniei vestitului rege Hammurapi (1792-1749 î.e.n.).

Rege puternic și luminat, considerat fiu de zeu, constructor al orașului Uruk, înzestrat de zeii cei mari cu toate calitățile, Ghilgameș căutând nemurirea „a văzut totul până la marginea lumii și a pătruns în taina tuturor lucrurilor” (Epopoea).

Printr-o povestire dramatică, cu mult talent și cu sensuri filosofice profunde, ni se înfățișează elogiul prieteniei lui Ghilgameș cu sălbaticul Enkidu, creat de o zeiță.

Căutând nemurirea și înspăimântat de groaza morții, Ghilgameș a străbătut mările și munții până a ajuns la Utnapiștim, rege salvat de la potop de zei. În acest frumos poem este scos în evidență pentru prima dată omul creator de valori materiale și spirituale, cu dorința lui de a se măsura cu zeii, de a ajunge la cer și de a fi nemuritor. Ghilgameș îl întreabă pe Enkidu:

„Cine poate oare, prietene, să ajungă până la cer?

Doar zeii singuri și soarele domnesc acolo-n veșnicie,

Dar zilele muritorilor rămân numărate!

Orice ar face oamenii totu-i ca suflarea vântului.”

Devenind conștient de propria condiție umană, de limitele vieții și ale puterii omului, Ghilgameș rămâne un erou civilizator pe care han-gița Siduri îl sfătuiește zicându-i: „Tu Ghilgameș, zi și noapte bucură-te și te veselește” (Epopoea).

În lumea lui legendară, Ghilgameș, căutând nemurirea, a trăit pentru prima dată cu 2800 de ani î.e.n. drama umană a cunoașterii și creației prin care a rămas nemuritor. Aceași

dramă o vom întâlni peste milenii în creația medieală și modernă.

Analizând acest poem tradus și cunoscut în Egipt, Lucian Blaga preciza că „În marele epos al eroului Ghilgames, cel dintâi epos al omenirii Utnapiștim nu este altul decât Noe al sumero-babilonienilor, adică omul care se salvează de catastrofa potopului printr-o corabie.

Gândirea filosofică egipteană din antichitate se desprinde din **Textele** piramidelor și ale sarcofagelor, din **Cartea** morților și din **Marele** imn al lui Athon. În scurta perioadă a celei dintâi religii monoteiste de stat din lume, creată cu aproximativ 150 de ani înainte de Moise, de către faraonul Amenofis al IV-lea, a fost elaborat de către acesta „Marele imn al lui Athon“, pentru a-l elogia pe unicul Zeu –Soare :

„Sclipind de frumusețe te arăți la orizont
Athon cel viu, întâia obârșie a vieții!“

El este începutul și creatorul lumii zeul tuturor oamenilor:

„Ai zămislit din tine un milion de chipuri
Tu dăruie răsuflet și însuflețești făptura
Că tu ești astrul zilei, stând mai presus de toate.“

Monoteismul egiptean, cel indian, persan și apoi cel ebraic au constituit o adevărată revoluție spirituală în istoria religiilor, cu rezonanțe adânci în dezvoltarea culturii și a civilizației umane.

Scrise în cea mai veche limbă indiană, sanscrita între anii 1300-1000 î.e.n. **Vedele** sunt cărțile arienilor din India. Ele cuprind patru volume, cu o deosebită valoare religioasă, filosofică și literară.

Rig-Veda conține imnurile de laudă adresate zeilor și **Imnul** creației cosmice, din care

cităm câteva versuri de o rară profunzime filosofică, unde apare ideea monoteismului cosmic:

„Atunci nici neființă n- fost și nici ființă,
Căci nu era nici spațiu, nici cer și nici stihie,
Avea stăpân și margini pe atunci Universul?
Avea adânci prăpăstii? Dar mare? Nu se știe,
Nu se născuse noaptea, căci nu fusese zi.
Însă ceva în lume... unicul se ivi“.

Marea epopee **Mahabharata** (sec. al V-lea î.e.n.), unde apar Infernul și Paradisul, ca ultimă iluzie a omului, conține 120000 de versuri, prezentând teme din istoria și filosofia Indiei, precum și zeii indieni ce călătoreau prin cer în care de foc, folosind arme distrugătoare împotriva oamenilor.

Această relatare o găsim și în poemul **Ramayana** scris între anii 500-300 î.e.n., unde din povestirea vieții prințului Rama se poate desprinde profilul omului ideal, model de erism, cinste și virtute.

Creații literare de excepție ale lumii antice, **Iliada** și **Odiseea**, conturate în secolul al VIII-lea î.e.n., sunt considerate fundalul literaturii grecești și europene, reflectând aspirații și idealuri ale omenirii.

Redescoperind omul ca valoare socială, creator de cultură și civilizație, grecii antici doreau să-l facă mai puternic decât propriul său destin. Acest ideal educațional a fost pentru prima dată exprimat de Homer prin calitățile eroului Hector : „să fiu totdeauna primul între ai mei, înaintea tuturor să mă disting, să fiu meșter la vorbă și vrednic la fapte.“

De fapt, **Iliada** și **Odiseea** au fost pentru greci adevărate cărți de educație morală, estetică și religioasă.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Mihai Sultana Vicol,
Mihai Fircă,
Constantin Pădureanu,
Florian Copcea,
Acad. Mihai Cimpoi,
Tudor Nedelcea,
Mihai Antonescu și
Ioan Baba*

Jeffrey Archer

CINE NU RISCĂ NU CÂȘTIGĂ

- Nu se poate să vorbești serios.

- Mai serios de-atât nu se poate, tata, și ți-ai fi putut da seama de lucrul acesta, dac-ai fi ascultat vreodată ceea ce ți-am tot spus eu, în ultimii zece ani.

- Dar ți s-a oferit un loc la vechiul meu colegiu de la Oxford, la drept, și, după absolvire, vei putea să lucrezi cu mine în barou. Ce altceva mai mult de-atât și-ar putea dori un tânăr?

- Să i se permită să urmeze cariera pe care și-o alege singur și să nu se aștepte de la el să meargă pe urmele tatălui său.

- Asta ar fi un lucru chiar așa de rău? La urma urmelor, eu mă bucur de o carieră fascinantă și meritorie și, îndrăznesc să sugerez, de oarecare succes.

- De un succes strălucitor, tata, dar nu despre cariera ta discutăm noi, ci despre a mea. Și poate că eu nu vreau să fiu un avocat de vârf care își petrece întreaga viață apărând o șleahtă de tâlhari pe care niciodată nu s-a gândit să-i invite la prânz, la clubul său.

- Pari a fi uitat că chiar acei tâlhari ți-au plătit educația și stilul de viață de care te bucuri în prezent.

- Niciodată nu mi se permite să uit lucrul acesta, tata, și acesta este motivul pentru care intenționez să-mi petrec viața asigurându-mă că asemenea răufăcători sunt închiși pe lungi perioade de timp și nu se permite să fie eliberați și să-și continue o viață de crime, mulțumită talentului tău avocațesc.

William a crezut că, în sfârșit, îl redusese la tăcere pe tatăl său, dar s-a înșelat.

- Poate că ești de acord cu un compromis, băiete dragă?

- Nicio șansă, tata, a spus cu fermitate William. Semenii cu un avocat care pledează pentru reducerea pedepsei, deși știe că apără o cauză pierdută. Dar, pentru o dată, elocința ta se lovește de niște urechi surde.

- Nu-mi permiți nici măcar să-mi expun cazul, înainte de a-l respinge fără ezitare?

- Nu, pentru că eu nu sunt vinovat și nu trebuie să dovedesc unui juriu că sunt nevinovat, numai ca să-ți fac ție plăcere.

- Dar ai fi gata să faci ceva care să-mi facă plăcere, nu-i așa, dragul meu?

În iureșul băătăiei, William și uitase că mama lui stătea așezată, tăcută, la celălalt capăt al mesei, urmărind îndeaproape turnirul dintre soțul și fiul ei. William se pregătise bine să lupte cu tatăl lui, dar știa că, pentru mama lui, nu era loc de niciun meci. A tăcut încă o dată. Tatăl s-a folosit de tăcerea lui.

- La ce te gândești, Onorată Instanță? a întrebat Sir Julian, netezindu-și reverele jachetei și adresându-se soției ca și cum ea ar fi fost judecătoarea la înalta curte.

- Lui William i se va permite să meargă la ce universitate vrea, să-și aleagă materiile de studiu pe care le dorește și, odată ce va absolvi, să urmeze ce carieră vrea să urmeze, a spus Marjorie. Și, mai important, tu vei renunța cu grație și niciodată nu vei mai deschide acest subiect.

- Mărturisesc că, cu toate că accept judecata ta înțeleaptă, aș putea considera ultima parte cam dificilă, a spus Sir Julian.

Mama și fiul au izbucnit în râs.

- Mi se permite să pledez pentru moderație? a întrebat Sir Julian, cu inocență.

- Nu, a spus William, pentru că eu voi fi de acord cu termenii mamei numai dacă, timp de trei ani, îmi vei susține necondiționat decizia de a intra în Poliția Metropolitană.

Sir Julian Warwick QC s-a ridicat de la locul lui din capul mesei, i-a adresat soției o scurtă înclinare a capului și a spus fără convingere:

- Dacă așa dorește Înălțimea Voastră...

William Warwick își dorise să devină detectiv încă de la vârsta de opt ani, când rezolvase misterul dispariției 'tabletelor de Mars'. A fost o misiune simplă, care nu a necesitat existența unei lupe, i-a explicat el directorului internatului.

Dovada – ambalajul dulce - a fost descoperită în coșul pentru hârtii al vinovatului și acesta nu a putut demonstra că-și cheltuisese din banii de buzunar la magazinul din perimetrul școlii, în acea perioadă de timp. Și ceea ce a înrăutățit situația pentru William a fost faptul că Adrian Heath era unul dintre cei mai apropiați tovarăși ai lui și el considerase că între ei va urma o prietenie pentru toată viața. Când a discutat cu tatăl lui, pe la jumătatea trimestrului, acesta i-a spus: 'Trebuie să sperăm că Adrian a învățat ceva din această experiență, altfel cine știe ce va deveni băiatul acesta.'

În ciuda faptului că William a fost ironizat de colegii lui, care visau să devină doctori, avocați, profesori, chiar și contabili, responsabilul pentru cariere nu s-au arătat deloc surprins când William l-a informat că el va deveni detectiv. Înainte de încheierea trimestrului, ceilalți băieți îl porecliseră Sherlock.

Tatăl lui William, Sir Julian Warwick, voia ca fiul său să meargă la Oxford să studieze dreptul, așa cum făcuse și el cu treizeci de ani înainte. Dar, în ciuda celor mai mari eforturi din partea tatălui său, William rămăsese hotărât să lucreze în poliție, în ziua în care va termina școala. Cei doi bărbați încăpățânați au ajuns, în cele din urmă, la un compromis aprobat de către mama lui William. Acesta va merge la Universitate, în Londra, pentru a studia Istoria artei – un subiect pe care tatăl a refuzat să-l considere serios – și dacă, după trei ani, fiul său va continua să-și dorească să devină polițist, Sir Julian era de acord să renunțe de bună voie la dorința lui. William știa că asta nu se va întâmpla niciodată.

William s-a bucurat de fiecare clipă din cei trei ani ai săi la King's College London, unde s-a și îndrăgostit de câteva ori. Prima data de Hannah și Rembrandt, apoi de Judy și Turner și, în cele din urmă, de Rachel și Hockney, înainte de a se stabili definitiv la Caravaggio: un amor care va dura toată viața lui, chiar dacă tatăl lui subliniască că marele artist Italian fusese un uci-gaș și că ar fi trebuit să fie spânzurat. Un motiv destul de bun pentru abolirea pedepsei cu moartea, a sugerat William. Încă o dată, tatăl și fiul nu s-au înțeles unul cu celălalt.

În timpul vacanțelor de vară, William a călătorit cu rucsacul în spate prin Europa, la Roma, Paris, Berlin și chiar la St. Petersburg, pentru a se așeza la coșurile formate de alți pasionați care voiau să-i venereze pe maeștrii din trecut. Când a sosit, în cele din urmă, momentul absolvirii, profesorul lui i-a sugerat să se gândească la un doctorat cu subiectul părții mai întunecate a lui Caravaggio. Partea mai întunecată era exact ceea ce intenționa să cerceteze, a răspuns William, dar voia să afle mai mult mai

degrabă despre criminalii din secolul al douăzeci-lea, decât despre cei din secolul al șaisprezecelea.

La ora trei fără cinci minute, în după amiaza zilei de duminică, 5 septembrie 1982, William s-a prezentat la Hendon Police College din nordul Londrei. Din momentul în care a jurat credință Reginei până la parada de absolvire petrecută cu șaisprezece săptămâni mai târziu, s-a bucurat de fiecare minut de instrucție.

În ziua următoare, a fost dotat cu uniforma din serj albastru-marin, casca și bastonul de polițist și nu se putea stăpâni să nu-și privească imaginea, ori de câte ori trecea pe lângă o fereastră. Comandantul l-a informat din prima zi de paradă că uniforma de polițist poate schimba personalitatea persoanei și nu întotdeauna în bine.

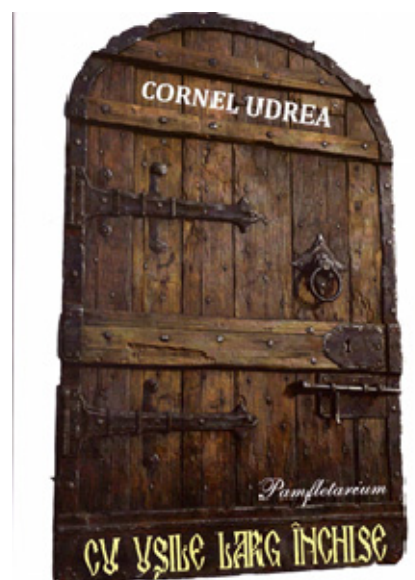
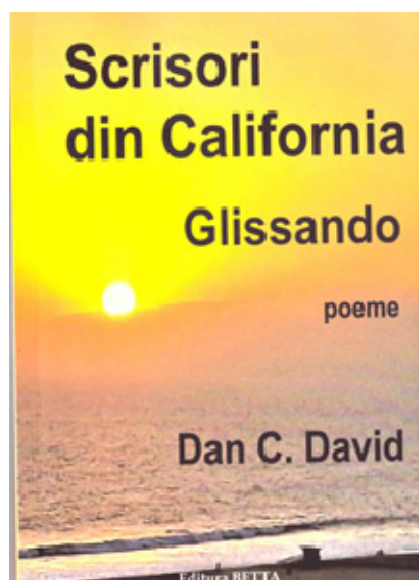
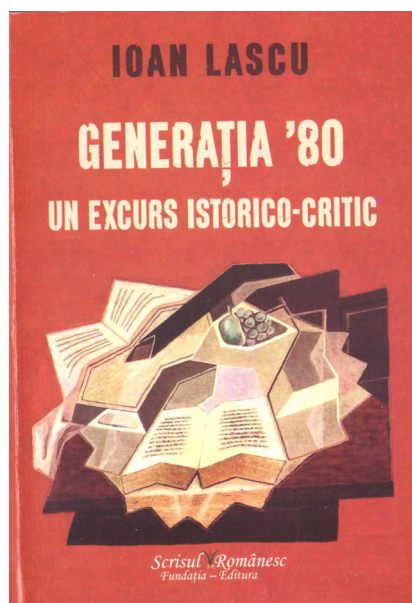
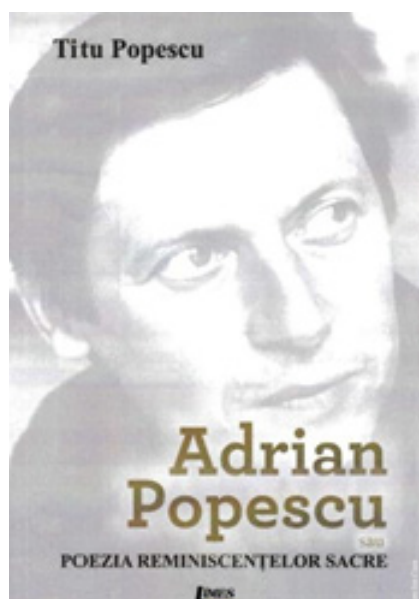
Cursurile la Hendon începuseră din a doua zi și se împărțeau în ore de clasă și exerciții fizice. William a învățat toate capitolele legii până a putut să le repete pe de rost. S-a desfășurat cu analizele juridice și ale scenelor în care au avut loc crimele, cu toate că, atunci când i-a fost prezentat simulatorul, a descoperit repede că talentele lui în condusul autovehiculelor erau de-a dreptul rudimentare.

Cum suportase ani de zile o atmosferă de competiție și ceartă cu tatăl lui, în timpul micului dejun, William s-a simțit în largul lui sala de judecată, unde, așezat în boxa martorilor, a fost examinat serios de către ofițerii – instructori și chiar și-a susținut lecțiile de auto-apărare, unde a învățat cum să dezarmeze, să pună cătușele și să rețină pe cineva care este cu mult mai mare decât el. I s-au predat, de asemenea, cunoștințe despre dreptul unui agent de poliție de a aresta, cerceta și intra, despre folosirea forței rezonabile și, cel mai important dintre toate, despre discreție. 'Să nu rămâi întotdeauna la litera legii. Uneori, trebuie să folosești bunul-simț, care, atunci când ai de-a face cu oameni simpli, vei afla că nu este chiar așa de comun'. Așa l-a sfătuit instructorul său.

*Versiune în limba română:
Ana Andreescu*

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

O rememorare necesară / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 5

Liviu Pendefunda

Nunta alchimică / 6

Victor Martin

toată lumea face reguli / 9

POESIS

Ioan Baba

Biciul ferecat în cruci / 12

Ultimul rotar / 12

Nedeljko Terzić (Serbia)

Zidul poetic de la Craiova / 12

Joc pe nisipul fals / 13

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 13

Dan Anghelescu

scrisori dintr-un concert de cuvinte-n suspans / 14

God went on sleeping... / 14

Mihaela Colin

Două părți de lumină / 15

Voi veni / 15

Caut / 15

Diminețile / 15

Merg / 15

Titu Dinu

Halima / 16

Nocturnă / 16

Acuarelă / 16

Nicolae Jinga

În aer / 16

Hic et nunc / 16

Atât cât mai poate / 17

Demult / 17

Teodor Oancă

Petale de romaniță / 17

Neliniști / 17

Cobor și urc / 17

Constantin Pădureanu

Mița primăvara / 18

Muierea cu postrungă / 18

Simona-Grazia Dima

Exil / 19

Adăpost / 19

Concert de săbii / 19

Copacul Iggdrasil / 19

Întâmplare de noapte / 20

Jad / 20

Putere / 20

Intimitate / 20

Viața mea / 20

Numele / 21

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 21

PROZĂ

Ion. R. Popa

Poștașul și pistolul / 22

George Geafir

Lumea pe dos / 24

Cornel Mihai Ungureanu

Imperceptibila schimbare / 25

Geo Constantinescu

„Bimbo” / 27

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 29

LECTOR

Ioan Lascu

Contagiunea Caragiale... / 30

Marian Barbu

Caragiale Redivivus / 32

Ion Haineș

O încredere nestrămutată în cuvânt / 34

Mircea Pospai

O istorie de 150 de ani / 35

Eliza Roha

O poezie convingătoare... / 37

(Fayzeh Bakri, Momentum, poezii, Editura Betta, București, 2020)

Tudor Nedelcea

Oameni și cărți din Piemontul Bălăciței / 39

Andrei Moldovan

Un aristocrat al imaginarului / 41

Alin Cucuruzan

Note și considerații asupra lucrării „Psihomuzicalitatea cuvântului Microcosmosul Armoniei”
de Robert Sorin Baicu / 43

Menut Maximinian

În căutarea unui titlu / 44

Ion Todor

Titu Popescu, „Adrian Popescu sau poezia reminiscentelor sacre”,
Editura Limes, Cluj, 2019 / 45

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din viața culturală a Craiovei / 47

Aurora Speranța Cernitu

Filomela Elena Bucur – Dinamica dansului și a culorilor / 49

CRONICĂ PLASTICĂ

Gabriela Boangiu

Percepția deochiului și particularitățile practicilor protective / 49

MANIFESTĂRI PRESTIGIOASE

Iolanda Mănescu

Tineri regizori și scenografi – zece ediții / 51

Dumitru Duță

Capodopere ale literaturii antice / 52

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 53

TRADUCERI LITERARE

Jeffrey Archer

Cine nu riscă nu câștigă / 54

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 56

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 31 august 2020